

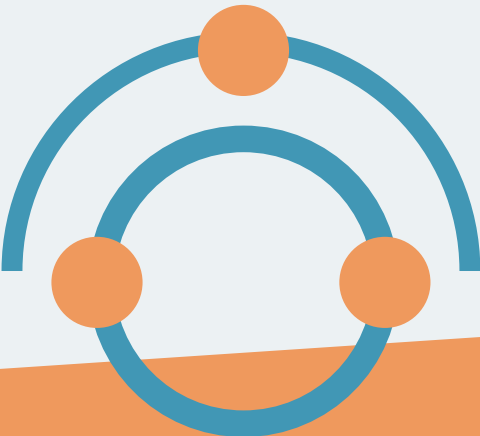

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Овај пројекат финансира
Европска унија

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

АНАЛИЗА ПОДОБНОСТИ ПОЈЕДИНИХ ВРСТА СПОРОВА ЗА УПУЋИВАЊЕ НА МЕДИЈАЦИЈУ

Аутори:

Блажо Недић,

експерт за медијацију и алтернативно решавање спорова

Ана Тоскић Цветиновић,

експерт за регулаторна питања у области
медијације и алтернативног решавања спорова

Ана Дешић,

експерт за медијацију и алтернативно решавање спорова

Дарко Михајловић,

ИТ експерт у области реформе правосуђа

Димитрије Шујерановић,

руководилац пројекта

ЕУ ЗА СРБИЈУ -
ПОДРШКА ВРХОВНОМ
КАСАЦИОНОМ СУДУ

Пројекат спроводи конзорцијум
који предводи British Council

Израда ове публикације омогућена је уз финансијску подршку Европске уније у оквиру пројекта „ЕУ за Србију – Подршка Врховном касационом суду“. Садржај ове публикације је искључиво одговорност аутора и не представља нужно ставове ЕУ.

САДРЖАЈ

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА	5
1. УВОД	7
2. РЕЗИМЕ	9
3. РАЗЛОЗИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АНАЛИЗЕ	11
4. МЕТОДОЛОГИЈА АНАЛИЗЕ	13
4.1. Циљ и фазе Анализе	13
4.2. Судови који су учествовали у спровођењу Анализе	13
4.3. Избор врсте предмета (основа спора)	14
4.4. Параметри за спровођење Анализе	15
4.6. Процена трошкова ангажовања целокупног судског апарата	19
5. РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ	21
5.1. Пилот Анализа спроведена у ОС у Крушевцу	21
5.2. Збирна анализа података добијених од свих судова	24
6. АНАЛИЗА ПОДАТАКА ПО ВРСТАМА ПРЕДМЕТА (ОСНОВИМА СПОРА)	31
6.1. Накнада штете	31
6.2. Дуг	34
6.3. Брачна тековина	37
6.4. Исплата – у вези са радним односима, П1 уписник	40
6.5 Исплата – П уписник	42
6.6. Утврђење права својине	45
6.7. Раскид уговора	48
6.8. Утврђење (опште)	50
6.9. Мобинг – Злостављање на раду	52

6.10. Стицање без основа	53
6.11. Наследни спорови	54
6.12. Повраћај ствари	55
6.13. Законско издржавање	56
6.14. Накнада штете – у вези са радним односима, П1 уписник	58
6.15. Дискриминација	59
7. ОДНОС МЕДИЈАЦИЈЕ И СУДСКОГ ПОСТУПКА	61
7.1 Број предмета упућених на медијацију у односу на број предмета пред судом	61
7.2. Број закључених споразума о решавању спора	62
7.3 Просечна дужина трајања поступка медијације	63
7.4. Однос просечних трошкова медијације и просечних трошкова пред судом	64
8. УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД ПАРАМЕТАРА ИСТРАЖИВАЊА	66
9. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ	71
9.1. Закључци и препоруке по врстама предмета (основа спора)	71
9.2. Закључци и препоруке за упућивање судских предмета на медијацију	76
9.3. Општи закључци и препоруке за унапређење примене медијације	78
10. АНЕКСИ	80

Листа скраћеница

АВП	Пословни софтвер за аутоматско вођење предмета у судовима
АКС	Адвокатска коморе Србије
ВКС	Врховни касациони суд
Директива о медијацији	Директива 2008/52/ЕЗ Европског парламента и Савета о појединим аспектима медијације у грађанским и трговинским стварима
Медијација	Посредовање у решавању спорова
ЕСЉП	Европски суд за људска права
Нацрт Стратегије	Нацрт Националног стратешког оквира – Стратегије и Акционог плана за унапређење примене медијацију у Републици Србији
Пројекат	Пројекат „ЕУ за Србију – подршка Врховном касационом суду“
Радна група	Радна група Министарства правде за израду нацрта измена и допуна Закона о посредовању у решавању спорова

1. Увод

Правосудни систем Србије годинама уназад суочава се са великим бројем предмета, посебно оних из категорије „старих“. То додатно оптерећује судове, а грађанима отежава приступ правди. У последње две деценије, инициран је низ пројеката са циљем додатног унапређивања ефикасности нашег правосуђа, са видљивим резултатима. Међутим, проблем није у потпуности решен, а један од узрока може се тражити и у чињеници да у нашој земљи још увек нису у довољној мери заживели алтернативни механизми решавања спорова, пре свих медијације.

Један од задатака пројекта „ЕУ за Србију – Подршка Врховном касационом суду“ јесте управо унапређење примене медијације у Републици Србији. Пројекат је финансиран од стране Европске уније и спроводи га конзорцијум који предводи Британски савет (*British Council*). Циљ Пројекта је да допринесе унапређењу правосудног система у Републици Србији, као и владавине права, у складу са захтевима предприступног процеса Европској унији. Пројекат ради на унапређењу капацитета Врховног касационог суда и појединачних судова у погледу решавања старих предмета, увођења алтернативног решавања спорова са фокусом на медијацији, као и процеса хармонизације судске праксе.

Активности пројекта у области алтернативних механизма решавања спорова имају за циљ унапређење нормативног оквира и повећање капацитета свих страна укључених у спровођење медијације и других метода алтернативног решавања спорова у Републици Србији. У те сврхе, Пројекат је израдио „Анализу правног оквира за примену медијације у Републици Србији“ и припремио извештај о резултатима Анализе правног оквира за примену медијације, тзв. „Бели папир“, усвојен од стране Радне групе за медијацију коју је формирало Министарство правде. Такође, израђен је први нацрт Стратегије и акционог плана за унапређење примене медијације у Републици Србији, док се континуирано у оквиру Пројекта пружа подршка одабраним основним и вишим судовима у формирању инфо пултова и инфо служби за медијацију, као и подршка даљем развоју и промоцији медијације у Србији.

Како би су испитала могућност за ширу примену медијације пре него што један спор уђе у фазу суђења, пројекат „ЕУ за Србију – Подршка Врховном касационом суду“ спровео је анализу подобности појединих врста предмета за упућивање на медијацију. Анализа се заснива на реалним искуствима и подацима из 26 судова (18 основних и 8 виших) из свих делова Србије, на основу којих су донети закључци о врстама предмета (основима спора) који су се показали као најподобнији за упућивање на медијацију. Закључци су послужили и као основ за препоруке намењене доносиоцима одлука, судовима, адвокатима и медијаторима, а све у циљу унапређења примене медијације у Србији и лакшег приступа грађана правди.

Пројекат „ЕУ за Србију – Подршка Врховном касационом суду“ посебну захвалност исказује: Врховном касационом суду, Основном суду у Крушевцу који је учествовао у спровођењу Анализе као Пилот суд, Првом основном суду у Београду, Другом основном суду у Београду, Трећем основном суду у Београду, Основном суду у Панчеву, Основном суду у Зрењанину, Основном суду у Суботици, Основном суду у Новом Саду, Основном суду у Бечеју, Основном суду у Чачку, Основном суду у Крагујевцу, Основном суду у Краљеву, Основном суду у Пожаревцу, Основном суду у Нишу, Основном суду у Ужицу, Основном суду у Врању, Основном суду у Пироту, Основном суду у Лесковцу, Вишем суду у Београду, Вишем суду у Новом Саду, Вишем

суду у Чачку, Вишем суду у Нишу, Вишем суду у Краљеву, Вишем суду у Зајечару, Вишем суду у Суботици, Вишем суду у Крагујевцу. Пројекат исказује захвалност и Министарству правде РС на подршци приликом спровођења Анализе.

Овом приликом се посебно захваљујемо и судији Слободану Ивановићу, председнику ОС у Крушевцу, Елеонори Миладиновић и Драгани Јанковић, судијама ОС у Крушевцу, Зорани Ђорђевић, судијском помоћнику ангажованом у раду Инфо-службе за медијацију, Зорану Кековићу, секретару Суда, Данијели Миловановић задуженој за рад Инфо пулта у Суду, као и Саши Јовановићу, управитељу судске писарнице у ОС у Крушевцу на доприносу приликом израде параметара за спровођење ове Анализе.

2. Резиме

Анализа 8.302 предмета предложених од стране 26 судова који су учествовали у истраживању, указала је на чињеницу да је за процену подобности врста спорова, односно судских предмета за упућивање на медијацију, релевантно више различитих критеријума (параметара) који се односе на саме судске предмете, као и екстерних фактора који могу утицати на суд и странке приликом процењивања да ли је конкретан предмет сврсисходно упутити на медијацију, као и на саму подобност предмета за решавање путем медијације, односно вероватноћу да ће медијација бити решена споразумом.

Овај Резиме садржи најважније закључке и препоруке проистекле из Анализе, и то како опште закључке и препоруке усмерене на повећање ефикасности упућивања судских предмета на медијацију, тако и закључке речевантне за сваку поједину врсту предмета која је детаљно анализирана током истраживања.

Детаљније образложење закључака и препорука налази се у Поглављу 9, доле у тексту.

Закључци и препоруке по врстама предмета (основа спора)

- ▶ НАКНАДА ШТЕТЕ (П уписник) је погодна врста спора за медијацију, али укупан број предмета може бити превелики изазов за постојеће капацитете медијатора у Србији.
- ▶ НАКНАДА ШТЕТЕ (П1 уписник) може бити погодна за медијацију, нарочито имајући у виду релативно мали број предмета, али и велики удео трошкова у вредности спора, као и велики број рочишта.
- ▶ Спорови поводом ДУГА умерено оптерећују суд и трају краће од општег просека. Њихова бројност може представљати проблем за решавање путем медијације
- ▶ ДЕОБА БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ је погодна за медијацију, како због природе односа међу странкама, тако и због малог броја предмета и веће вредности спора.
- ▶ НАСЛЕДНИ СПОРОВИ (П уписник) су погодни за медијацију, како због природе односа међу странкама, тако и због релативно малог броја предмета.
- ▶ ИСПЛАТА – У ВЕЗИ СА РАДНИМ ОДНОСИМА (П1), значајно оптерећује суд, дужим трајањем, бројем рочишта, и вишим уделом трошкова од просека, док природа односа између послодавца и запосленог доприноси погодности ове врсте спорова за решавање путем медијације.
- ▶ ИСПЛАТА (П), углавном укључује спорове мање вредности који по правилу трају краће од просека, али имају несразмерно велике трошкове у односу на вредност спора. Највећи број досадашњих медијација долази из ове врсте, па би такву праксу требало подржати и додатно унапредити.
- ▶ СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА, укључује спорове мање вредности који по правилу трају краће од просека, али укључују и типске „банкарске спорове“, па би стога могли бити погодни за неки облик решавања ван суда.
- ▶ УТВРЂЕЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ, у основним судовима умерено оптерећује суд, док у вишим, и поред далеко дужег трајања и виших трошкова у односу на просек, због своје комплексности и природе тужбеног захтева, може представљати изазов за решавање путем медијације.

- ▶ РАСКИД УГОВОРА – ове спорове карактерише дуже трајање, велика вредност и трошкови поступка, нарочито у основним судовима. Ови спорови су погодни за решавање путем медијације, међутим, имајући у виду претходни уговорни однос између странака, сврха упућивања на медијацију би се боље испунила путем уговорне клазуле о решавању спора.
- ▶ УТВРЂЕЊЕ (Опште) Имајући у виду да се у овој врсте предмета углавном радило о споровима за утврђење ништавости правних послова, ова врста спора не би била најпогоднија за медијацију.
- ▶ МОБИНГ – У предметима поводом злостављања на раду медијација је укључена као могућност већ у претходном поступку пред послодавцем.
- ▶ Предмети поводом ЗАКОНСКОГ ИЗДРЖАВАЊА несразмерно оптерећују и суд и странке, а погодни су за решавање путем медијације.
- ▶ Спорови поводом ПОВРАЋАЈА СТВАРИ умерено оптерећују суд, трају краће и захтевају мање рочишта од просека.

Закључци и препоруке за упућивање судских предмета на медијацију

- ▶ Ограничење максималне висине судске таксе не делује подстицајно на упућивање предмета веће вредности на медијацију.
- ▶ Унапредити систем завођења судских предмета по основу спора.
- ▶ Развити и имплементирати електронски систем завођења и праћења судских предмета упућених на медијацију.

Општи закључци и препоруке за унапређење примене медијације

- ▶ Трајање медијације је и до 10 пута краће у односу на дужину судског поступка, што је велика предност за странке и значајан допринос растерећењу судова.
- ▶ Трошкови медијације су значајно нижи у односу на трошкове судског поступка.
- ▶ И поред упутстава, препорука и финансијских подстицаја донетих у циљу повећања броја медијација, постојећи законски оквир не представља подстицајно окружење за ширу примену медијације у Србији.
- ▶ Широ примена медијације у друштву допринела би унапређењу међуљудских односа и промоцији културе дијалога и толеранције, уместо сукобљавања и парницења.

3. Разлози за спровођење Анализе

Иако је медијација уведена у правни систем Србије још 2005. године усвајањем првог Закона о посредовању – медијацији, а нови Закон о посредовању у решавању спорова¹ из 2014. године требало да пружи додатни замајац развоју медијације у Србији, конкретни резултати су изостали, а број спорова решених путем медијације и даље је мали.²

Додатном растерећењу судова у Србији путем повећања броја предмета решених медијацијом није у довољној мери допринело ни формирање „Инфо служби за медијацију“ у судовима, успостављених на основу „Упутства за унапређење медијације у Србији“ заједнички усвојеног у јуну 2017. године од стране Врховног касационог суда, Високог савета судства и Министарства правде, као ни измене појединих прописа које су имале за циљ увођење одређених подстицаја за странке уколико се одлуче да спор реше вансудским путем. Тако су изменама Закона о мирном решавању радних спорова³ из 2018. године додатно проширене надлежности Агенције за мирно решавање спорова, док је Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама⁴ предвидео ослобођење странака од плаћања судских такси уколико се парнични поступак оконча судским поравнањем, признањем или одрицањем од тужбеног захтева, или посредовањем, до закључења првог рочишта за главну расправу. Међутим, две године након усвајања ових подстицаја, нема података који би говорили о повећању броја медијација услед примене ових мера.

О скромним резултатима у примени медијације говоре и подаци Министарства правде прикупљени на основу годишњих извештаја посредника. Према расположивим подацима, у 2019. години је тек око 9,19% регистрованих медијатора посредовало у решавању спорова, конкретно 124 од 1349 регистрованих медијатора. Према истом извору, у току 2019. године спроведено је укупно 569 медијација, што је у односу на укупан број предмета пред грађанским и привредним судовима тек 0,12%⁵. Од овог броја, 403 медијације, односно 70,82%, окончано је закључењем споразума. Поређења ради, у 2018. години у Србији је спроведено 638 медијација, а годину дана раније 619.

Имајући у виду скромне резултате претходних покушаја увођења шире примене медијације у наш правни систем, као и обавезе Републике Србије преузете у процесу придруживања Европској унији, Министарство правде формирало је у децембру 2018. године Радну групу за израду нацрта измена и допуна Закона о посредовању у решавању спорова (у даљем тексту: „Радна група“). Узимајући у обзир искуства упоредне праксе, као и потребу за остварењем „равнотеже између броја судских поступака и медијације“ дефинисану Директивом ЕУ о медијацији из 2008. године⁷, Министарство правде је као један од задатака Радне групе одредило и разматрање „.... Утицај(а) запо-

- 1 Видети: European Commissioner, *Serbia 2019 Report*, доступно на: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-serbia-report.pdf>, страна 17
- 2 „Службени гласник РС“ бр. 125/2004, 104/2009 и 50/2018.
- 3 „Службени гласник РС“ бр. 95/2018.
- 4 Нацрт ревидираног Акционог плана за поглавље 23, страна 25.
- 5 Извештај Врховног касационог суда о раду судова опште надлежности за период 01.01–31.12.2019. страна 160. Укупан број предмета у раду 460.970 (Основни судови 418.010, виши судови 42.960)
- 6 Директива 2008/52/Ез Европског парламента и Савета о појединим аспектима медијације у грађанским и трговинским стварима
- 7 Решење о оснивању Радне групе за израду Нацрта измена и допуна Закона о посредовању у решавању спорова, бр. 119–01–240/2018–22, од 19.12.2018.г.

чињања медијације на ток парнице, укључујући и могућност прописивања првог обавезног састанка као процесне претпоставке за покретање парничног поступка у одређеним врстама спора...“.⁸

Почетком 2019, Радна група је израдила, а потом и представила стручној јавности, Нацрт Националног стратешког оквира – Стратегије и Акционог плана за унапређење примене медијацију у Републици Србији (у даљем тексту: „Нацрт Стратегије“). Нацртом Стратегије је, између осталог, било предвиђено успостављање система за аутоматско упућивање појединих врста спорова на иницијални састанак са медијатором („opt out“ систем), као мере за подизање интересовања за медијацију код грађана и правних субјеката као потенцијалних корисника медијације.⁹

Међутим, иако је ова идеја приликом израде и након самог јавног представљања добро прихваћена од стране стручне јавности, током лета 2019. године поједини представници адвокатуре почели су све оштрије да јој се супротстављају. Резултат тога било је усвајање „Платформе Адвокатуре Србије у процесу измена и допуна Закона о посредовању у решавању спорова“ (у даљем тексту: „Платформа АКС за медијацију“) у септембру 2019, у којој се АКС успротивила увођењу „обавезног покушаја медијације као процесне претпоставке“.¹⁰

Иако се након објављивања „Платформе АКС за медијацију“ Радна група није састајала, унапређење примене медијације у Републици Србији кроз реформу правног оквира и спровођење активности за повећање тражње за медијацијом, и даље је задатак који чека наш правосудни систем и друге релевантне институције, што је потврђено и Нацртом ревидираног Акционог плана за поглавље 23.¹¹ Стога је, а зарад постизања шире сагласности о најбољим мерама за унапређење примене медијације у Републици Србији, неопходно детаљно анализирати подобност различитих основа спора за упућивање на медијацију и утврдити које би биле предности, а који изазови, за увођење једног оваквог система. Анализа разматра ова питања узимајући у обзир број и дужину трајања поступака, као и друге параметре у појединим врстама судских предмета који би били погодни за упућивање на медијацију.

Спровођењу пуне анализе претходило је спровођење Пилот анализе у Основном суду у Крушевцу, док је пуна Анализа спроведена у преосталих 25 судова (17 основних и 8 виших) који су укључени у пројекат ЕУ за Србију – Подршка Врховном касационом суду, у којима су формиране инфо-службе за медијацију и са којима Пројекат сарађује на унапређењу примене медијације од септембра 2018. године.

8 Решење о оснивању Радне групе за израду Нацрта измена и допуна Закона о посредовању у решавању спорова, бр. 119-01-240/2018-22, од 19.12.2018.г.

9 Нацрт Стратегије, страна 19.

10 Одлука о платформи адвокатуре Србије у процесу израде измена и допуна Закона о посредовању у решавању спорова, бр. 809/2019, од 08.09.2019.г.

11 Нацрт ревидираног Акционог плана за поглавље 23, стр. 95-97.

4. Методологија Анализе

4.1. ЦИЉ И ФАЗЕ АНАЛИЗЕ

Циљ спровођења Анализе је сагледавање фактичких, правних и административних услова и претпоставки за упућивање странака на медијацију у одређеним врстама грађанских спорова. Другим речима, ова Анализа ће на основу унапред дефинисаних параметара и података добијених из судских предмета, обезбедити конкретне показатеље о подобности одређених врста судских предмета (према основама спора) за упућивање на медијацију. Сврха упућивања странака на медијацију је омогућавање бржег и економичнијег решавања спора, у ситуацијама када карактер спорног односа, и још важније међусобни односи странака, то дозвољавају, са коначним циљем да у оваквим врстама спорова странке саме пронађу решење у заједничком интересу, уз посредовање квалификованог медијатора.

Први корак Анализе представљала је пилот анализа спроведена у једном изабраном суду, ради развоја и тестирања методологије за спровођење свеобухватне анализе у преосталих 25 судова (17 основних и 8 виших) у Србији. Пилот анализа је спроведена током периода марта – јун 2020. године у Основном суду у Крушевцу.¹²

Пуна анализа спроведена је у преосталих 25 судова, од јула до новембра 2020. године, према методологији и на начин описан у даљем тексту.

4.2. СУДОВИ КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У СПРОВОЂЕЊУ АНАЛИЗЕ

У спровођењу анализе учествовало је, укључујући и пилот суд у Крушевцу, 18 основних и 8 виших судова, према листи предложеној од стране Врховног касационог суда на почетку спровођења Пројекта „ЕУ за Србију – Подршка Врховном касационом суду“. Како би се добио што репрезентативнији приказ стања, у Анализу су укључени судови различите величине, како у погледу прилива предмета, тако и у погледу територије коју својом надлежношћу покривају.

Основни судови	Виши судови
Први основни суд у Београду	Виши суд у Београду
Други основни суд у Београду	Виши суд у Зајечару
Трећи основни суд у Београду	Виши суд у Краљеву
Основни суд у Бечеју	Виши суд у Крагујевцу
Основни суд у Врању	Виши суд у Нишу
Основни суд у Зрењанину	Виши суд у Новом Саду

¹² За детаљан извештај о резултатима анализе у ОС у Крушевцу види поглавље 5.1.

Основни суд у Краљеву	Виши суд у Суботици
Основни суд у Крагујевцу	Виши суд у Чачку
Основни суд у Лесковцу	
Основни суд у Нишу	
Основни суд у Новом Саду	
Основни суд у Панчеву	
Основни суд у Пожаревцу	
Основни суд у Пироту	
Основни суд у Суботици	
Основни суд у Ужицу	
Основни суд у Чачку	
Основни суд у Крушевцу	

4.3. ИЗБОР ВРСТЕ ПРЕДМЕТА (ОСНОВА СПОРА)

Полазна тачка приликом избора врста предмета за анализу било је мишљење Врховног касационог суда (изражено у Допису ВКС-а Радној групи Министарства правде за медијацију, од 16. априла 2019) где су следећи спорови (основи спора) прелиминарно наведени као подобни за упућивање на медијацију.¹³

- ▶ радни спорови (регрес, топли оброк, разлика у заради);
- ▶ брачне тековине (брачна и ванбрачна заједница);
- ▶ накнада штете (са или без елемената осигурања);
- ▶ стамбени спорови (закуп);
- ▶ дуговања по разним основама;
- ▶ банкарски спорови;
- ▶ наследни спорови;
- ▶ уређење начина коришћења заједничке ствари;
- ▶ „типски“ предмети као што је дискриминација или уједи паса луталица (уз услов да правобранилаштво прихвати учешће у поступку медијације).

Полазећи од наведене листе сугерисане од стране ВКС-а, свих 26 судова, укључујући и пилот Основни суд у Крушевцу, дефинисали су по три врсте предмета (основа спора) који су, по њиховом мишљењу, и из њихове праксе, најподобнији за упућивање на медијацију.

У избору основа спора за спровођење истраживања, у сваком суду учествовали су судска управа, судије ангажоване у раду грађанског одељења, служба или одељење за медијацију, као и судска писарница. Након интерних консултација, судови су предложили следеће врсте предмета (основа спора) за анализу:

¹³ Допис ВКС-а Радној групи Министарства правде, од 16.4.2019. године.

Преглед основа спора предложених од стране судова за анализу			
Врста предмета	Основни судови	Виши судови	Укупно
Накнада штете (П)	15	5	20
Дуг	11	5	16
Деоба брачне тековине	9	4	13
Исплата (П)	5	1	6
Исплата – радни односи (П1)	5		5
Утврђење права својине ¹⁴	2	2	4
Утврђење (опште) ¹		3	3
Законско издржавање	2		2
Злостављање на раду (мобинг)		2	2
Раскид уговора	1	1	2
Наследни спорови	1		1
Накнада штете – радни односи (П1)	1		1
Повраћај ствари	1		1
Стицање без основа	1		1
Дискриминација		1	1

Као што се из горње табеле може видети, као потенцијално подобне за медијацију највећи број судова предложио је предмете поводом накнаде штете (предложено од стране 15 основних и 5 виших судова), дуга (11 основних и 5 виших судова), деобе брачне тековине (9 основних и 4 виша суда), исплате у вези са радним односима (5 основних судова), исплате по другим основама из парничне материје (П предмети у 5 основних судова и и једном вишем суду), утврђење права својине (два основна и два виша), раскид уговора (по један основни и виши суд), итд.

У даљем тексту, за одабране основе спора за Анализу биће коришћен термин **„изабране врсте предмета“** односно „основи спора“. Све врсте предмета одабране од стране судова укључених у истраживање биће детаљно анализирани у наставку текста.

4.4. ПАРАМЕТРИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АНАЛИЗЕ

Истраживање је спроведено на првостепено решеним предметима у току 2019. године, и то по врстама предмета. Као што је наведено, сваки суд изабрао је три (3) врсте предмета (основа спора) у парничној материји који би, по мишљењу суда, били најподобнији за медијацију. У оквиру сваке изабране врсте предмета анализиран је узорак од по 100 случајно изабраних предмета првостепено решених током 2019. године. Уколико је у некој од изабраних врста предмета било мање од 100 решених предмета у току 2019. године, анализирани су сви решени предмети. Уз то, у узорак сваког суда ушло је и укупно 100 предмета из осталих основа у оквиру П, П1, и П2 материја.

14 У оквиру АВП програма као основи спора „утврђење“, предвиђене су таксативно наведене опције "утврђење права својине", "утврђење", "утврђење ништавости уговора", "утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању", "утврђење ништавости завештања" и "утврђење права службености".

На тај начин, током истраживања анализирано је укупно **8.302 првостепено решених предмета** у 2019. години.

За сваки од изабраних предмета, прикупљени су подаци и анализирани следећи параметри:

- ▶ **Број предмета** у изабраним основима спора у односу на укупан број предмета из парничне материје у суду. Овај податак је релевантан ради процене броја одређене врсте предмета (основа спора) у укупном броју предмета у раду у свим судовима у Србији;
- ▶ **Просечна дужина трајања** изабраних предмета у односу на просечну дужину трајања свих преосталих предмета из парничне материје у суду, као и у односу на просечно време трајања поступака у медијацији;
- ▶ **Број одржаних/одложених рочишта** у изабраним врстама предмета у односу на просечан број рочишта свих преосталих предмета из парничне материје;
- ▶ **Просечни трошкови судског поступка** у изабраним врстама предмета (судске таксе, накнаде за адвокате, вештаке и остали трошкови). За потребе утврђивања овог параметра, узети су у обзир судски трошкови који су досуђени у првостепеном поступку, те треба имати у виду да су укупни трошкови који настану до правоснажности свакако већи.
- ▶ **Однос вредности спора у изабраним врстама предмета и укупних трошкова судског поступка** (укључујући и ангажовање целокупног судског апарата). Како би се добио овај податак, као вредност спора узет је износ наведен у тужби, док су у трошкове судског поступка урачунате судске таксе, накнаде за рад адвоката, вештака, као и остали трошкови у вези са вођењем судског поступка, на основу првостепене пресуде, тј. одлуке суда о трошковима. Приликом утврђивања укупних трошкова ангажовања целокупног судског апарата за дате предмете, узета је у обзир чињеница да ови трошкови обухватају: трошкове који иду на терет странака (трошкови адвоката, судске таксе, вештаци); трошкове плата запослених у суду; трошкове материјала, и; текуће трошкови који падају на терет Буџета РС. Стога је износ укупних трошкова ангажовања целокупног судског апарата по предмету добијен збиром текућих прихода из буџета, текућих прихода из такси и нераспоређеног вишка прихода из ранијих година, који износ је подељен са укупним бројем предмета у раду у судовима у току 2019. године.
- ▶ **Поређење укупних трошкова за пресуђење пред судом у односу на процењене трошкове поступка у медијацији.** У вези са овим параметром, треба напоменути да је већина поступака медијације упућена од стране судова била спровођена бесплатно. Из тог разлога су у Анализи приказани су процењени трошкови поступка медијације у складу са важећим Правилником о тарифи о наградама и накнадама у поступку посредовања¹⁵ и Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. За потребе процене трошкова медијације обрачуната је накнада за рад медијатора прописана тарифом, као и по један хонорар адвоката обе стране за заступање у поступку медијације, према просечној вредности спора у судском поступку (из тужбеног захтева).
- ▶ **Присуство адвоката**, односно подаци о учешћу адвоката у некој од следећих ситуација: а) само тужилчка страна ангажовала адвоката;¹⁶ б) само тужена страна ангажовала адвоката; в) обе/све странке ангажовале адвокате; г) ниједна страна није била заступана од стране адвоката; д) бар једна страна ангажовала адвоката.
- ▶ **Број изабраних предмета** упућених на медијацију у односу на број предмета упућених на медијацију у осталим врстама парничних поступака, као и број постигнутих споразума у медијацији.

15 Службени гласник РС бр.35/2015

16 Службени гласник РС бр. 121/2012

Ради уједначеног приступа приликом прикупљања података, те обезбеђивања једнообразности података:

- ▶ **као вредност предмета спора** узета се вредност која је наведена у тужбеном захтеву;
- ▶ **као релевантан износ трошкова судског поступка**, узет се износ досуђен у првостепеној пресуди;
- ▶ **као „предмет упућен на медијацију“** узета је ситуација када су се обе/све странке на рочишту или ван рочишта сагласиле да спор реше путем медијације (што је различит тренутак у односу на формални почетак медијације, односно када су стране потписале споразум о приступању медијацији).

Конечно, треба напоменути да је, у погледу параметара Анализе који се односе на предмете упућене на медијацију, прикупљање података представљало посебан изазов, јер већина судова и Инфо-служби формираних у оквиру тих судова нема уједначен, нити аутоматизован систем за завођење и праћење предмета након што они буду упућени ка медијатору.

4.5. Прикупљање и начин обраде података

Подаци за анализу прибављени су од стране судова, на основу табеле параметара развијене у оквиру Пројекта.¹⁷ Анализу података и израду закључака и препорука спровео је Пројектни тим.¹⁸

Подаци из судских предмета који су коришћени за потребе анализе параметара за истраживање, добијени су увидом у податке из АВП апликације (пословни софтвер за управљање предметима у употреби у основним и вишим судовима – аутоматско вођење предмета). Судови су предлагали врсте предмета према класификацији предмета из АВП апликације.

Овде треба поменути да је класификација предмета по основима спора у појединим ситуацијама доводила до нејасноћа, из разлога детаљније описаних у Поглављу 9. Закључци и препоруке.

Табела – класификација предмета према АВП апликацији

П уписник	П1 уписник	П2 уписник
Брисање укњижбе/ хипотеке	Исплата	Изддржавање брачног друга
Чинидба	Исплата доприноса	Изддржавање деце
Дуг	Исплата минималне зараде	Изддржавање других лица
Исељење	Исплата зараде	Измена одлуке о чувању деце
Исплата	Накнада штете	Измена одлуке о поверавању деце
Исплата закупнине	Одсуства и одмори	Измена одлуке о висини издржавања
Извршење уговора (испуњење уговора)	Остало	Измена одлуке о издржавању
Накнада штете	Прековремени рад и прерасподела радног времена	Лишавање родитељског права
Накнада штете из осигурања	Премештај	Насиље у породици

17 Анекс бр. 1

18 Ана Дешић, Ана Тоскић Цветиновић, Дарко Михајловић, Димитрије Шујерановић и Блажо Недић.

Недопустивост извршења	Престанак радног односа	Одређивање мере заштите од насиља у породици
Остало	Стамбени	Остало
Отказ пословне просторије	Суспензија – удаљење	Поништај брака
Отказ уговора о коришћењу стана	Упис радног стажа у радну књижицу	Поверовање детета
Подела брачне тековине	Утврђење ништавости уговора	Право становања – хабитатио
Поништај одлуке	Утврђење постојања радног односа	Предлог за измену одлуке о вршењу родитељског права
Поништај одлуке о додели стана	Утврђење права из радног односа	Предлог за продужење хитне мере из ЗОСНП ¹⁹
Поништај судског поравнања	Враћање на рад	Предлог за продужење хитне мере привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој
Поништај уговора	Заснивање радног односа	Предлог за продужење хитне мере привременог удаљења учиниоца из стана
Поништај уговора о доживотном издржавању		Престанак издржавања
Поништај завештања		Предстанак мере заштите од насиља у породици
Повраћај ствари		Развод брака
Предаја у посед		Споразумни развод брака
Предаја у посед – непокретности		Тужба за одређивање мере заштите од насиља у породици из ПЗ ²⁰
Предаја у посед – покретне ствари		Тужба за престанак мере заштите од насиља у породици из ПЗ
Престанак уговора		Тужба за продужење мере заштите ое насиља у породици из ПЗ
Раскид уговора		Уређење односа између родитеља и деце
Раскид уговора о доживотном издржавању		Утврђење постојања брака
Регрес		Утврђење брачне/ванбрачне тековине
Регрес – осигурање		Утврђење непостојања брака
Сметање државине		Враћање родитељског права
Стицање без основа (неосновано обогаћење)		Вршење родитељског права
Уговорна казна		Заштита од насиља у породици

19 Закон о спречавању насиља у породици

20 ПЗ – Породични закон

Утврђење	Заштита права детета
Утврђење брачне/ ванбрачне тековине	
Утврђење ништавости уговора	
Утврђење ништавости завештања	
Утврђење основаности потраживања	
Утврђење права коришћења и располагања	
Утврђење права службености	
Утврђење права својине (сусвојине)	
Утврђење права својине на непокретности	
Утврђење пуноважности уговора	
Утврђење раскида уговора	

Део ових података добијен је кроз одговарајуће упите и извештаје у АВП систему (нпр. укупан број предмета), док је за други део података било потребно ући у појединачни предмет у АВП апликацији. У тим случајевима подаци су били доступни или у самом АВП-у (нпр. податак о дужини трајања решених и нерешених предмета, о као и вредност спора, податак о броју (не)одржаних рочишта, учешће адвоката на страни тужиоца и туженог), било у скенираним документима доступним у АВП-у (нпр. трошкови поступка).

Прикупљени подаци за судске предмета односе се како на судове, тако и на судске јединице.

Податке добијене од судова Пројектни тим обрадио је поредећи параметре изабраних врста предмета (основа спорова) са осталим предметима у парничној материји, како би се закључило да ли постоји одређена специфичност која би изабране врсте предмета чинила подобнијим за медијацију од осталих. Пре свега, кроз анализу трајања предмета, просечног броја одржаних рочишта, просечних трошкова (првостепеног) поступка, те односа трошкова и вредности спора²¹, Пројектни тим је покушао да утврди да ли неки од изабраних основа спора међу групом изабраних предмета траје дуже од осталих а да притом, несразмерно вредности спора, оптерећује судски апарат. Резултати ове анализе дати су у наставку.

4.6. ПРОЦЕНА ТРОШКОВА АНГАЖОВАЊА ЦЕЛОКУПНОГ СУДСКОГ АПАРАТА

Један од циљева анализе био је и да процени укупно коштање судског поступка и да уважи чињеницу да исто не чине само трошкови који иду на терет странака, као што су трошкови адвоката, судске таксе, и вештаци, већ и трошкови плата запослених у суду, трошкови материјала, и текући трошкови који падају на терет Буџета РС, а самим тим и на терет грађана. Овде свакако треба

21 Просечне вредности добијене су применом формуле којом су вредности по параметрима помножене са бројем предмета у датом суду, а након чега је збир тако добијених производа подељен укупним бројем предмета за врсту предмета у узоркованим судовима.

имати у виду и да су у оквиру истраживања наведени само судски трошкови који су досуђени у првостепеном поступку, те да су укупни трошкови који настану до правоснажности свакако већи.

Износ укупних трошкова ангажовања целокупног судског апарата по предмету добијен је збиром текућих прихода из буџета, текућих прихода из такси и нераспоређеног вишка прихода из ранијих година. Добијени износ подељеним је са укупним бројем предмета у раду у судовима у току 2019. године. Подаци о алоцираним финансијским средствима за 2019. годину добијени су из служби рачуноводства судова.

Иако је познато да неки предмети трају годинама, а да се други реше на првом рочишту, ова формула приказује просек по предмету.

Укупни трошкови ангажовања целокупног судског апарата

1. Текући приходи из буџета за период 01.01.-31.12.2019.
2. Приходи из такси за период 01.01.– 31.12.2019.
3. Нераспоређен вишак прихода из ранијих година
4. Укупно приходи (1+2+3)
5. Укупан број предмета у раду за све материје у периоду 01.01 – 31.12.2019.
6. Просечан износ по предмету 4/5 (количник укупних прихода и укупног броја предмета у раду у току 2019. године)

На основу анализе података добијених из Решења о усвајању годишњег рачуна за 2019. годину и применом горе наведене формуле, утврђено је да у основним судовима један предмет ангажује ресурсе суда у просечном износу од 4.531,39 динара.

Овај износ се значајно разликује у односу на више судове, где је анализом утврђено да један предмет ангажује ресурсе суда у просечном износу од 12.220 динара.

5. Резултати Анализе

5.1. ПИЛОТ АНАЛИЗА СПРОВЕДЕНА У ОС У КРУШЕВЦУ

Као што је наведено у Поглављу 4, пилот анализа судских предмета погодних за упућивање на медијацију спроведена је у периоду од марта до јуна 2020. године у Основном суду у Крушевцу. На бази резултата пилот анализе, коригована је и допуњена методологија пуне анализе спроведене у још 25 судова укључених у Пројекат.

Пројекат је за спровођење Пилот анализе, као репрезентативан, изабрао Основни суд у Крушевцу, узевши у обзир:

- ▶ да је реч о суду који одражава просечну величину суда у Србији, односно број становника на подручју месне надлежности (152.323 становника);
- ▶ број судија (17 судија укупно, од чега 13 судија у парничној материји);
- ▶ савладавање прилива (130,14%)²²;
- ▶ оптерећеност предметима (7.811 предмета у раду)²³;
- ▶ број лиценцираних медијатора на подручју суда (17 медијатора)²⁴, и
- ▶ претходно искуство у примени медијације (ОС у Крушевцу од октобра 2018. године има формирану инфо-службу за медијацију и упутио је, до почетка спровођења пилот анализе, укупно 25 парничних предмета на поступак медијације).

Током израде методологије Анализе, Пројектни тим је у више наврата имао састанке и консултације о врстама предмета који би били погодни за Анализу са председником Суда, судијама парничног одељења, судијским помоћником ангажованом у Инфо-служби за медијацију, секретаром Суда, као и са управитељем судске писарнице. На основу ових састанака, као и листе погодних предмета сугерисане у допису ВКС-а од 16.4.2019. године, представници ОС у Крушевцу, у консултацији са Пројектним тимом, одредили су три врсте предмета (основа спора) из парничне материје (П уписник) за спровођење Пилот анализе: **накнада штете**, **подела брачне тековине** (проистекле из брачне и ванбрачне заједнице) и **наследни спорови** (спорови који се односе на поништај теста-мента, уговора о доживотном издржавању, расподели имовине за живота, као и осталих спорних имовинскоправних питања који из оставинског пређу у парнични поступак)

У периоду од 01.01.2019. – 31.12.2019. године, од стране ОС у Крушевцу **решено** је укупно 4.294 предмета у парничној материји (П, П1 и П2). Као што је претходно већ наведено, ОС у Крушевцу предложио је за предмет анализу спорове који за основ имају накнаду штете (заузимају 15,25% у укупном броју предмета), брачну тековину (0,33%), те наследне спорове (0,37%). Анализа је показала да се ради о предметима чији удео у укупном броју предмета у овом суду није претежан (15,95%, односно 685 предмета), али је, између осталог, предмет ове анализе био колико ови предмети ангажују судски апарат, пре свега својим трајањем и бројем одржаних рочишта.

22 Подаци од новембра 2019. године

23 Подаци од новембра 2019. године

24 Подаци од новембра 2019. године

Број решених предмета у ОС у Крушевцу према врстама предмета	Број	Процент
Укупно решено (П, П1 и П2)	4.294	100%
Предмети у парничној материји који не спадају у изабране врсте предмета (П-2176, П1-698, П2-735)	3.609	84,05%
Накнада штете	655	15,25%
Брачна тековина	14	0,33%
Наследни спорови	16	0,37%
Укупно изабрани предмети	685	15,95%

Анализа је показала да је **просек трајања** за све предмете у парничној материји 365 дана, док је за предмете чији је основ спора накнада штете, у просеку 693 дана, брачне тековине 669 дана, а наследне спорове 456 дана. На основу тога може се закључити да предмети накнаде штете чине 15,25% свих предмета, али да се одликују скоро двоструко дужим трајањем од 693 дана у односу на 365 дана колико у просеку трају остали предмети из парничне материје. Слично је и са брачним тековинама које у просеку трају 669 дана, док је нешто боља ситуација са наследним споровима, иако и они трају 456 дана, односно 91 дан дуже од просека у Суду.

Просечан **број рочишта** далеко је највећи у брачним тековинама, чак 15,7 рочишта, док је у наследним споровима одржано у просеку 8,9 рочишта, а у споровима за накнаду штете 5,3 рочишта. Просечан број рочишта за преостале предмете из П, П1 и П2 материје износи 4,3 рочишта.

За потребе истраживања анализиран је **однос просечних трошкова поступка и просечне вредности спора**. У трошкове поступка урачунате су судске таксе, накнаде за рад адвоката, вештака као и остали трошкови у вези са вођењем судског поступка, и то на основу пресуде, тј. одлуке суда о трошковима. Просечна вредност спора у поступцима деобе брачне тековине је око 911.000 динара, у споровима за накнаду штете 670.000 динара, док је у наследним споровима вредност није одредива јер се најчешће ради о поништају тестаментa, оспоравању уговора о доживотном издржавању, итд. Добијени подаци показују да трошкови поступка заузимају висок проценат у односу на вредност спора. У одабраним врстама предмета највећи просечни трошкови у односу на вредност спора су у предметима накнаде штете (151.100 динара), и износе скоро четвртину вредности спора, односно 23%, потом следе предмети брачне тековине 18%, док за преостале предмете из П, П1 и П2 материје трошкови износе 30% у односу на вредност спора.

На основу анализе података добијених из Решења о усвајању годишњег рачуна за 2019. годину и броја предмета у суду, утврђено је да **један предмет ангажује ресурсе суда у просечном износу од 6.891,38 дин на годишњем нивоу**, или 18,88 дин по дану. Када израчунамо трошкове ангажовања судског апарата у односу на дужину трајања предмета, конкретни износи су: накнада штете – 13.093 РСД, брачна тековина – 12.631 РСД, наследни спорови – 8.617 РСД и преостали предмети из парничне материје (П, П1 и П2) – 6.906 РСД.

Према подацима ОС у Крушевцу, **адвокати** су ангажовани да заступају странке у свим врстама поступака, било да се налазе на страни тужиоца, туженог или обе стране, и то у распону од 85% до 94% када је реч о већини предмета. Изузетак су предмети из П2 материје који се односе на породичне односе где су странке заступане од стране адвоката у 47% случајева. Збирно, у све три врсте изабраних предмета (накнада штете, подела брачне тековине и наследни спорови) адвокати су у првостепено окончаним предметима у току 2019. године пред ОС у Крушевцу били присутни бар на једној страни у 90%, а на обе стране у 36% случајева, што значи да у готово 2/3 предмета адвокат није био присутан или на страни тужиоца, или на страни туженог.

ОС у Крушевцу има активан приступ према **медијацији**. Формирана је и функционална инфо-служба за медијацију, одређен је судија који руководи и сарадник који непосредно координира рад инфо-службе, јавно је доступна листа медијатора, Суд редовно обавештава странке о могућности

медијације, и то дописом уз тужбу, на рочишту или путем инфо-службе, те пружа подршку заинтересованим странкама ради ореганизовања поступка медијације. За потребе истраживања, као релевантан корак за упућивање странака на медијацију узет је тренутак када су се обе/све странке сагласиле да спор реше путем медијације. Ово је битно како би се правила разлику у односу на случајеве када једна од странака прихвати медијацију, а друга не.

Ипак, у току 2019. године **на поступак медијације упућено је** из овог суда само у 13 од укупно 4.294 парнична предмета, тако да због малог броја предмета упућених на медијацију, просечне вредности треба узети са резервом. Поређењем **укупног броја парничних предмета** који су решени пред судом у току 2019. године и укупног броја предмета упућених на медијацију долазимо до податка да су се у само 0.30% предмета странке сагласиле да покушају решење спора путем медијације.

У четири од 13 предмета упућених на медијацију постигнут је **споразум о решавању спора**, што значи да је проценат успешности медијације у односу на упућене случајеве 31%.

Подаци о **просечној дужини трајања поступка медијације** могу да послуже као одличан показатељ односа дужине трајања поступка пред судом и у медијацији. Добијени подаци показују да је просечно трајање постука медијације око 46 дана, у односу на 693 дана колико је просечно потребно за окончање првостепеног поступка за накнаду штете, или 669 дана у поступцима деобе брачних тековина. Ови подаци нам говоре не само да је трајање судских поступка за поједине врсте предмета скоро 15 пута дуже, већ да поступак медијације по правилу траје краће него време које, у просеку, протекне између два рочишта.

На основу прикупљених података, **може се закључити** да је ОС у Крушевцу за потребе Анализе одабрао предмете који најдуже трају, како по укупном броју дана, тако и по просечном броју заказаних рочишта по предмету. То значи да ови предмети ангажују највећи део судских ресурса, са одређеним специфичностима за сваку групу међу изабраним предметима. Код анализираних предмета уочава се да би медијација могла значајно да утиче на смањење дужине трајања поступка, смањење судских трошкова, смањење трошкова поступка за странке-учеснике у поступцима и мање оптерећење судског апарата предметима који могу бити решени алтернативним средствима. Све ове значајне користи за странке и судове, неминовно доводе и до повећање угледа и поверења грађана у судове, поготово имајући у виду да је медијација поступак у коме странке долазе до обострано прихватљивог решења.

Предмети који за основ имају **накнаду штете** најбројнији су међу изабраним предметима, и чинили су нешто више од 15% укупног броја решених предмета у 2019. години. У односу на остале предмете из парничне материје, ове предмете одликује несразмерно (готово двоструко дуже) трајање (693 дана у односу на 365 дана просека за суд). У погледу просечног броја заказаних рочишта по предмету спорови за накнаду штете приближни су предметима у парничној материји у суду (5,3 у односу на 4,3 заказана рочишта по предмету). Свако од рочишта у овим споровима просечно је странке коштало око 28.500 дин (у односу на око 30.700 дин код осталих предмета у парничној материји). Однос просечних трошкова поступка за накнаду штете у односу на просечну вредност спора је приближно 1:4.

Предмети који за основ имају **брачну тековину**, у 2019. години чинили су само око 0.3% укупног броја решених предмета, али сваки од њих просечно је трајао готово двоструко дуже од просечног трајања осталих предмета из парничне материје (693 дана према 365 дана). Посматрајући просечне трошкове поступка, свако од ових рочишта странке је коштало око 10.500 дин, а сразмера укупних трошкова ових поступка у односу на вредност спора је оквирно 1:5.

У погледу **наследних спорова**, који су у 2019. години чинили нешто мање 0.4% укупног броја решених предмета у Суду, њихово трајање је дуже у односу на остале предмете из парничне материје (456 у односу на 365 дана. Ове предмете одликују и најнижи трошкови, што укључује и најнижи просечан трошак по заказаном рочишту (око 7.300 дин) у поређењу са другим изабраним предметима и осталим предметима у парничној материји.

У погледу учешће адвоката на страни тужиоца и туженог у изабраним предметима, анализа је показала да су у току 2019. године адвокати били присутни бар на једној страни у спору у готово 90% предмета, али да су на обе стране адвокати били просечно присутни само у 36% случајева.

У току 2019. године, ОС у Крушевцу је упутио 13 предмета на медијацију, а након 31.12.2019. године још два. Само три од укупно 15 медијација спроведено је у споровима изабраним за ово истраживање, док је споразум у поступцима медијације постигнут у укупно четири предмета. Због малог узорка, незахвално је поредити ефикасност судског поступка и медијације спроведене према упућу ОС у Крушевцу, у изабраним споровима, али се са сигурношћу може закључити да је трајање поступка медијације значајно краће од парничног поступка, имајући у виду да су просечно медијација трајале око 46 дана у 2019, односно само 15 дана у 2020. години.

Под претпоставком да би се сви изабрани предмети (накнада штете, брачни спорови и наследни спорови) у некој фази поступка упутили на медијацију (укупно 988 предмета), те имајући у виду да је на подручју ОС у Крушевцу лиценцирано 17 медијатора, поставља се питање капацитета постојеће мреже доступних медијатора да одговори на овај број предмета, јер би у том случају сваки од медијатора морао просечно да спроведе 58 предмета у току године.

На крају, треба имати у виду да, поред горе наведених карактеристика сваке групе предмета, за адекватну процену подобности врсте предмета за упућивање на медијацију треба узети у обзир и друге факторе, попут капацитета суда и судског особља за упућивање на медијацију, судске управе за праћење исхода предмета, те капацитета локалне „медијацијске инфраструктуре“. Последњи фактор подразумева постојање довољног броја медијатора у локалној заједници, обучених за посредовање у одабраним врстама спора и са адекватним просторним и техничким капацитетима за спровођење медијација. Имајући у виду да је на дан 31.12.2019. године у Регистру посредника Министарства правде регистровано 17 медијатора у Крушевцу, чини се да би постојећи капацитети могли да апсорбују бар наследне спорове и предмете које за основ имају деобу брачне тековине, док би за успешно упућивање и предмета накнаде штете било неопходно додатно унапредити капацитете локалне медијацијске инфраструктуре.

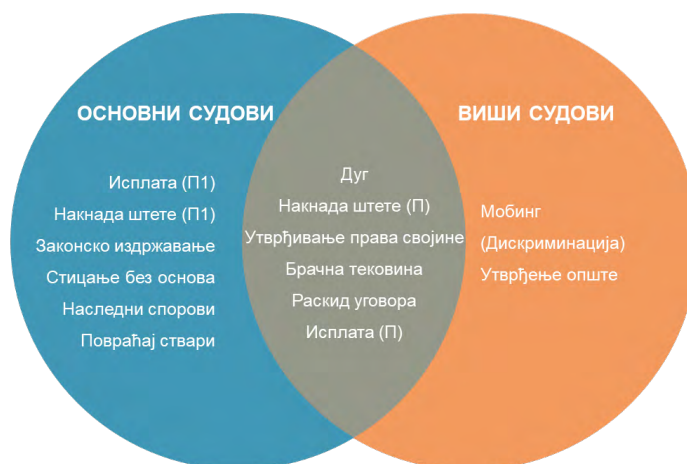
5.2. ЗБИРНА АНАЛИЗА ПОДАТАКА ДОБИЈЕНИХ ОД СВИХ СУДОВА

На основу параметара дефинисаних од стране Пројектног тима, 18 основних и 8 виших судова који су учествовали у истраживању предложили су 15 различитих врста предмета за истраживање, као што је приказано у следећим табелама:

ОСНОВНИ СУД	Накнада штете	Дуг	Брачна тековина	Исплата П1	Исплата	Утврђење права својине	Законско издржавање	СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА	Накнада штете П1	Раскид уговора	Наследни спорови	Повраћај ствари
Београд Први	☒	☒								☒		
Београд Други			☒	☒	☒							
Београд Трећи	☒	☒	☒									
Бечеј	☒		☒				☒					
Врање		☒	☒			☒						
Зрењанин	☒	☒			☒							
Крагујевац		☒	☒									☒
Краљево	☒	☒			☒							
Крушевац	☒		☒								☒	
Лесковац	☒	☒		☒								
Ниш	☒				☒			☒				
Нови Сад	☒	☒	☒									
Панчево	☒		☒						☒			
Пирот	☒	☒	☒									
Пожаревац	☒	☒		☒								
Суботица	☒				☒	☒						
Ужице	☒	☒		☒								
Чачак	☒			☒			☒					
	15	11	9	5	5	2	2	1	1	1	1	1

ВИШИ СУД	Накнада штете	Дуг	Брачна тековина	Утврђење опште (ништавост уговора и правних послова, службености, итд)	Утврђење права својине	Мобинг	Раскид уговора	Исплата П	Дискриминација
Београд	☒			☒			☒		
Зајечар	☒	☒							☒
Крагујевац		☒	☒			☒			
Краљево		☒	☒			☒			
Ниш	☒			☒	☒				
Нови Сад				☒	☒			☒	
Суботица	☒	☒	☒						
Чачак	☒	☒	☒						
	5	5	4	3	2	2	1	1	1

Прегледом врста предмета изабраних од стране основних и виших судова, евидентно је да има преклапања, односно да су и виши и основни судови номинирали предмете поводом накнаде штете, дуга, деобе брачне тековине, утврђења права својине, исплате из радног односа, и раскида уговора, док су предмети поводом мобинга (и дискриминације) специфични само за више судове због стварне надлжености.

Дискриминација као основ спора

Један од осам виших судова који су учествовали у истраживању, изабрао је дискриминацију као врсту предмета која је у току 2019. године значајно оптеретила рад суда. Треба напоменути да се овде радило о тужбама војних резервиста, те да су у посматраном периоду предмети дискриминације у анализираним вишим судовима чинили чак 74% свих пресуђених предмета (9.933 предмета дискриминације од укупно 13.394 пресуђених предмета у 2019. години).

Имајући у виду став Врховног касационог суда²⁵ да утврђење постојања дискриминације не застарева, док потраживање накнаде штете по овом основу застарева у роковима из члана 376. Закона о облигационим односима, те да се рок застарелости рачуна од 17.01.2008. године, овде се радило о поступцима за утврђење постојања дискриминације, што је у искључивој надлежности суда и не може бити предмет преговарања у медијацији. Из наведених разлога, основ спора „дискриминација“ није узет у разматрање као врста предмета која би била погодна за упућивање на медијацију, иако ће неки од параметара који су прикупљени у оквиру истраживања за ову врсту предмета бити представљени у Поглављу 6.15. ниже у тексту.

25 Закључци усвојени на седници Грађанског одељења ВКС-а, одржаној 14.11.2017. године.

УЗОРАК ИСТРАЖИВАЊА

Приликом спровођења истраживања, судови су доставили детаљне податке за укупно 8.302 првостепено решена предмета у 2019. години. Такође треба имати у виду да је у свим анализираним судовима у првом степену решено 158.334 предмета у парничној материји у току 2019. године (144.940 у основним и 13.394 у вишим). Према томе, узорак анализираних предмета представља 5,24% свих првостепено решених предмета у анализираним судовима.

Ради упоређења броја решених предмета у 26 анализираних судовима са бројем решених предмета и укупним бројем предмета у раду у свим судовима у Србији у 2019. години, коришћени су подаци из Годишњег извештаја о раду судава Врховног касационог суда Србије за 2019. годину.²⁶

Број предмета у раду у свим судовима у Србији у 2019. години (П, П1, П2)	460.970
Основни судови	418.010
Виши судови	42.960
Решени предмети	247.492
Основни судови	217.133
Виши судови	30.359
Нерешени предмети	213.478
Основни судови	200.877
Виши судови	12.601

ОСНОВНИ СУДОВИ

Основни судови који су били предмет истраживања, изабрали су укупно 12 различитих основа спора као погодне за медијацију, према приложеној табели. Овде је дат збирни приказ најважнијих резултата, док ће сваки од основа спора по сваком од параметара бити детаљно анализиран у даљем тексту.

26 <https://www.vk.sud.rs/sites/default/files/attachments/STATISTIKA%20-%20OPSTA%20NADLEZNOST%202019.pdf>

- ▶ У 18 анализираних основних судова, у свих 12 изабраних основа спора, укупно је у току 2019. године у првом степену решено 46.519. предмета, док укупно у анализираним судовима у парничној материји решено 144.940 предмета у првом степену у 2019.г.
- ▶ У свим основним судовима у Србији у предметима из парничне материје укупно је у 2019 години решено 217.133 предмета. Према томе, у основним судовима који су учествовали у анализи, решено је 67% свих предмета у току 2019. године.
- ▶ Просечно трајање првостепеног поступак у изабраним врстама предмета у 2019. години износило је 403 дана, док је у осталим предметима из П, П1 и П2 материје, просечно трајање 426 дана.
- ▶ У изабраним предметима, просечан број рочишта до доношења првостепене пресуде био је 4,21, док је у осталим предметима тај број 4,60.
- ▶ Просечно време између рочишта у изабраним предметима било је 111 дана, док је у осталим материјама просек између рочишта износио 95 дана.
- ▶ Просечан однос трошкова судског поступак и вредности спора у изабраним предметима је 23,43%, што је више од истог параметра у осталим предметима из парничне материје (18,49%).
- ▶ Процент учешћа адвоката био је висок, јер у 97% изабраних предмета адвокат био присутан бар на једној страни, док је код осталих предмета тај проценат 91%.
- ▶ Што се тиче предмета који су из основних судова упућени на медијацију у току 2019. године, укупно их је било 386, од којих је 157 решено споразумом (43%).
- ▶ Просечно трајање поступака медијације за предмете упућене из основних судова било је 44 дана.

Збирни приказ добијених резултата за основне судове представљен је у табели на следећој страни, док ће сваки од основа спора бити детаљно анализиран у даљем тексту у Поглављу 6.

ОСНОВНИ СУДОВИ			Рочишта				Вредност спора и трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
Врста предмета (основ спора)	Број судова који су изабрали основ	Број предмета	Просечно трајање поступка у данима	Укупно рочишта	Број дана између два рочишта	Удео врсте у решеним П, П1 и П2 предметима у обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Трошкови vs вредност спора	% присуство адвоката на бар једној страни	Број предмета упућених на медијацију	Споразум о решавању спора	Просечна дужина трајања медијације у данима
Накнада штете	15	22.378	457	4,65	105	20,88%	322.497	86.028	26,68%	98,87%	27	13	56
Дуг	11	18.824	340	3,71	118	18,31%	504.016	80.818	16,03%	95,44%	9	4	45
Брачна тековина	9	181	521	6,90	104	0,30%	1.013.717	124.949	12,33%	92,44%	1	0	35
Исплата П	5	1.785	295	3,27	90	7,18%	112.802	49.572	43,95%	98,59%	280	128	40
Исплата П1	5	1.581	567	5,39	111	7,56%	233.219	74.833	32,09%	98,29%	0	0	0
Утврђење права својине	2	308	222 ²⁷	4,56	49	2,14%	407.385	34.826	8,55%	95,48%	0	0	0
Законско издржавање	2	180	171	8,60	27	2,87%	18.233	34.952	191,69%	93,33%	0	0	0
СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА	1	1.120	358	2,10	170	11,65%	104.784	17.269	16,48%	100,00%	1	0	30
Накнада штете П1	1	84	508	8,23	62	4,29%	398.365	139.236	34,95%	85,72%	0	0	0
Раскид уговора	1	49	700	4,94	142	0,19%	3.423.781	157.195	4,59%	96,00%	0	0	0
Наследни спорови	1	16	456	8,93	51	0,12%	неодређиво	65.000	Неодређиво	93,75%	0	0	0
Повраћај ствари	1	13	259	2,23	116	0,13%	362.238	7.998	2,21%	100,00%	0	0	0
Сви изабрани предмети		46.519	403	4,21	111	75,62%	385.005	80.242	23,44%	97,40%	318	145	41
Остали предмети		98.421	426	4,60	95	24,38%	355.342	65.694	18,49%	91,52%	68	12	64
Сви предмети		144.940	418	4,47	100	100,00%	364.862	70.363	20,07%	93,40%	386	157	44

27 Само један од два анализирана суда, доставио је податке за просечно трајање поступка у данима за ову врсту предмета.

ВИШИ СУДОВИ

Виши судови који су били предмет истраживања, изабрали су укупно 8 основа спора као погодне за медијацију, према приложеној табели. Као што је напред наведено, предмети који су за правни основ имали дискриминацију, нису анализирани у смислу предмета погодних за упућивање на медијацију, иако ће у даљем тексту бити приказани и неки од података везани за ову врсту спорова. У табели испод дат је збирни приказ најважнијих резултата, док ће сваки од основа спора бити детаљно анализиран у даљем тексту.

- ▶ У 8 анализираних виших судова, у свих 8 изабраних основа спора, укупно је у току 2019. године у првом степену решено 911 предмета.
- ▶ У свим вишим судовима у Србији у предметима из парничне материје укупно је у 2019 години решено 30.359 предмета. Према томе, у анализираним вишим судовима решено 44% свих решених предмета у парничној материји у току 2019. године.
- ▶ У 8 анализираних виших судова, укупно је у току 2019. године првостепено решено 13.394 предмета (од чега чак 9.933 предмета (74%) отпада на спорове поводом утврђења дискриминације).
- ▶ У анализираним вишим судовима, укупно је решено 13.394 предмета (од чега је сваки суд доставио податке за по 100 (или мање) предмета из три основа спора и још по 100 предмета из осталих области парничне материје). 10.533 предмета решено је у Вишем суду у Београду, а у осталим анализираним судовима решен 2.861 предмет.
- ▶ Просечно трајање првостепеног поступак пред вишим судовима у изабраним врстама предмета у 2019. години износило је 545 дана, док је у осталим предметима из П, П1 и П2 материје, просечно трајање износило 499 дана.
- ▶ У изабраним предметима, просечан број рочишта до доношења првостепене пресуде био је 5,43, док је у осталим предметима тај број 4,69.
- ▶ Просечно време између рочишта у изабраним предметима било је 100 дана, док је у осталим материјама просек између рочишта износио 106 дана.
- ▶ Просечна вредност спорова пред вишим судовима је далеко већа у односу на основне судове и износи у изабраним врстама предмета преко 21 милиона динара, док је у осталим предметима у анализираним судовима нешто изнад 17 милиона динара.
- ▶ Иако су и трошкови судских поступака пред вишим судовима (381.044 дин.) природно виши у односу на просечне трошкове пред основним судовима (80.242), због велике вредности спорова пред вишим судовима удео трошкова судског поступак у вредности спора у изабраним предметима је у просеку само 1,74%.
- ▶ Учешће адвоката пред вишим судовима било је веома високо, са више од 92% изабраних предмета где је адвокат био присутан бар на једној страни у поступку, док је код осталих парничних предмета у вишим судовима тај проценат 84%.
- ▶ Према информацијама добијеним од виших судова само 10 предмета је упућено на медијацију у изабраним врстама предмета, и још 8 из осталих предмета у оквиру парничне материје, укупно 18.
- ▶ Од свих упућених предмета, само у четири (4) је постигнут споразум (22%), што је значајно мање у односу на основне судове где су у 43% упућених предмета стране у спору постигле споразум уз помоћ медијатора.
- ▶ Просечно време трајања поступак медијације који су иницирани након упута из виших судова било је 72 дана.

Интересантан је и податак да у три предмета у којима није постигнут споразум у медијацији, судови не располажу информацијом колико је поступак медијације трајао.

Збирни приказ добијених резултата за више судове представљен је у следећој табели.

ВИШИ СУДОВИ				Рочишта			Вредност спора и трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
Врста предмета	Број судова који изабрали основ	Број предмета	Просечно трајање поступка у данима	Укупно рочишта	Број дана између два рочишта	Удео врсте у решеним предметима у свим обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Трошкови vs вредност спора	% присуство адвоката на бар једној страни	Број предмета упућених на медијацију	Споразум о решавању спора	Просечна дужина трајања медијације у данима
накнада штете	5	205	702	5,76	122	9,01%	40.238.020	323.056	0,80%	86,63%	4	4	69
Дуг	5	53	373	4,96	75	8,96%	19.594.612	216.181	1,10%	96,23%	1	0	0
Брачна тековина	4	4	385	7,00	55	1,79%	5.750.000 ²⁸	78.150	1,35%	81,50%	0	0	0
Утврђење	3	258	347	4,62	127	8,18%	11.570.743	329.863	2,85%	89,31%	2	0	60
Утврђење права својине	2	65	1.002	5,76	174	5,61%	7.229.755	548.008	7,58%	100,00%	1	0	35
Мобинг	2	7	410	7,71	53	3,32%	298.567	92.686	31,04%	100,00%	0	0	0
Раскид уговора	1	168	707	4,00	177	6,47%	29.287.776	340.240	1,16%	91,00%	1	0	0
Исплата (П)	1	151	880	11,00	80	5,32%	15.000.000	600.000	4,00%	100,00%	1	0	0
Сви изабрани предмети		911	559	5,95	94	48,66%	21.902.229	381.044	1,74%	92,00%	10	4	64
Остали предмети		2.550	499	4,69	106	51,34%	17.505.721	248.939	1,42%	84,48%	8	1	82
Дискриминација		9.933	(78)	(0,72)			неодређиво	(11.916)	неодређиво	(100%)			
Сви предмети		13.394	502	4,75	105	100,00%	17.526.698	256.093	1,46%	85,10%	18	5	72

²⁸ Од укупно четири предмета деобе брачне тековине који су првостепено решени у четири виша суда у току 2019. године, два суда су као износ досуђених трошкова навели износ нула (0). Стога су за просечан однос вредности спора и трошкова поступка узет просек из два предмета који су анализирани.

6. Анализа података по врстама предмета (основима спора)

У овом поглављу биће представљени подаци о анализираним предметима за сваки од основа спора који су судови укључени у ово истраживање предложили као погодне за медијацију.

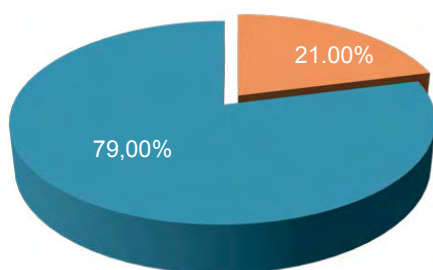
6.1. НАКНАДА ШТЕТЕ

Анализа података показала је да је 15 од 18 основних судова и 5 од 8 виших судова који су учествовали у истраживању изабрало **накнаду штете** као основ спора, односно врсту предмета подобну за упућивање на медијацију.²⁹

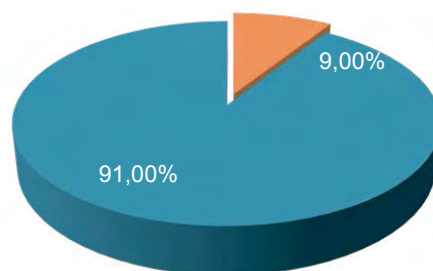
У 2019. години у свих 15 основних судова који су изабрали овај основ спора, укупно је у првом степену решено 22.378 предмета, односно 20,88% у односу на укупан број свих првостепено решених предмета у П, П1, и П2 материји у свих 18 анализираних судова. У вишим судовима укупно је у 2019. години у првом степену решено 205 предмета накнаде штете (9,01%).

Удео предмета НАКНАДЕ ШТЕТЕ у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

ОСНОВНИ СУДОВИ

ВИШИ СУДОВИ

■ Накнада штете ■ Сви остали предмети

Ова врста предмета била је први избор како највећих основних судова (Први ОС у Београду, ОС у Новом саду), тако и оних који покривају мањи број становника на подручју месне надлежности (ОС у Пироту, ОС у Пожаревцу). Примера ради, накнаду штете је одабрао ОС у Пожаревцу са 213 решених предмета у току 2019. године, али и Први основни суд у Београду са 6.182 решених предмета.

²⁹ За листу судова који су изабрали овај основ спора види табелу на страни 24

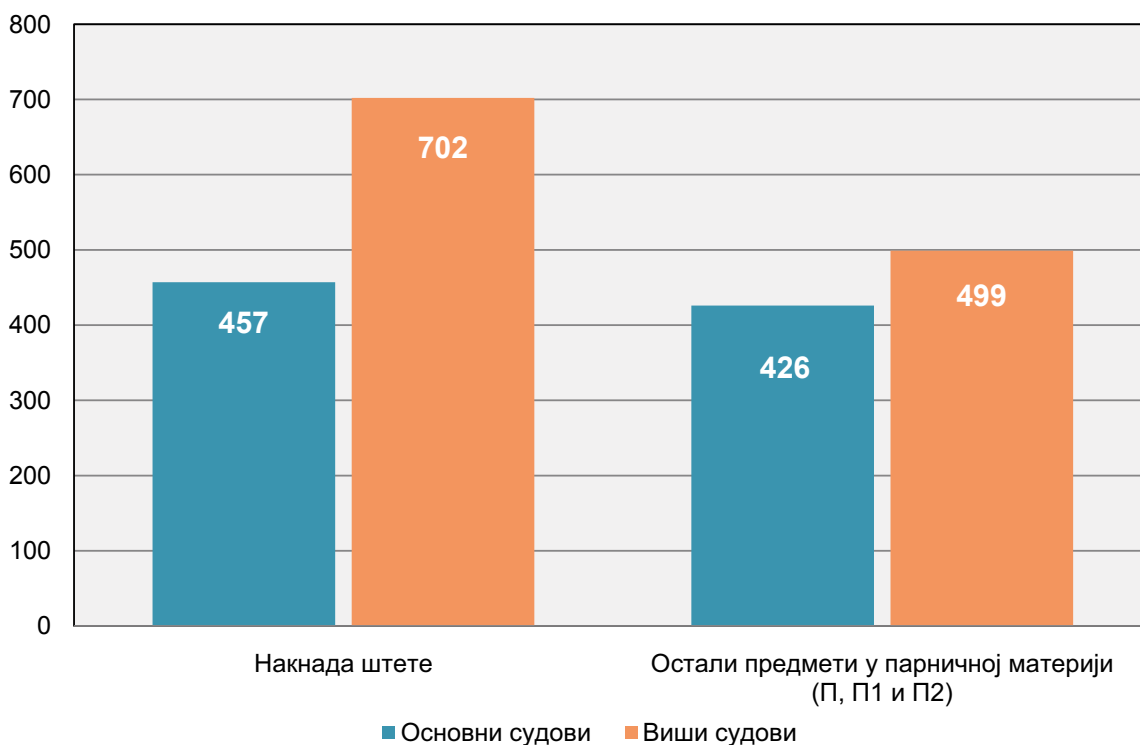
Накнада штете – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета	Просечно трајање	Број дана између два рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у решеним предметима у свим обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Удео трошкова у односу на вредност спора
ОСНОВНИ СУДОВИ								
Накнада штете (15 судава)	22.378	457	105	4,65	20,88%	322.497	86.028	26,68%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%
ВИШИ СУДОВИ								
Накнада штете (5 судава)	205	702	122	5,76	2,38%	40.238.020	323.056	0,80%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка**, предмети накнаде штете у просеку трају 457 дана, док је просек за остале предмете из парничне материје у 18 анализираних основних судава 426 дана.

У вишим судовима предмети накнаде штете у просеку су трајали 702 дана, што је знатно више у односу на просек за остале предмете из парничне материје у 8 анализираних виших судава од 499 дана.

Просечна дужина трајања предмета у данима

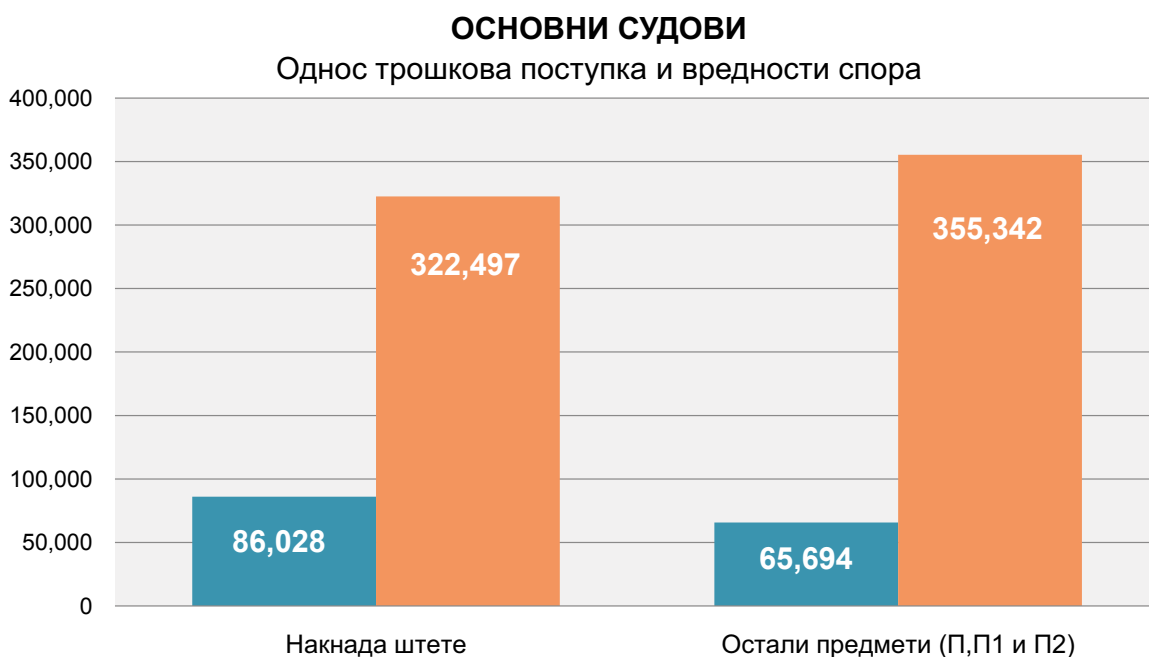
Приметна је велика разлика између судова у погледу трајања предмета накнаде штете. Тако предмети накнаде штете у зависности од суда трају у првом степену од 271 до 910 дана, док преостали предмети из парничне материје трају од 254 до 1.295 дана.

Просечан број рочишта у првом степену за предмете накнаде штете у основним судовима је 4,65, док су остали предмети имали просечно 4,60 рочишта у првостепеном поступку. **Просечан број рочишта** у првом степену за предмете накнаде штете у анализираним вишим судовима је 5,76, док је просек за остале предмете из парничне материје 4,69.

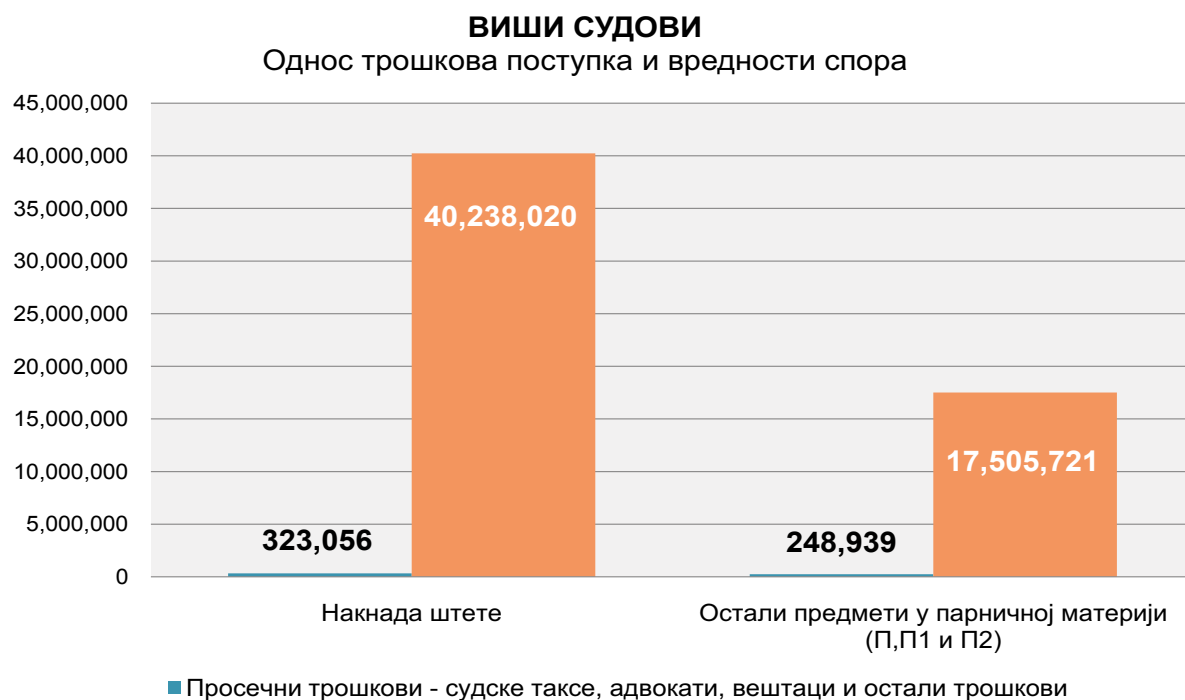
Број рочишта по врсти предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан број рочишта
ОСНОВНИ СУДОВИ			
Накнада штете	2,70	1,95	4,65
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60
ВИШИ СУДОВИ			
Накнада штете	3,70	2,06	5,76
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	3,06	1,63	4,69

Просечно време између рочишта у предметима накнаде штете у првостепеном поступку у основним судовима износи 105 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана. **Просечно време које протекне између рочишта** у овој врсти предмета у вишим судовима зноси 122 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје у вишим судовима 106 дана.

Према подацима достављеним од судова, просечни трошкови првостепеног судског поступка у предметима накнаде штете у основним судовима износе 86.028 динара, што представља 26,68% у односу на просечну вредност спора (322.497), док у односу на преостале предмете из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%.

На основу података добијених од виших судова, **просечни трошкови** првостепеног судског поступка у предметима накнаде штете износе 323.056 динара, што представља мање од 1% (0,80%) у односу на **просечну вредност спора** од 40.238.020 динара. Очигледно да велику вредност спора, условљену стварном надлежношћу виших судова у овој врсти предмета, не прати и слична сразмера као у основним судовима где просечни трошкови чине преко 18% вредности спора.

6.2. ДУГ

Од 18 основних судова који су учествовали у спровођењу истраживања. 11 судова је изабрало су „Дуг“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију. Ову врсту предмета изабрали су Први ОС у Београду, Трећи ОС у Београду, ОС у Крагујевцу, ОС у Врању, ОС у Новом саду, ОС у Пожаревцу, ОС у Ужицу, ОС у Пироту, ОС у Лесковцу и ОС у Краљеву.

Примера ради, дуг је одабрао ОС у Пожаревцу са 295 решених предмета у току 2019. године, али и Први основни суд у Београду са 7.316 решених предмета.

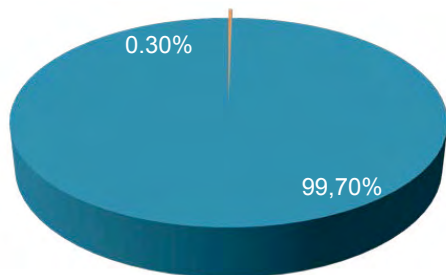
Код виших судова, 5 од 8 анализираних судова изабрало дуг као основ спора, односно врсту предмета подобну за медијацију, и то виши судови у Крагујевцу, Краљеву, Зајечару, Суботици и Чачку.

У погледу **броја решених предмета** у 2019. години, у 11 основних судова првостепено је решено 18.824 спора који су за предмет имали дуг, док је у пет виших судова укупно решено 53 предмета.

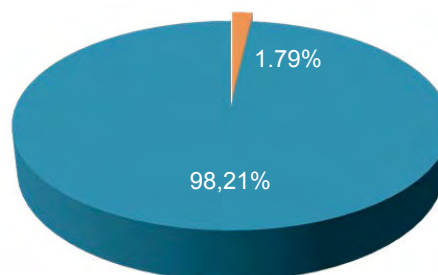
На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са око 18% у основним и око 9% укупном броју првостепено решених предмета у вишим судовима.

Удео предмета ДУГА у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

ОСНОВНИ СУДОВИ

ВИШИ СУДОВИ

■ Брачна тековина ■ Сви остали предмети

Време које у просеку протекне између рочишта у овој врсти предмета у основним судовима износи 118 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана. **Просечно време** које протекне **између рочишта** у овој врсти предмета у вишим судовима износи 75 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје у вишим судовима 106 дана.

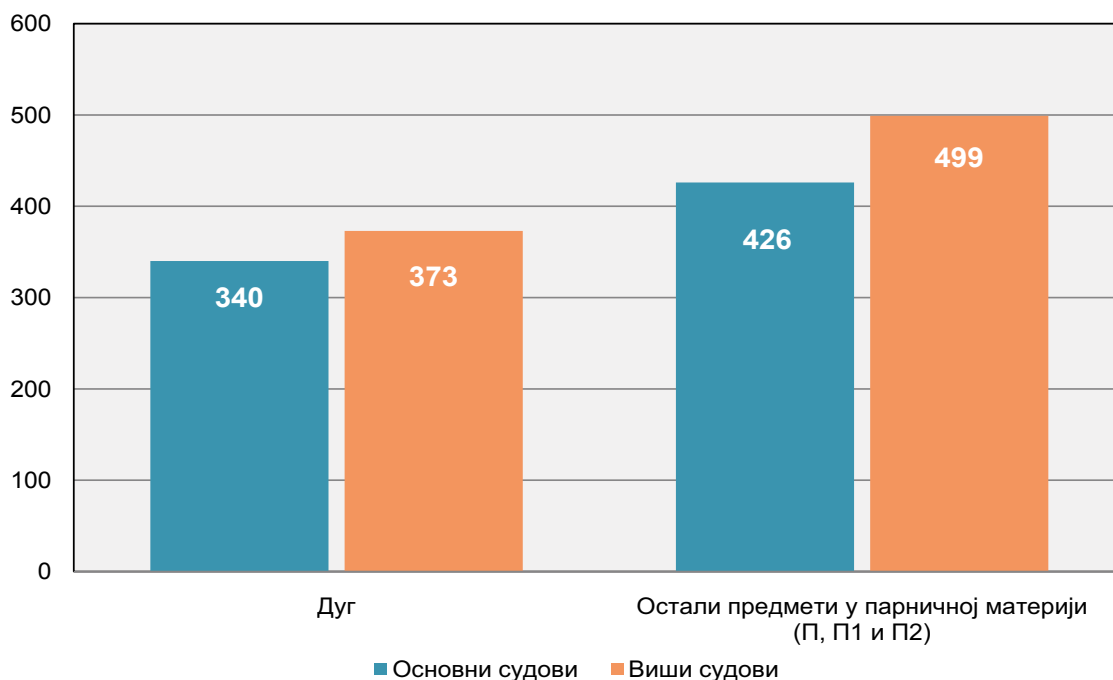
Дуг – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета	Просечно трајање	Број дана између два рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у решеним предметима у свим обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Удео трошкова у односу на вредност спора
ОСНОВНИ СУДОВИ								
Дуг (11 судова)	18.824	340	118	3,71	18,31%	504.016	80.818	16,03%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%
ВИШИ СУДОВИ								
Дуг (5 судова)	53	373	75	4,96	8,96%	19.594.612	216.181	1,10%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка**, спорови поводом дуговања у просеку пред основним судовима трају 340 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних судова поступци просечно трају 426 дана. Међутим, просечно трајање ових предмета у 11 „изабраних“ судова има распон од 90 до чак 689 дана, док преостали предмети из парничне материје у свих 18 анализираних судова трају од 254 до 1.295 дана.

Спорови поводом дуга пред вишим судовима у првом степену **у просеку трају** 373 дана, што је знатно краће у односу на просек за остале предмете из парничне материје од 499 дана.

Просечна дужина трајања предмета у данима

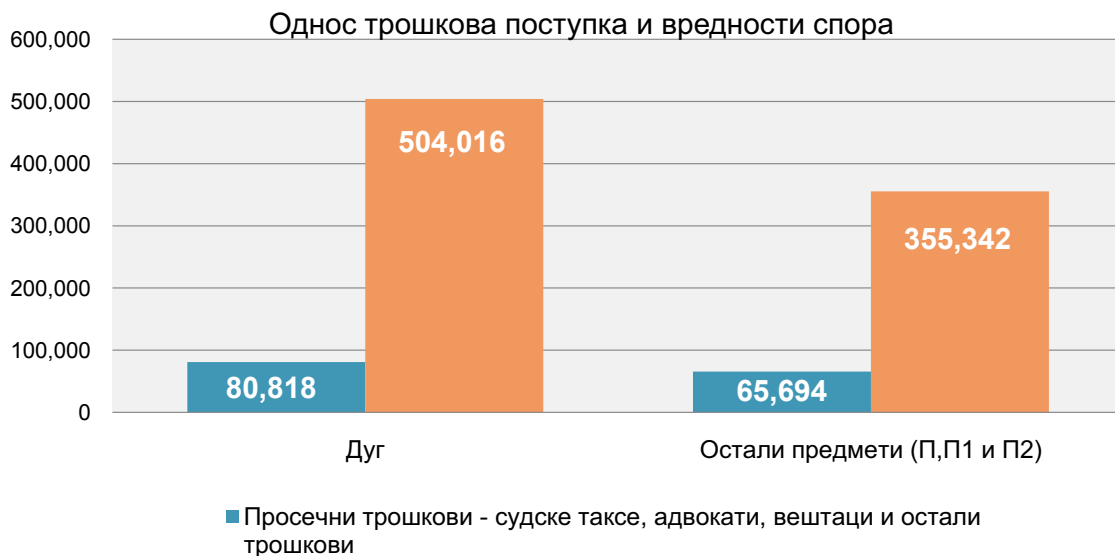

Просечан број рочишта у првостепеним поступцима поводом дуга у основним судовима је 3,71, међутим, распон између судова је од једног до чак шест рочишта. **Просечан број рочишта** у првом степену за предмете ове врсте у анализираним вишим судовима је 4,96 док је просек за остале предмете из парничне материје 4,69.

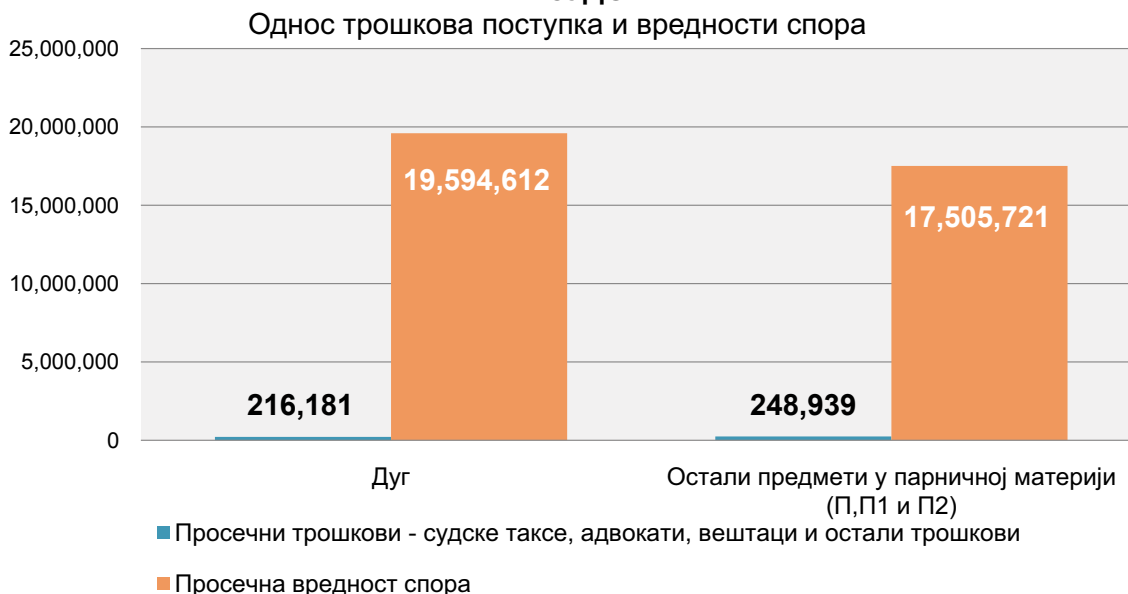
Број рочишта по врсти предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
ОСНОВНИ СУДОВИ			
Дуг	1,93	1,78	3,71
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60
ВИШИ СУДОВИ			
Дуг	3,11	1,85	4,96
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	3,06	1,63	4,69

Просечни трошкови првостепеног судског поступка у предметима поводом дуга износе 80.818 динара, што представља 16,03% у односу на просечну вредност спора (504.016), док у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%. Просечна вредност спора поводом дуговања пред вишим судовима била је 19.594.612 динара, док су просечни трошкови износили 216.181 динар, односно тек нешто више од 1%.

ОСНОВНИ СУДОВИ

ВИШИ СУДОВИ

6.3. БРАЧНА ТЕКОВИНА

Од 18 основних судова који су учествовали у спровођењу истраживања, девет судова је изабрало „брачну тековину“, односно деобу брачне тековине, као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију. Ову врсту предмета, у коју наравно улази и подела имовине стечене у ванбрачној заједници, изабрали су Други и Трећи ОС у Београду, ОС у Крагујевцу, ОС у Врању, ОС у Новом Саду, ОС у Пироту, ОС у Панчеву, ОС у Бечеју и ОС у Крушевцу.

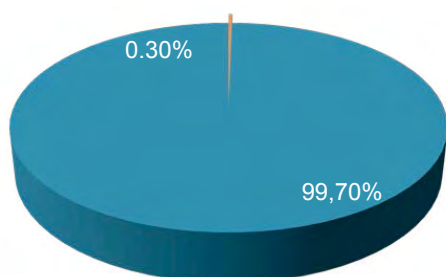
Примера ради, брачну тековину је одабрао ОС у Крагујевцу имао је само један решен предмет деобе брчне тековине у 2019. години, док је ОС у Новом Сад у првом степену решио 50 предмета ове врсте.

Достављени подаци показују да је четири од осам виших судова који су учествовали у истраживању, и то виши судови у Крагујевцу, Краљеву, Суботици и Чачку, изабрало **деобу брачне тековине** као основ спора, односно врсту предмета подобну за медијацију.

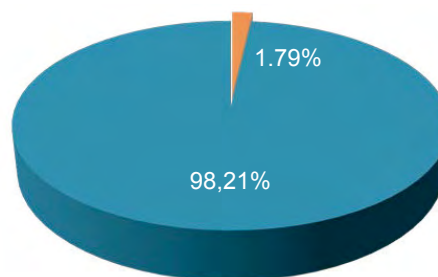
У погледу **броја предмета** у 2019. години, у девет основних судова који су изабрали овај основ спора за анализу, првостепено је решено 181 спорова који су за предмет имали деобу брачне тековине, док је у четири виша суда пресуђено само четири таква предмета. Већ из овог податка евидентно је да је број предмета брачних тековина (181/4) који су у изабраним основним и вишим судовима првостепено решени у 2019. години неупоредиво мањи у односу на предмете накнаде штете (22.378/205) и дуга (18.824/53).

Удео предмета БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

ОСНОВНИ СУДОВИ

ВИШИ СУДОВИ

■ Брачна тековина ■ Сви остали предмети

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка**, спорови поводом деобе брачне (и ванбрачне) тековине у просеку пред основним судовима трају 521 дан, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних судова поступци просечно трају 426 дана. Овде је интересантно приметити да спорови поводом деобе брачне тековине пред вишим судовима у првом степену у просеку трају 385 дана, што је знатно краће и у односу на исту врсту предмета у основним судовима (521) као и у односу на просек за остале предмете из парничне материје у вишим судовима (499), с тим да треба узети у обзир и да је овај податак добијен само из четири анализираних предмета ове врсте.

Просечна дужина трајања предмета у данима

Просечно трајање ових предмета у девет судова који су изабрали ову врсту спора има распон од 301 до чак 1.305 дана, док преостали предмети из парничне материје у свих 18 анализираних судова трају од 254 до 1.295 дана.

Просечан број рочишта у поступцима поводом деобе брачне тековине у основним судовима је 6,90, што је знатно више у односу на просечан број рочишта у свим преосталим предметима из парничне материје (4,60), док је вишим судовима потребно у просеку 7,00 рочишта до првостепене пресуде у овој врсти спора.

Просечно време које протекне између рочишта у споровима деобе брачне тековине у основним судовима је 104 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана. Исти параметар у овој врсти предмета у вишим судовима износи 55 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима 106 дана.

Међутим, овде још једном треба истаћи да су подаци за више судове у предметима деобе брачне тековине добијени на узорку од само четири предмета, па их треба узети са резервом. Наиме, у једном од анализираних судова спор је у првом степену решен за 75 дана, што може указивати на постизање споразума пред судом, док је у два суда за доношење првостепене пресуде било потребно преко 700 дана.

Број рочишта по врсти предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	------------------------------

ОСНОВНИ СУДОВИ

Брачна тековина	4,83	2,07	6,90
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60

ВИШИ СУДОВИ

Брачна тековина	5,00	2,00	7,00
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	3,06	1,63	4,69

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у предметима поводом деобе брачне тековине износе 124.949 динара пред основним судовима, што представља 12,33% у односу на просечну вредност спора (1.013.717). Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%. Овде је удео трошкова судског поступка мањи, због очигледно веће вредности спора у односу на остале предмете у парничној материји у суду (355.342).

На основу података добијених од судова, **просечна вредност** спорова поводом деобе брачне тековине пред вишим судовима била је 5.750.000 динара, док су просечни трошкови износили 78.150 динара, односно 1,35%. Овде још једном треба напоменути да су ови просечни износи добијене из података само два виша суда који су доставили податке о вредности спора и трошковима поступка.

Брачна тековина – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета	Просечно трајање	Број дана између два рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у решеним предметима у свим обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Удео трошкова у односу на вредност спора
ОСНОВНИ СУДОВИ								
Брачна тековина (9 суда)	181	521	104	6,90	0,30%	1.013.717	124.949	12,33%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%
ВИШИ СУДОВИ								
Брачна тековина (4 суда)	4	385	55	7,00	1,79%	5.750.000	78.150	1,35%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

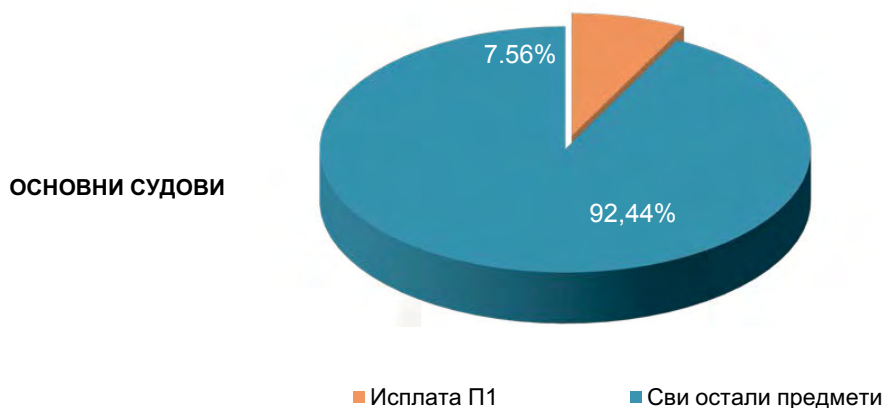
6.4. ИСПЛАТА – У ВЕЗИ СА РАДНИМ ОДНОСИМА, П1 УПИСНИК

Од суда који су учествовали у спровођењу истраживања, пет основних суда предложили су спорове који су за свој основ имали исплату у вези са радним односима (П1 уписник) као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију. Спорове поводом различитих исплата из радног односа (регрес, јубиларна награда, топли оброк, зарада и доприноси), изабрали су ОС у Пожаревацу, ОС у Лесковцу, ОС у Ужицу, Други ОС у Београду и ОС у Чачку.

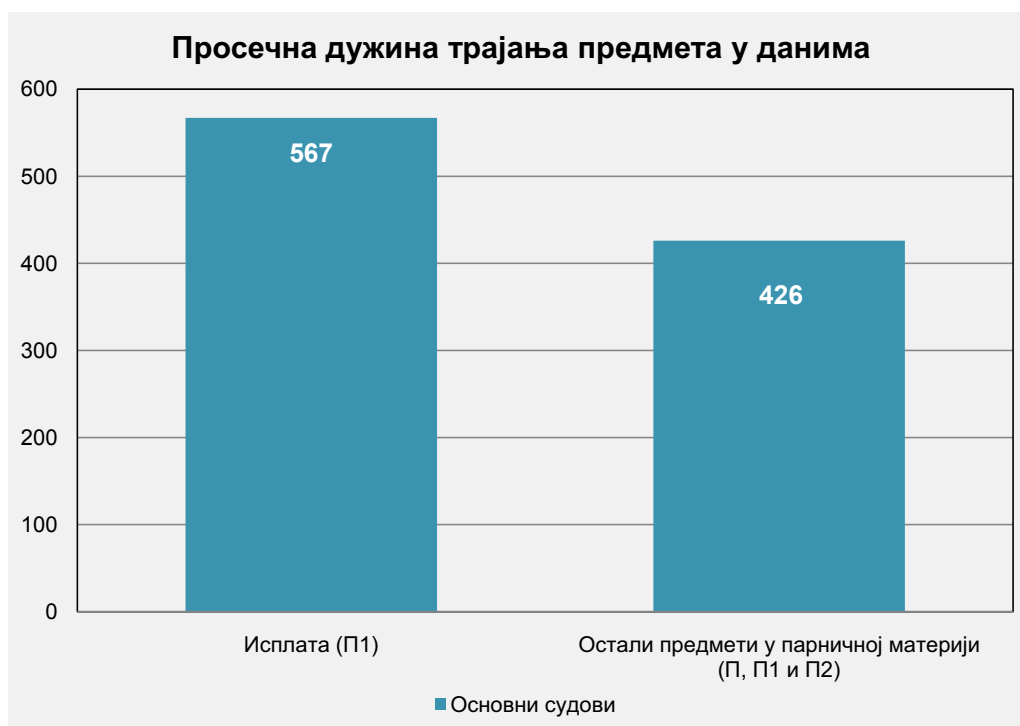
У погледу **броја предмета** у 2019. години, у пет основних суда који су изабрали овај основ спора за анализу, првостепено је решено 1.581 спорова који су за предмет имали исплате у вези са радним односима.

На основу података добијених и из других суда, ова врста предмета учествује са 7,56% у укупном броју првостепено решених предмета.

Удео предмета ИСПЛАТЕ (П1) у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка, спорови поводом исплате у вези са радним односима у просеку пред** основним судовима трају 567 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних суда поступци просечно трају 426 дана.

Просечно трајање ових предмета у пет основних суда који су изабрали ову врсту спора има распон од 367 до чак 1.095 дана, док преостали предмети из парничне материје у свих 18 анализираних суда трају од 254 до 1.295 дана.

Просечан број рочишта у овим поступцима у основним судовима је 5,39, што је више од просечног броја рочишта у преосталим предметима из парничне материје (4,60).

Број рочишта по врсти предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених Рочишта	Просечан укупан број рочишта
ОСНОВНИ СУДОВИ			
Исплата (П1)	3,22	2,18	5,39
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60

Време између рочишта у овој врсти предмета у основним судовима износи 111 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у основним судовима у предметима поводом исплате П1 износе 74.833 динара, што представља 32,09% у односу на просечну вредност спора (233.219), што је значајно више од преосталих предмета из парничне материје где трошкови учествују у вредности спора са 18,49%.

Исплата (П1) – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета	Просечно трајање	Број дана између два рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у решеним предметима у свим обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Удео трошкова у односу на вредност спора
ОСНОВНИ СУДОВИ								
Исплата П1 (5 суда)	1,581	567	111	5,39	7,56%	233.219	74.833	32,09%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

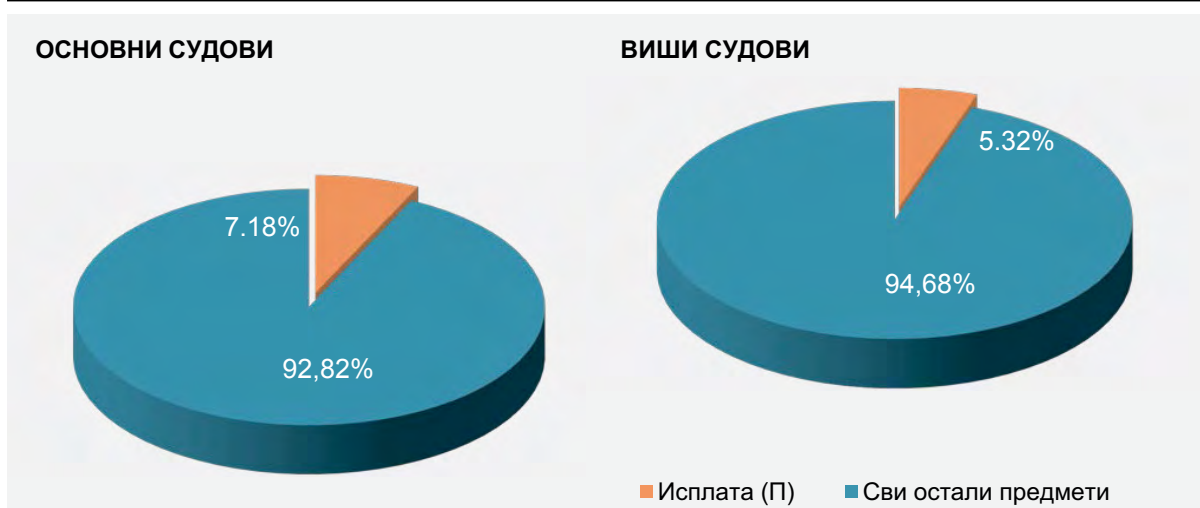
6.5 ИСПЛАТА – П УСПИСНИК

Од суда који су учествовали у спровођењу истраживања, пет основних и један виши изабрали су основ „исплата“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију. Ову врсту предмета, у коју улазе исплате по различитим основама из парничне материје (П уписник), изабрали су Други основни суд у Београду, ОС у Зрењанину, ОС у Краљеву, ОС у Нишу и ОС у Суботици, као и Виши суд у Новом Саду.

У ову групу спадају исплате по различитим основама. Примера ради, у основним судовима пре-тежно је реч о споровима мале вредности, као и споровима за неплаћене комуналне услуге, паркинг накнаде, итд.

На основу података добијених и из других суда, ова врста предмета учествује у укупном броју првостепено решених предмета са око 7,18% у основним, и са око 5,32% у вишим судовима.

Удео предмета ИСПЛАТЕ (П) у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

У погледу **броја предмета** у 2019. години, у пет основних суда који су изабрали овај основ спора за анализу, првостепено је решено 1.785 спорова који су за предмет имали исплату из парничне материје (П уписник), док је у истом периоду, у Вишем суду у Новом Саду првостепено решен 151 предмет.

Исплата (П) – упоредни преглед параметара

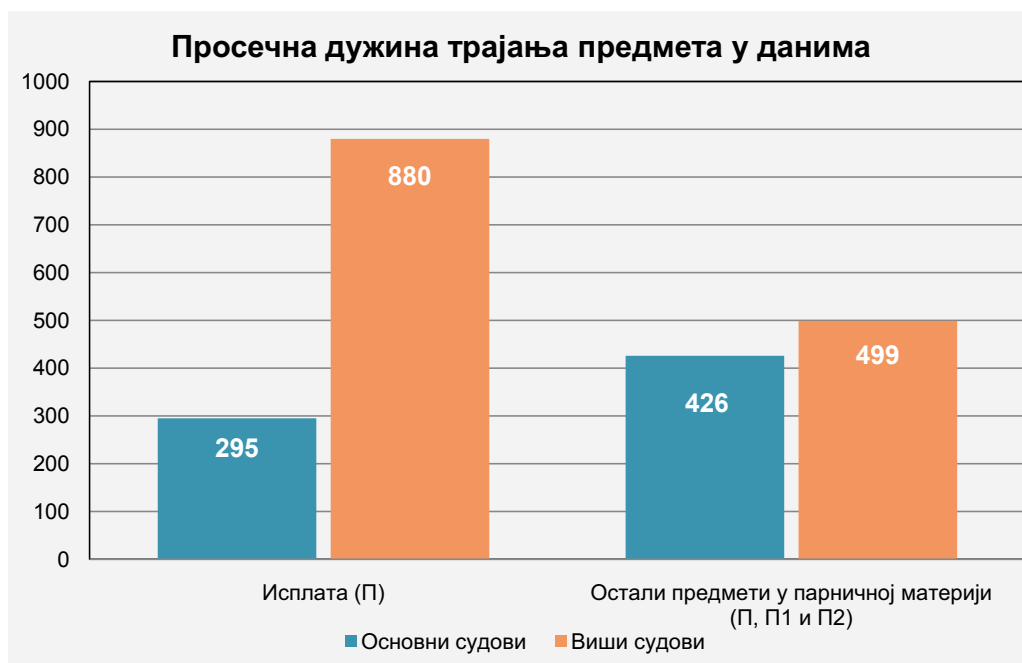
	Број предмета	Просечно трајање	Број дана између два рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у решеним предметима у свим обрађеним судовима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Удео трошкова у односу на вредност спора
Исплата (П) (5 суда)	1.785	295	90	3,27	7,18%	112.802	49.572	43,95%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

ВИШИ СУДОВИ

Исплата П (1 суд)	151	880	80	11,00	5,32%	15.000.000	600.000	4,00%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка**, спорови поводом исплате у просеку пред основним судовима трају у просеку 295 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних суда поступци просечно трају 426 дана.

Ова врста спора пред вишим судовима у првом степену **у просеку траје 880** дана, што је за 76% дуже у односу на просек трајања за остале предмете из парничне материје од 499 дана.

Интересантно је да је распон трајања првостепеног поступка у пет анализираних основних суда релативно мали, односно од 278 до 379 дана за доношење првостепене пресуде.

Просечан број рочишта у поступцима поводом исплате у основним судовима је 3,27 што је мање у односу на просечан број рочишта у свим преосталим предметима из парничне материје (4,60). **Просечан број рочишта** у првом степену за предмете ове врсте у вишим судовима (на основу извештаја једног вишег суда) је чак 11, што је двоструко више од просека за остале предмете из парничне материје у вишим судовима од 4,69 рочишта.

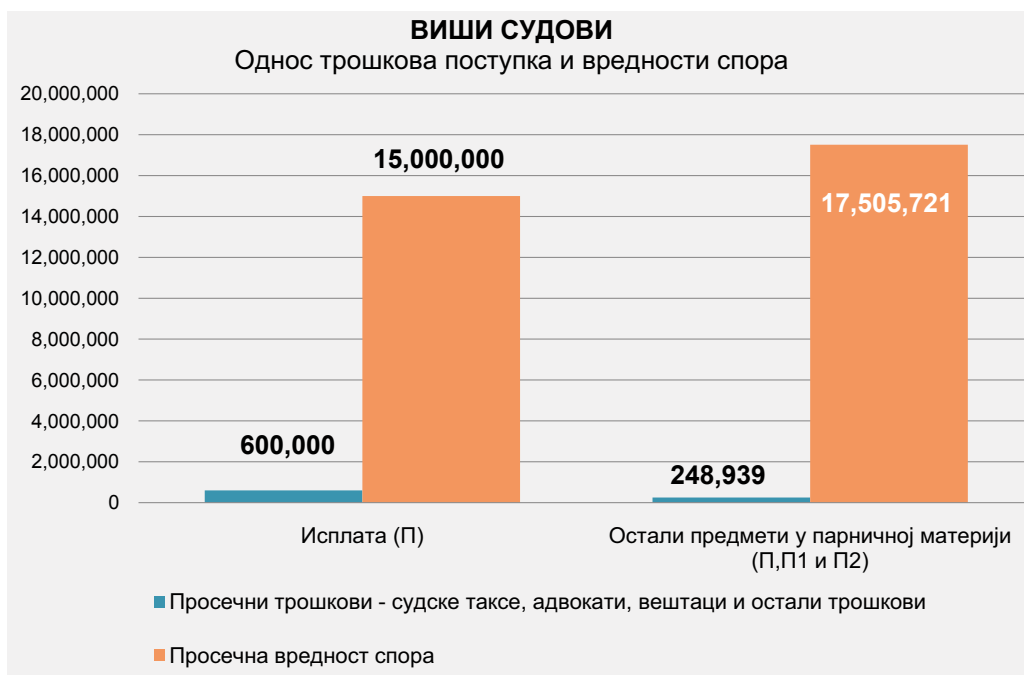
Број рочишта по врстама предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
Исплата (П)	1,76	1,52	3,27
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60
ВИШИ СУДОВИ			
Исплата (П)	9,00	2,00	11,00
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	3,06	1,63	4,69

Време између рочишта у овој врсти предмета износи 90 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана. **Просечно време које протекне између рочишта** у овој врсти предмета у вишим судовима износи 80 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 106 дана.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у предметима поводом исплате износе 49.572 динара, што представља чак 43,95% у односу на просечну вредност спора која износи 112.802 динара. Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%. Евидентно је да је у овој врсти предмета удео трошкова знатно већи у односу на вредност спора, него у осталим предметима у парничној материји.

На основу података добијених од стране Вишег суда у Новом Саду, **просечна вредност** спорова поводом исплате била је 15.000.000 динара, док су просечни трошкови износили 600.000 динара, што износи 4% у односу на вредност спора.

6.6. УТВРЂЕЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ

Утврђење права својине, као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију, предложило је укупно четири суда, и то основни судови у Суботици и Врању, као и виши судови у Нишу и Новом Саду. Овде треба напоменути да се под овим основом спора често заводе предмети који суштински за предмет спора имају утврђења удела у стицању брачне тековине, односно утврђења својине стечене у току трајања породичне заједнице, али ће овде ипак бити представљени као утврђење права својине.

У погледу **броја предмета** у 2019. години, у ова два основна суда, првостепено је решено 308 спорова који су за предмет имали утврђење права својине, док је у два виша суда у првом степену решено укупно 65 предмета.

На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује у укупном броју првостепено решених предмета са око 2,14% у основним и са око 5,61% у вишим судовима.

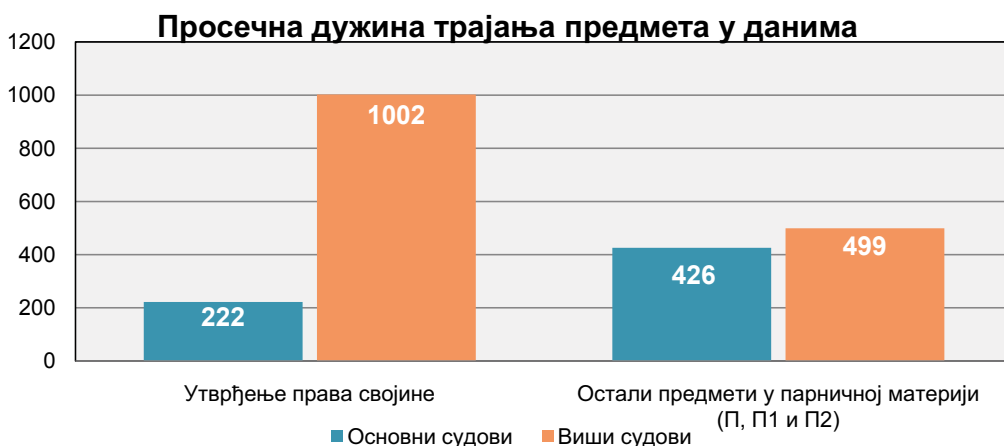
Удео предмета УТВРЂЕЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

Утврђење права својине – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
ОСНОВНИ СУДОВИ								
Утврђење права својине (2 суда)	308	222	49	4,56	2,14%	407.385	34.826	8,55%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%
ВИШИ СУДОВИ								
Утврђење права својине (2 суда)	65	1.002	174	5,76	5,61%	7.229.755	548.008	7,58%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка**, овде је добијен интересантан податак. Наиме, спорови поводом утврђивања права својине пред основним судовима у првом степену у просеку трају 222 дана, што је готово двоструко краће у односу на остале предмете у парничној материји (426), док с друге стране, у вишим судовима спорови за утврђивање права својине у првом степену **у просеку трају 1.002 дана**, што је двоструко дуже у односу на просек (499).

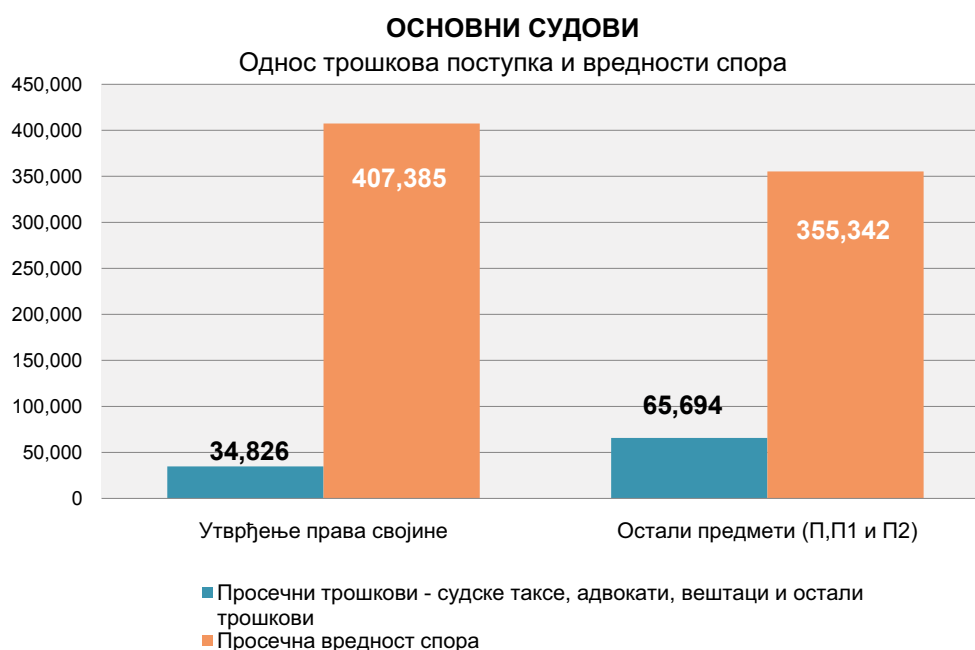
Просечан број рочишта у поступцима утврђивања права својине у основним судовима је 4,56, што је приближно броју рочишта у преосталим предметима из парничне материје (4,60), док у вишим судовима поступци у просеку захтевају 5,76 рочишта за доношење првостепене пресуде.

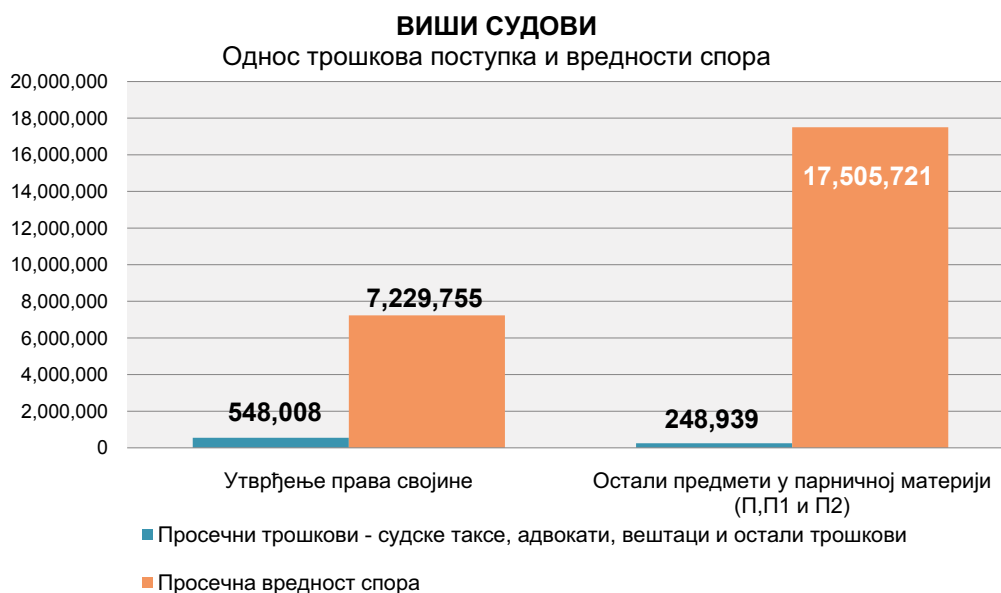
Број рочишта по врсти предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
ОСНОВНИ СУДОВИ			
Утврђење права својине	2,79	1,78	4,56
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60
ВИШИ СУДОВИ			
Утврђење права својине	4,78	0,98	5,76
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	3,06	1,63	4,69

Просечно време које протекне између рочишта у овој врсти предмета у основним судовима је 49 дана, што је готово двоструко краће у односу на просек од 95 дана у осталим предметима из парничне материје. Исти параметар у вишим судовима показује да је просечно време које протекне између рочишта 174 дана, у односу на 106 дана колико износи просек у преосталим предметима из парничне материје. Овај податак је очигледно у директној вези са натпросечном дужином трајања првостепених поступака за утврђење права својина у вишим судовима.

У погледу **односа трошкова и вредности спора**, у овој врсте предмета, Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у предметима поводом утврђења права својине пред основним судовима износе 34.826 динара, што представља 8,55% у односу на просечну вредност спора (407.385). Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%.

На основу података добијених од виших судова, **просечна вредност** спорова који се односе на утврђење права својине била је 7.229.755 динара, док су просечни трошкови износили 548.008 динара, односно 7,58%. Евидентно је да су трошкови поступка за ову врсту спорова далеко већи у поређењу са просечним трошковима у преосталим предметима из парничне материје у вишим судовима (248.939).

6.7. РАСКИД УГОВОРА

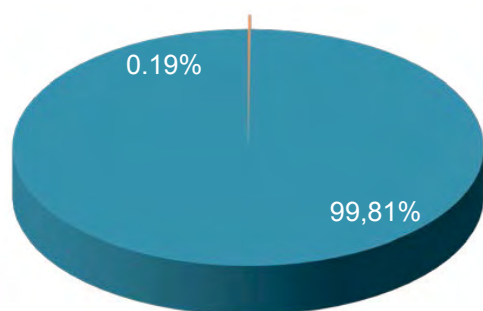
„Раскид уговора“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију, предложили су Први основни суд у Београду и Виши суд у Београду.

У Првом основном суду у Београду у току 2019. године решено је 49 предмета, док је у Вишем суду у Београду решено у првом степену 168 спорова који су за предмет имали раскид уговора.

На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује у укупном броју првостепено решених предмета са око 0,19% у основним и са око 6,47% у вишим судовима.

Удео предмета РАСКИД УГОВОРА у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

ОСНОВНИ СУДОВИ

ВИШИ СУДОВИ

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка, спорови поводом раскида уговора пред Првим** основним судом трајали су у просеку 700 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних судова поступци просечно трају 426 дана. Спорови раскида уговора пред вишим судовима у првом степену **у просеку трају 707 дана**, што је знатно дуже у односу на просек за остале предмете из парничне материје од 499 дана.

Просечна дужина трајања предмета у данима

Стога се из прва два параметра (број предмета и дужина трајања) може закључити да се предмети који за основ имају раскид уговора, како пред основним, тако и вишим судовима, одликују дужим трајањем (700 и 707 дана) у односу на трајање преосталих предмета из парничне материје.

Просечан број рочишта у поступцима раскида уговора у основним судовима је 4,94 што је близу просечног броја рочишта у свим преосталим предметима из парничне материје (4,60). Просечан број рочишта у вишем суду је 4,00, у поређењу са осталим предметима из парничне материје, где је просек 4,69.

Број рочишта по врсти предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
ОСНОВНИ СУДОВИ			
Раскид уговора	2,43	2,51	4,94
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60
ВИШИ СУДОВИ			
Раскид уговора	2,00	2,00	4,00
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	3,06	1,63	4,69

Просечно време које протекне између рочишта у овој врсти предмета у анализираном основном суду је 142 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана. Време између рочишта у Вишем суду у Београду је 177 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 106 дана.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у предметима поводом раскида уговора у Првом основном суду у Београду износе 157.195 динара, што представља 4,59% у односу на просечну вредност спора у по овом основу (3.423.781 динара). Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%. Овде је удео трошкова судског поступка мањи, због очигледно веће вредности спора у односу на остале предмете у парничној материји у суду (355.342). **Просечна вредност** спора поводом раскида уговора пред Вишим судом у Београду је, због стварне надлежности била знатно виша, и то 29.287.776 динара,

док су просечни трошкови првостепеног поступка пред вишим судом у овој врсти спора износили 340.240 динара, односно 1,16% од вредности спора.

Раскид уговора – упоредни преглед параметара								
Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
ОСНОВНИ СУДОВИ								
Раскид уговора (1 суд)	49	700	142	4,94	0,19%	3.423.781	157.195	4,59%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%
ВИШИ СУДОВИ								
Раскид уговора (1 суд)	168	707	177	4,00	6,47%	29.287.776	340.240	1,16%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

6.8. УТВРЂЕЊЕ (ОПШТЕ)

Три од осам виших судова који су учествовали у истраживању изабрали су утврђење као основ спора, односно врсту предмета подобну за медијацију. Ову врсту предмета предложили су Виши судови у Београду, Новом Саду и Нишу.

У оквиру АВП програма као основи спора „утврђење“, предвиђене су таксативно наведене опције и то: „утврђење права својине“, „утврђење“, „утврђење ништавости уговора“, „утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању“, „утврђење ништавости завештања“ и „утврђење права службености“.

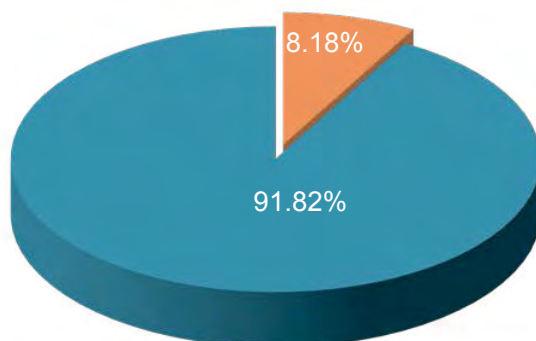
Међутим, приликом пријема предмета у суд и завођења истих, уколико је сама странка у свом тужбеном захтеву као врсту спора означила „утврђење“ без прецизнијег одређивања шта се утврђењем тражи, предмет ће се евидентирати кроз тај основ као (опште) „утврђење“, а не кроз неки од преосталих пет основа у оквиру система, а који се такође односе на различите врсте утврђења. Што значи да су у оквиру истраживања обухваћене све побројане врсте утврђења, који предмети се претежно односе на утврђење ништавости различитих правних послова.

У погледу **броја решених предмета** у три виша суда који су изабрали овај основ спора у 2019. години у првом степену укупно је решено 258 предмета.

На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са око 8,18% у укупном броју првостепено решених предмета у вишим судовима.

Удео предмета УТВРЂЕЊЕ (ОПШТЕ) у свим решеним предметима у П, П1 и П2 материји

ВИШИ СУДОВИ

■ Утврђење (опште)

■ Сви остали предмети

Спорови који се односе на утврђење пред вишим судовима у првом степену **у просеку трају 347** дана, што је краће у односу на просек за остале предмете из парничне материје од 499 дана.

Просечна дужина трајања предмета у данима

Просечан број рочишта у првом степену за предмете ове врсте у анализираном вишем суду је 4,62 што је у складу са просеком за остале предмете из парничне материје, који износи 4,69.

Просечно време које протекне између рочишта у овој врсти предмета износи 127 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 106 дана.

На основу података добијених од суда, **просечна вредност** спорова који се односе на утврђење била је 11.570.743 динара, док су просечни трошкови износили 329.863 динара, односно 2,85%.

Утврђење (опште) – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
Утврђење (опште) (3 суда)	258	347	127	4,62	8,18%	11.570.743	329.863	2,85%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

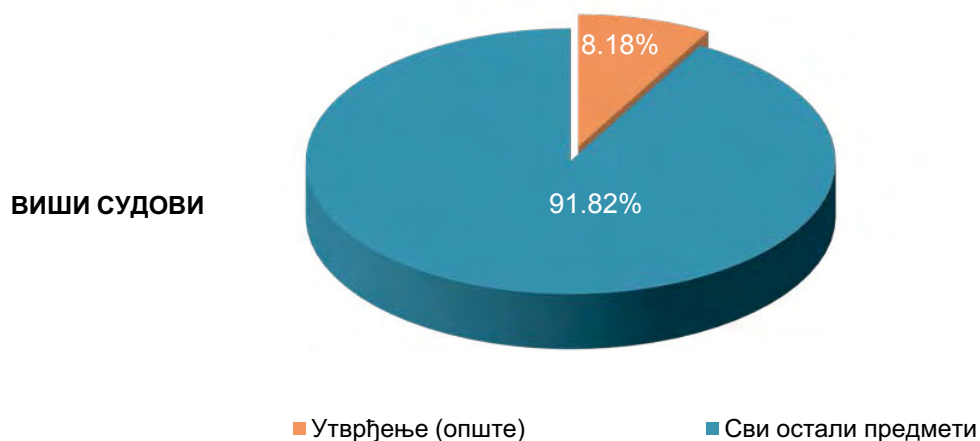
6.9. МОБИНГ – ЗЛОСТАВЉАЊЕ НА РАДУ

Достављени подаци показују да су два од осам виших судова који су учествовали у истраживању изабрали злостављање на раду (мобинг), као врсту предмета подобну за медијацију. Ову врсту предмета изабрали су Виши суд у Крагујевцу и Виши суд Краљеву.

У погледу **броја решених предмета** у 2019. години у првом степену укупно је решено 7 предмета.

На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са 3,32% у укупном броју првостепено решених предмета у вишим судовима.

Удео предмета МОБИНГ у свим решеним предметима у П, П1 и П2 материји

Спорови који се односе на мобинг пред вишим судовима у првом степену **у просеку трају** 410 дана, док је просек за остале предмете из парничне материје од 499 дана.

Просечан број рочишта у првом степену за предмете ове врсте у анализираном вишем суду је 7,71 што знатно више када упоредимо са просеком за остале предмете из парничне материје, који износи 4,69.

Мобинг – упоредни преглед параметара

Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)	Мобинг (1 суд)
Мобинг (1 суд)	7	410	53	7,71	3,32%	298.567	92.686	31,04%
Сви изабрани предмети	911	559	94	5,95		21.902.229	381.044	1,74%
Остали предмети (без дискриминације)	2.550	499	106	4,69		17.505.721	248.939	1,42%

Просечно време које протекне између рочишта у овој врсти предмета износи 53 дана, што је двоструко краће од просечног времена између рочишта у преосталим предметима из парничне материје (106 дана).

На основу података добијених од судова, **просечна вредност** спорова који се односе на мобинг била је 298.567 динара, док су просечни трошкови износили 92.686 динара, односно чак 31,04%.

6.10. СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА

Од 18 основних судова који су учествовали у спровођењу истраживања један суд (Основни суд у Нишу) изабрао је „Стицање без основа“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију.

У погледу **броја предмета** у 2019. години, у овом суду првостепено је решено 1.120 спорова који су за предмет спора имали стицање без основа. Интересантно је да је суд доставио и неформалну информацију да ова врста предмета укључује и „банкарске спорове“, међутим како за исте не постоји посебан основ у АВП-у, није било могуће прецизно утврдити о ком броју таквих предмета се ради.

На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са око 11,65% у укупном броју првостепено решених предмета у основним судовима.

Удео предмета СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА у свим решеним предметима у П, П1 и П2 материји

ОСНОВНИ СУДОВИ

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка, спорови поводом стицања без основа** пред Основним судом у Нишу просечно трају 358 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних судова поступци просечно трају 426 дана.

Просечан број рочишта у поступцима стицања без основа у основним судовима је 2,10 што је више него двоструко мање од просечног броја рочишта у свим преосталим предметима из парничне материје (4,60).

Број рочишта по врстама предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
Стицање без основа	1,10	1,00	2,10
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60

Време између рочишта у овој врсти предмета је 170 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана, што је готово двоструко више у односу на просек осталих предмета у парничној материји.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у предметима поводом стицања без основа износе 17.269 динара, што представља 16,48% у односу на просечну вредност спора од 104.784 динара. Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%.

Стицање без основа – упоредни преглед параметара								
Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
Стицање без основа (1 суд)	1.120	358	170	2,10	11,65%	104.784	17.269	16,48%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

6.11. НАСЛЕДНИ СПОРОВИ

Од 18 основних судова који су учествовали у спровођењу истраживања један суд (Основни суд у Крушевцу) изабрао је „наследне спорове“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију.

Овде је реч о наследним споровима из П – уписника, односно, спорови који се односе на поништај тестаментa, уговора о доживотном издржавању, расподела имовине за живота, као и осталих спорних имовинскоправних питања који из оставинског пређу у парнични поступак.

У погледу **броја предмета** у 2019. години, у овом суду, првостепено је решено 16 спорова у вези са наслеђивањем. На основу података добијених од других судова, овај основ спора представља око 0,12% свих првостепено решених предмета у парничној материји.

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка, наследни спорови** трају 456 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних судова поступци просечно трају 426 дана.

Просечан број рочишта у наследним споровима је 8,93 што је скоро двоструко више у поређењу са рочиштима у свим преосталим предметима из парничне материје (4,60).

Број рочишта по врстама предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
Наследни спорови	6,75	2,18	8,93
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60

Време између рочишта у овој врсти предмета је просечно 51 дан, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у наследним споровима износе 65.000 динара, док је просечна вредност за ову врсту предмета неодређива, односно анализирани суд није доставио такав податак.

Наследни спорови – упоредни преглед параметара								
Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
Наследни спорови (1 суд)	16	456	51	8,93	0,12%	неодређиво	65.000	неодређиво
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

6.12. ПОВРАЋАЈ СТВАРИ

Од судова који су у учествовали у истраживању, Основни суд у Крагујевцу изабрао је „Повраћај ствари“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију.

У погледу **броја предмета** у 2019. години, у овом суду, првостепено је решено 13 спорова који су за предмет имали повраћај ствари. На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са око 0,13% у укупном броју првостепено решених предмета у основним судовима.

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка, спорови поводом повраћаја ствари пред** основним судовима трају 259 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних основних судова поступци просечно трају 426 дана, што је значајно краће у односу на просек.

Просечан број рочишта у поступцима повраћај ствари у основним судовима је 2,23 што је двоструко мање од просечног броја рочишта у свим преосталим предметима из парничне материје (4,60).

Време између рочишта у овој врсти предмета је 116 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у предметима поводом повраћаја ствари износе 7.998 динара, што представља 2,21% у односу на просечну вредност спора (362.238 динара). Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности

спора са 18,49%. Овде је удео трошкова судског поступка значајно мањи од просека, једним делом и због двоструко мањег броја рочишта потребних за доношење првостепене одлуке.

Повраћај ствари – упоредни преглед параметара								
Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
Повраћај ствари (1 суд)	13	259	116	2,23	0,13%	362.238	7.998	2,21%
Сви преостали изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

6.13. ЗАКОНСКО ИЗДРЖАВАЊЕ

Од 18 основних судова који су учествовали у спровођењу истраживања два суда (Основни суд у Бечеју и Основни суд у Чачку) изабрали су „**законско издржавање**“ као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију. Овде је реч о споровима из П2 – уписника, и у ову врсту предмета спада законско издржавање деце, брачног друга и других лица.

У погледу **броја предмета** у 2019. години, првостепено је решено 180 спорова законског издржавања. На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са 2,87% у укупном броју првостепено решених предмета.

Удео предмета ЗАКОНСКО ИЗДРЖАВАЊЕ у укупном броју решених предмета у П, П1 и П2 материји

ОСНОВНИ СУДОВИ

Законско издржавање – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
Законско издржавање (2 суда)	180	171	27	8,60	2,87%	18.233	34.952	191,69%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

У погледу **дужине трајања првостепеног поступка, спорови који се односе на законско издржавање** трају 171 дана, док у осталим предметима из парничне материје у 18 анализираних

Просечна дужина трајања предмета у данима

основних судова поступци просечно трају 426 дана, што је 2,5 пута краће у односу на просек.

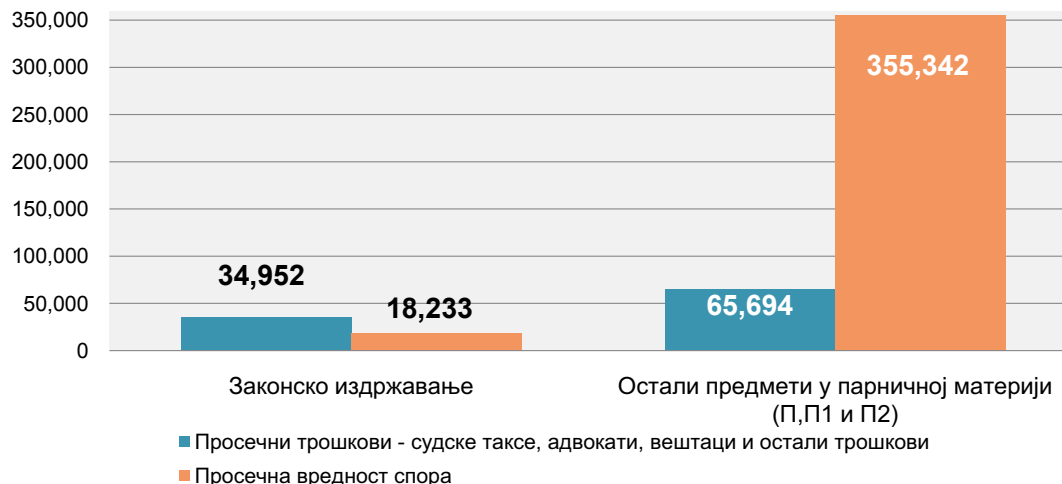
Просечан број рочишта за ову врсту предмета износи је 8,60 што је готово двоструко више у поређењу са бројем рочишта у преосталим предметима из парничне материје (4,60).

Број рочишта по врстама предмета	Просечан број одржаних рочишта	Просечан број одложених рочишта	Просечан укупан број рочишта
Законско издржавање	6,30	2,30	8,60
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	2,53	2,07	4,60

Време између рочишта у овој врсти предмета је најкраће од свих изабраних основа спора и износи 27 дана, док је просечно време између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 95 дана.

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** износе 34.952 динара, док је просечна вредност за ову врсту предмета 18.233 динара. Из наведеног видимо да су трошкови поступка готово двоструко већи од вредности спора, тачније они износе 191,69% вредности спора, што је апсолутни парадокс у поређењу са свим осталим предметима из парничне материје.

Однос вредности спора и трошкова поступка

6.14. НАКНАДА ШТЕТЕ – У ВЕЗИ СА РАДНИМ ОДНОСИМА, П1 УПИСНИК

Од 18 основних судова који су учествовали у спровођењу истраживања један суд (Основни суд у Панчеву) изабрао је спорове за накнаду штете у вези са радним односима као врсту предмета подобну за упућивање на медијацију.

У погледу **броја предмета** у 2019. години, у овом суду, првостепено је решено 84 предмета који су накнаде штете у вези са радним односима. На основу података добијених и из других судова, ова врста предмета учествује са око 4,29% у укупном броју првостепено решених предмета.

У погледу **дужине** трајања првостепеног поступка, ова врста спорова у просеку је трајала 508 дана, што је значајно дуже у односу на просек од 426 дана у осталим предметима из парничне материје.

Накнада штете П1 – упоредни преглед параметара

Врста предмета	Број предмета у обрађеним судовима	Просечно трајање у данима	Број дана између рочишта	Просечан број рочишта	Удео врсте у свим решеним предметима	Просечна вредност спора	Просечни судски трошкови	Однос трошкова и вредности спора
Накнада штете П1 (1 суд)	84	508	62	8,23	4,29%	398.365	139.236	34,95%
Сви изабрани предмети	46.519	403	111	4,21		385.005	80.242	23,44%
Остали предмети	98.421	426	95	4,60		355.342	65.694	18,49%

Просечан број рочишта у споровима за накнаду штете из радних односа је 8,23 што је готово двоструко више у поређењу са свим преосталим предметима из парничне материје (4,60).

Време између рочишта у овој врсти предмета је 62 дана, што је краће од просечног времена између рочишта у преосталим предметима из парничне материје (95 дана).

Просечни **трошкови првостепеног судског поступка** у овој врсти предмета износе 139.236 динара, док је просечна вредност за ову врсту предмета 398.365 динара. Што значи да трошкови учествују у вредности ове врсте спора са чак 34,95%, што је изнад просека.

Овој врсте спорова **адвокати су присутни** на обе стране у 32% случајева, бар на једној страни у 86%, а ни на једној страни у спору у 14% случајева.

6.15. ДИСКРИМИНАЦИЈА

Виши суд у Зајечару, као један од осам виших судова који су учествовали у истраживању, изабрао је дискриминацију као врсту предмета која је у току 2019. године значајно оптеретила рад суда. Међутим, као што је напред, у Поглављу 4. већ наведено, ова врста предмета није узета у разматрање као основ спора погодан за упућивање на медијацију, имајући у виду да се радило о поступцима за утврђење постојања дискриминације, што је у искључивој надлежности суда и не може бити предмет преговарања у медијацији.

Према предвиђеном обиму истраживања, суд је доставио податке за 100 предмета који су првостепено решени у току 2019. године. Међутим, према подацима који су достављени из осталих седам анализираних судова, укупно је првостепено решено 9.933 предмета дискриминације, што чини око 74% свих решених предмета у овим судовима у 2019. години.

Удео предмета ДИСКРИМИНАЦИЈА у свим решеним предметима у П, П1 и П2 материји

ВИШИ СУДОВИ

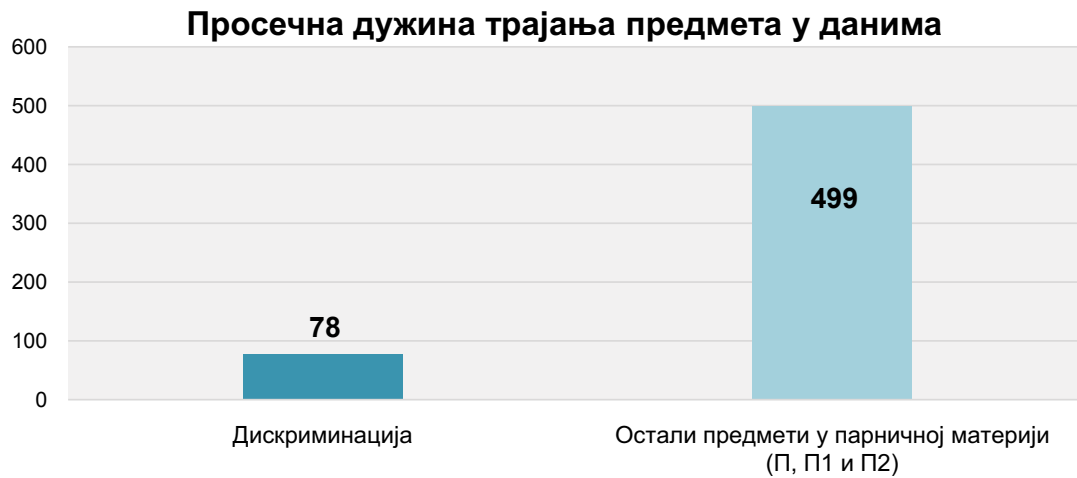

Стога је, имајући у виду и ову чињеницу, да су предмети за утврђење дискриминације чинили готово три четвртине свих пресуђених предмета у 2019. години у анализираним вишим судовима, одлучено да се параметри предмета дискриминације не анализирају у смислу предмета погодних за упућивање на медијацију.

Ипак, ради свеобухватности доступних информација, неки од параметара дају врло интересантне податке, па ће стога овде бити укратко представљени.

Наиме, спорови који се односе на дискриминацију **у просеку су трајали 78** дана, док је просек за остале предмете из парничне материје био 499 дана. Разлог за кратко просечно трајање

поступака, као и мали број рочишта, налази се у чињеници да је Војно правобранилаштво, након става Врховног касационог суда, почело да признаје тужбене захтеве како би се избегли додатни трошкови поступка, тако да су многи поступци окончани без одржавања рочишта.

Тако је **просечан број рочишта** у првом степену за предмете ове врсте у анализираном вишем суду био 0,72 што је наравно далеко мање у поређењу са просеком за остале предмете из парничне материје, који износи 4,69.

Ипак, у случајевима када јесу одржавана рочишта, просечно време које протекне између рочишта у овој врсти предмета пред Вишим судом у Зајечару било је 108 дана, што је слично просечном времену између рочишта у преосталим предметима из парничне материје 106 дана.

Просечна вредност за ову врсту спора је према подацима добијеним од суда била неодредива, док су просечни трошкови износили 11.916 динара.

7. Однос медијације и судског поступка

7.1 БРОЈ ПРЕДМЕТА УПУЋЕНИХ НА МЕДИЈАЦИЈУ У ОДНОСУ НА БРОЈ ПРЕДМЕТА ПРЕД СУДОМ

У делу истраживања о судским предметима упућеним на медијацију у току 2019. године, од судова су прикупљени подаци како о предметима упућеним на медијацију у оквиру изабране три врсте предмета (основа спора), тако и у свим парничним (П, П1, П2) предметима, у сваком суду.

На основу прикупљених података, судови који су били укључени у ово истраживање упутили су укупно 404 предмета на медијацију, и то основни – 386, а виши судови 18 предмета. Овај податак се у извесној мери разликује од званичног годишњег извештаја Министарства правде о спроведеним медијацијама, поменутог у Поглављу 23, према коме су судови у Србији упутили укупно 266 предмета на медијацију током 2019. године. Ова разлика у подацима настаје из једноставног разлога јер Министарство правде као предмет упућен на медијацију рачуна само оне спорове у којима су стране изабрале медијатора и потписале „споразум о приступању медијацији“, односно спорове у којима је медијација, у складу са законом, заправо и започела. С друге стране, судови на различит начин воде евиденцију о „упућеним предметима“, и то тако што већина судова као „упућен на медијацију“ рачуна судски предмет у коме су се обе (или све) стране на рочишту, у инфо-служби или писаним путем сагласиле да покушају медијацију, док неки судови као „упућене“ заводе и оне предмете где се само једна странка сагласила са покушајем медијације. Додатни проблем уноси и чињеница да судови немају ефективну комуникацију са медијаторима након што упуте предмет, па тако често немају ни информацију да ли је дошло до потписивања споразума о приступању или не.

Ова ситуација би се могла релативно лако решити другачијим класификовањем предмета који су „упућени“ на медијацију од оних где је извршен избор медијатора и дошло до потписивања споразума о приступању, а што све може бити евидентирано у електронском систему за вођење предмета медијације, као што је детаљније описано у Поглављу 9, ниже у тексту.

За потребе ове Анализе, и ради поређења са бројем судских поступака у раду, користили смо податак добијен од стране судова који нам каже да је током 2019. године укупно упућено 404 предмета на медијацију. И из овако скромног броја могу се извући одређени закључци, иако се не можемо отети утиску да је овај број разочаравајуће низак у односу на преко 158.000 парничних поступака у 26 судова који су учествовали у истраживању. Као подсетник, према Извештају Врховног касационог суда о раду судова и Извештаја Министарства правде о раду медијатора, у Србији је у 2019. години било укупно 460.970 судских предмета у раду, а само 569 медијација.

Као што је напред наведено истраживање је показало да је из 18 основних судова који су учествовали у истраживању на медијацију

ОДНОС БРОЈА СУДСКИХ ПОСТУПАКА И МЕДИЈАЦИЈА У СРБИЈИ У 2019. ГОДИНИ

упућено 386 предмета, док је из виших судова упућено само 18 предмета. Следећа табела показује врсту предмета које су судови најчешће упућивали на медијацију, где се истиче 280 спорова поводом „исплате“, од којих је већина упућена на медијацију од стране Основног суда у Нишу.

Врста спора	Број предмета упућених на медијацију/постигнутих споразума у медијацији		Број првостепено решених поступака пред основним и вишим судовима	Процент предмета упућених на медијацију у односу на број поступака пред судом
	Основни судови	Виши судови		
Исплата (П)	280/128		1.785	15,68%
Накнада штете	27/13	4/4	22.583	0,13%
Дуг	9/4	1/0	18.877	0,05%
Брачна тековина	1/0		181	0,5%
Стицање без основа	1/0		1.120	0,08%
Утврђење права својине		1/0	65	1,53%
Исплата (П1)		1/0	151	0,66%
Раскид уговора		1/0	168	0,59%
Утврђење		2/0	258	
Укупно сви изабрани предмети	318	10	47.530	0,69%
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	68	8	110.804	0,05%
УКУПНО:	386	18		

7.2. БРОЈ ЗАКЉУЧЕНИХ СПОРАЗУМА О РЕШАВАЊУ СПОРА

Од 404 предмета упућених на медијацију из анализираних судова, у 162 предмета постигнут је споразум у медијацији, којим је окончан спор и судски поступак (40%).

Једна од препрека приликом израде Анализе, било је прикупљање података о параметрима везаним за медијацију. Наиме, већина судова и Инфо-служби формираних у оквиру тих судова нема електронски систем за завођење и праћење предмета након што они буду упућени на медијацију, већ податке заводе ручно, и зависе од повратне информације од медијатора или странака како би сазнали у којој је фази поступак медијације.

7.3 ПРОСЕЧНА ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА МЕДИЈАЦИЈЕ

И поред скромног броја предмета упућених на медијацију, подаци о просечној дужини трајања поступака медијације могу да послуже као одличан показатељ односа дужине трајања поступка пред судом и у медијацији.

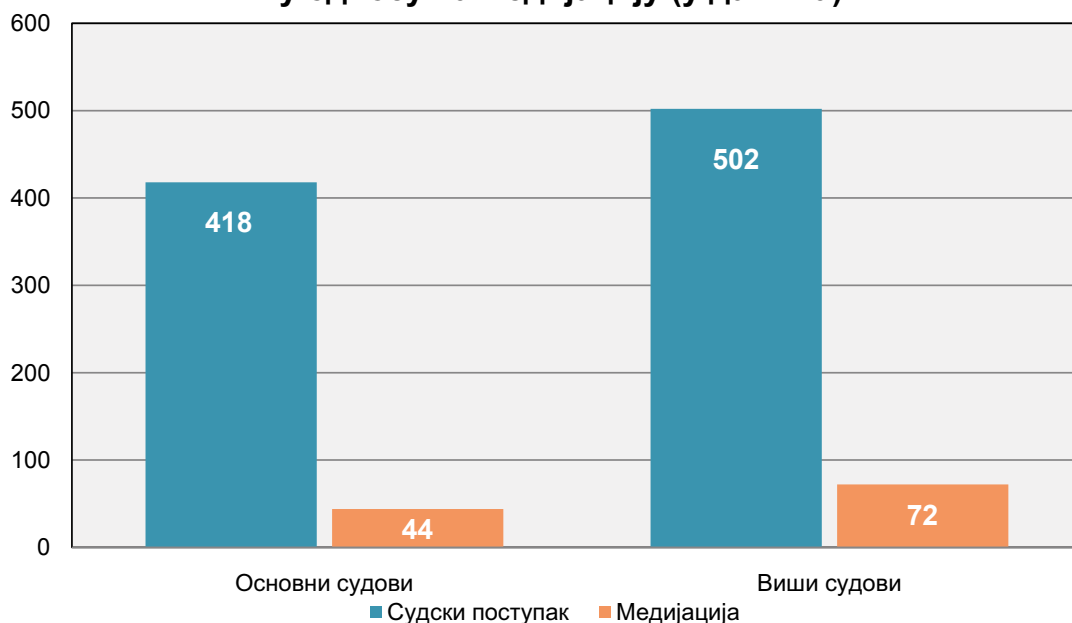
На основу анализираних података из 404 предмета упућена на медијацију из основних и виших судова, просечно трајање постука медијације било је 45 дана, у односу на 425 дана колико је просечно потребно за окончање првостепеног поступка у судовима који су били предмет истраживања. Ови подаци нам говоре не само да је трајање судског поступка осам пута дуже (и то само у првом степену), већ да поступак медијације по правилу траје двоструко краће него време које, у просеку, протекне између два рочишта (101 дан).

Просечно време трајања медијације у предметима упућеним из основних судова било је 44 дана, док је за предмете упућене из виших судова требало у просеку 72 дана за окончање поступка медијације. На основу наведеног може се закључити да упућивање странака на медијацију и њихов покушај да спор реше у медијацији, ни на који начин не може допринети одуговлачењу процеса решавања спора, чак ни у случају да покушана медијација не доведе до споразума. Другим речима, странке имају више него довољно времена да покушају медијацију у периоду између два рочишта.

Доњи графиком показује поређење просечне дужине трајања првостепеног судског поступка и медијације у данима у основним судовима (418:44) и вишим судовима (502:72). Овде се још једном мора истаћи да је према методологији Анализе мерена само дужина трајања првостепеног судског поступка, те да је пут до правоснажности судске одлуке свакако дужи.

Дужина трајања првостепеног поступка пред судом у односу на медијацију (у данима)

7.4. ОДНОС ПРОСЕЧНИХ ТРОШКОВА МЕДИЈАЦИЈЕ И ПРОСЕЧНИХ ТРОШКОВА ПРЕД СУДОМ

У погледу поређења трошкова судског поступка и медијације, готово сви судови који су учествовали у истраживању известили су или да немају информације о трошковима медијације, или да је медијација спроведена бесплатно. Из тог разлога у оквиру анализе покушаћемо да представимо **процењене трошкове поступка медијације** у складу са важећим Правилником о тарифи о наградама и накнадама у поступку посредовања³⁰ и Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката (Адвокатска тарифа)³¹, и то према одговарајућој вредности спора, односно у складу са тарифом за конкретну врсту предмета. У доњој табели у колони „трошкови медијације“ обрачуната је накнада за рад медијатора прописана Тарифом, као и по један хонорар адвоката обе стране за заступање у поступку медијације, према просечној вредности спора у судском поступку (вредност узета из тужбеног захтева).

Тако на пример, како је анализом података добијених од судова утврђено да је просечна вредност спора у изабраним предметима пред основним судовима била око 385.000 динара, укупна накнада за рад медијатора би у том случају била 15.000 динара. На овај износ додати су хонорари за заступање за два адвоката од по 7.500 дин³², што укупно чини 30.000 динара за трошкове медијације. Овде треба напоменути и да је Адвокатском тарифом предвиђено да награда адвоката за заступање у поступцима медијације у непроцењивим предметима износи 27.000 динара³³, што може бити нереално висок износ имајући у виду просечну вредност спорова упућених у медијацију.

На идентичан начин извршена је и процена односа трошкова судског поступка пред вишим судовима и трошкова медијације.

Овде свакако треба имати у виду и да су у оквиру истраживања прикупљени подаци само за трошкове првостепеног судског поступак, те да би укупни трошкови који настану до правоснажности свакако били већи.

Осим ових параметара, у оквиру анализе анализирани су и просечни трошкови које суд има за сваки предмет пред судом. Методологија процене просечних трошкова ангажовања целокупног судског апарата по предмету детаљно је представљена у Поглављу 4.6, горе у тексту.

30 Службени гласник РС бр.35/2015

31 Службени гласник РС бр. 121/2012

32 Тарифа о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, Сл. гласник РС бр. 99/2020, тарифни број 15.

33 Тарифа о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, Сл. гласник РС бр. 99/2020, тарифни број 66 и 67

Врста спора	Просечна вредост спора (у РСД)	Просечни трошкови пред судом за странке	Просечан трошак суда по предмету	Укупни трошкови првостепеног судског поступка	Процењени трошкови медијације
-------------	--------------------------------	---	----------------------------------	---	-------------------------------

ОСНОВНИ СУДОВИ (првостепени поступак)

Сви изабрани предмети	385.005	80.242	5.001 ³⁴	85.243	30.000
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	355.342	65.694	5.286 ³⁵	70.981	30.000

ВИШИ СУДОВИ (првостепени поступак)

Сви изабрани предмети	21.902.229	381.044	18.715 ³⁶	399.759	156.000
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)	17.505.721	248.939	16.707 ³⁷	265.645	126.000

Овде треба подсетити да је Законом о посредовању у решавању спорова, као и тарифом за медијацију омогућено да се стране у спору и медијатор договоре и изван препоручене тарифе, па чак и да медијатори раде без накнаде, што многи и чине у циљу стицања искуства. Стога у досадашњој пракси, као што је то био случај и у већини предмета упућених на медијацију у оквиру ове Анализе, трошкови медијације по правилу буду нижи од износа прописаних тарифом.

Овде би било корисно подсетити и да је Законом о парничном поступку предвиђено да у трошкове парничног поступка улазе и трошкови медијације која је покушана, а није успела.³⁸

34 Просечно трајање за све изабране предмете износи 403 дана. Просечан број дана помножен је са 12,41 динар, колико износе трошкови ангажовања целокупног судског апарата у основним судовима по дану. Видети поглавље 4.6.

35 Просечно трајање за остале предмете у парничној материји (П, П1 и П2) износи 426 дана. Овај износ помножен је са 12,41 динар, колико износе трошкови ангажовања целокупног судског апарата у основним судовима по дану. Видети поглавље 4.6.

36 Просечно трајање за изабране предмете 559 дана. Број дана помножен је са 33,48 динара, колико износе трошкови ангажовања целокупног судског апарата у вишим судовима по дану. Видети поглавље 4.6.

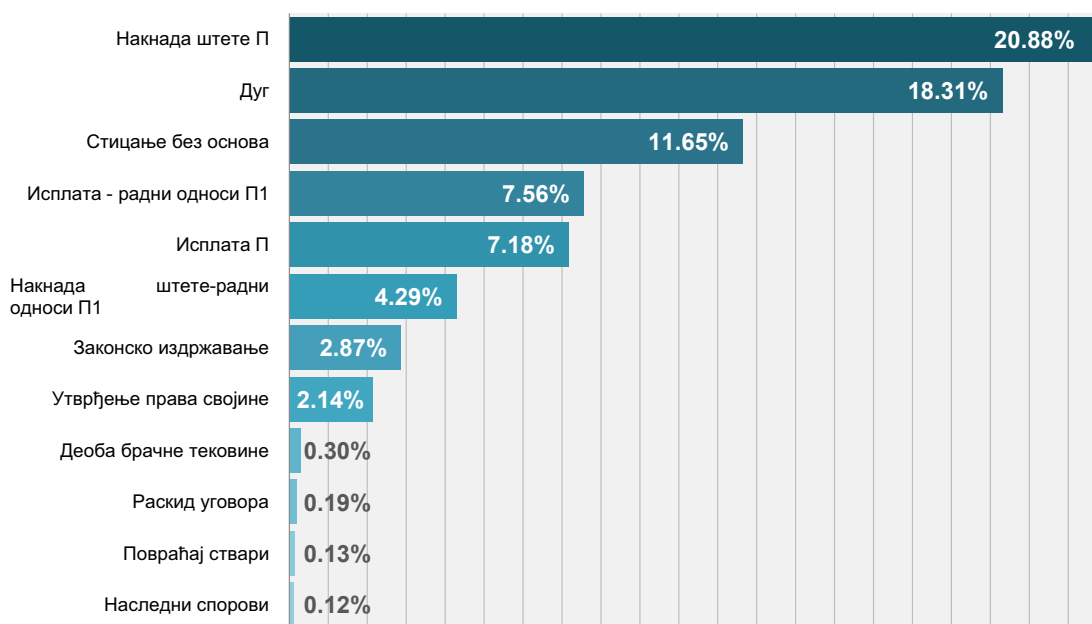
37 Просечно трајање за остале предмете у парничној материји (П, П1 и П2) износи 499 дана. Тај износ је помножен са 33,48 динара колико износе трошкови ангажовања целокупног судског апарата у вишим судовима по дану.

38 Чл. 158, ст. 2, Закона о парничном поступку

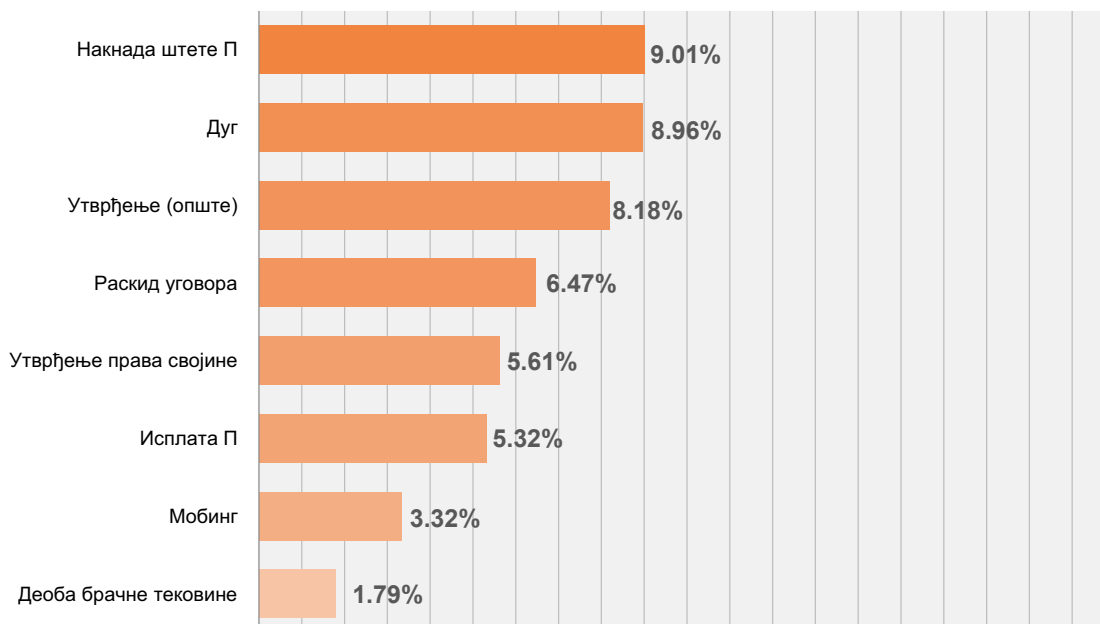
8. Упоредни преглед параметара истраживања

УДЕО ОСНОВА СПОРА У СВИМ ПРЕДМЕТИМА

Основни судови

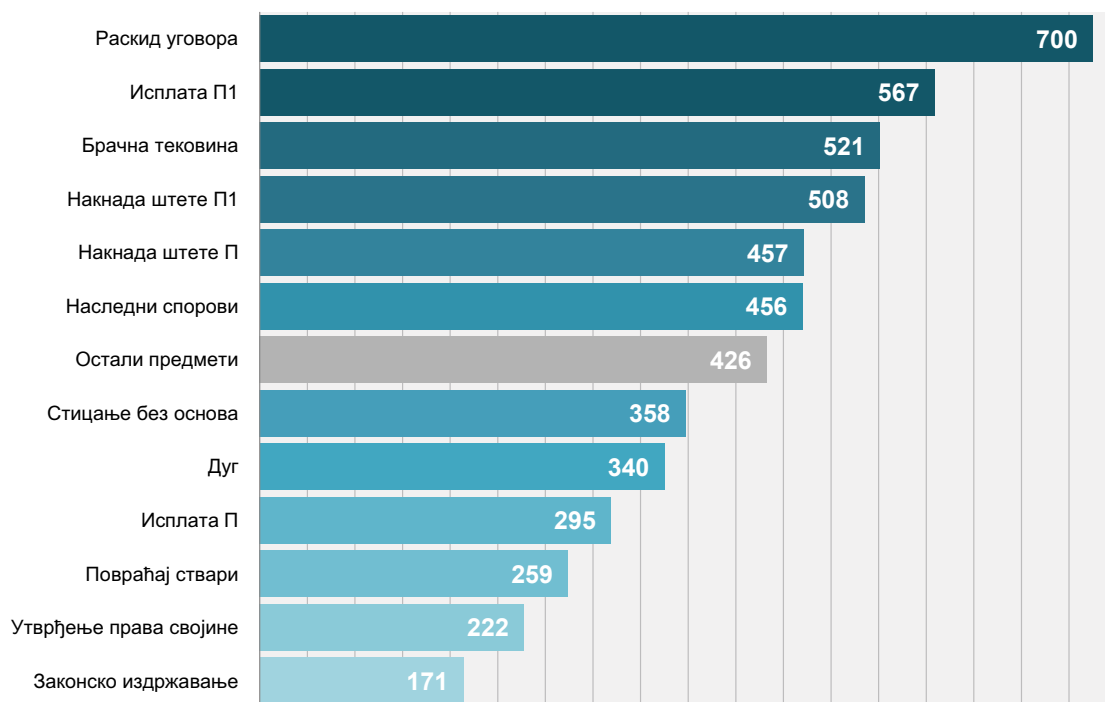

Виши судови

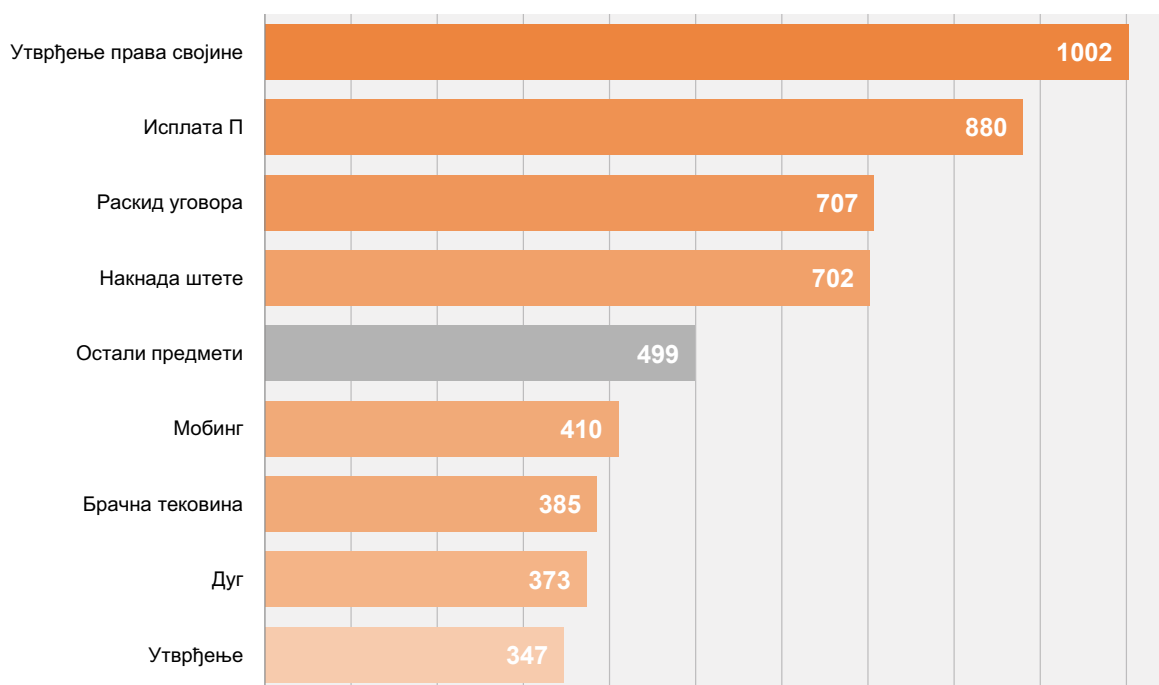

ПРОСЕЧНО ТРАЈАЊЕ ПОСТУПКА У ДАНИМА

Основни судови

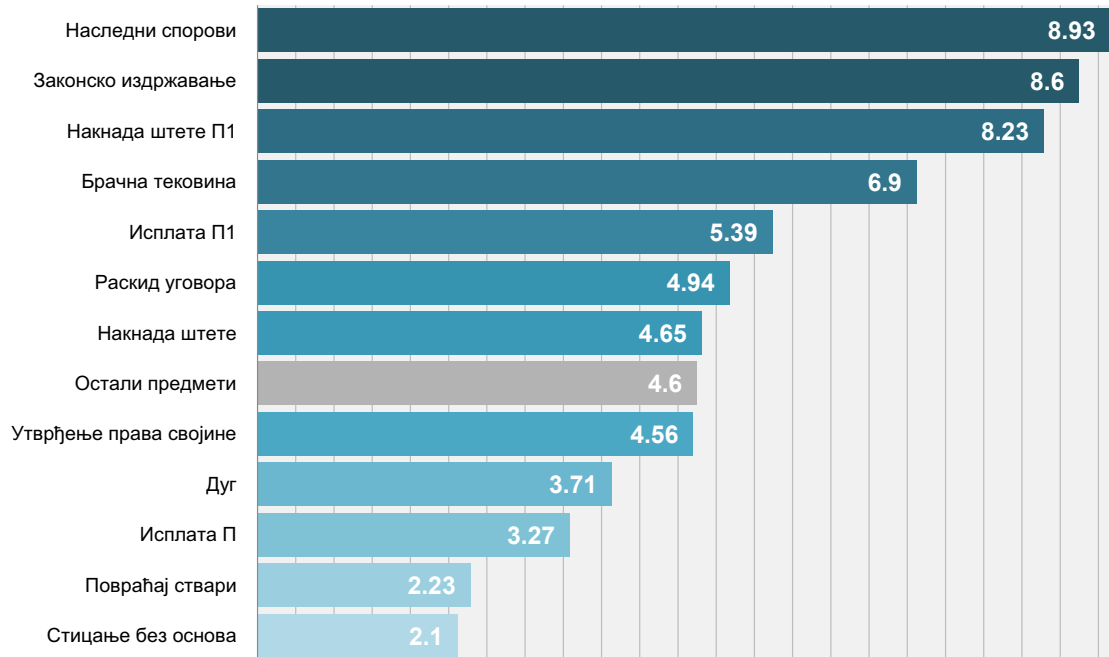

Виши судови

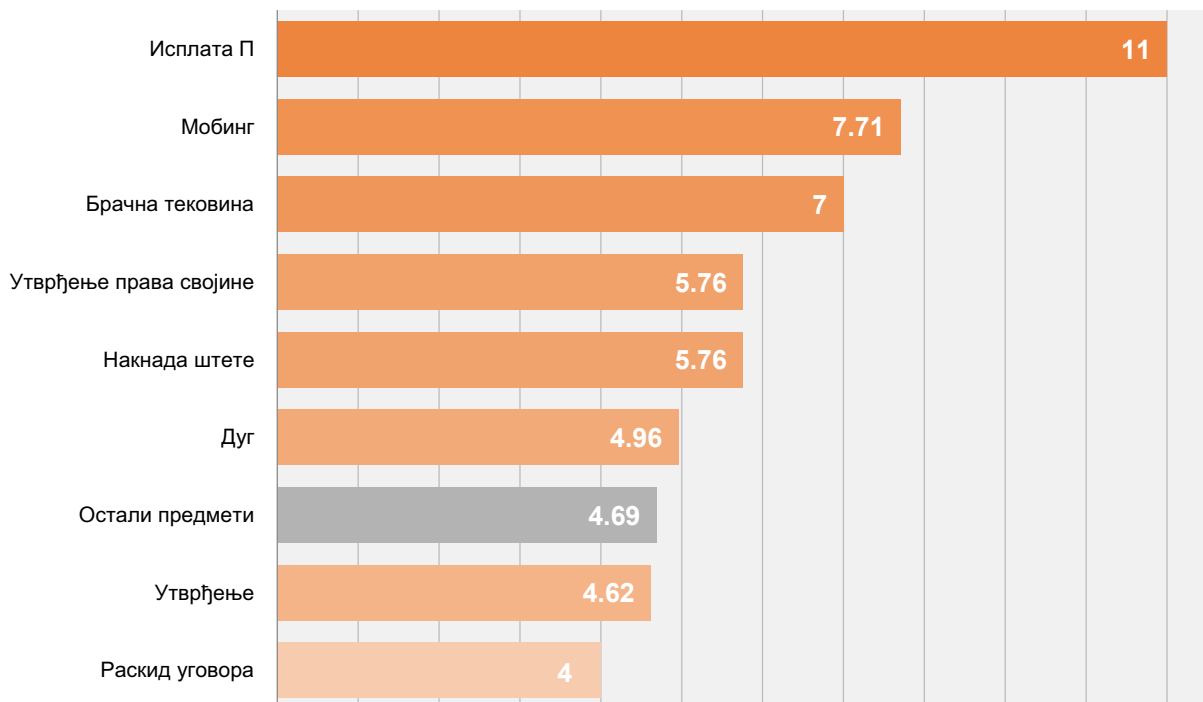

ПРОСЕЧАН БРОЈ РОЧИШТА

Основни судови

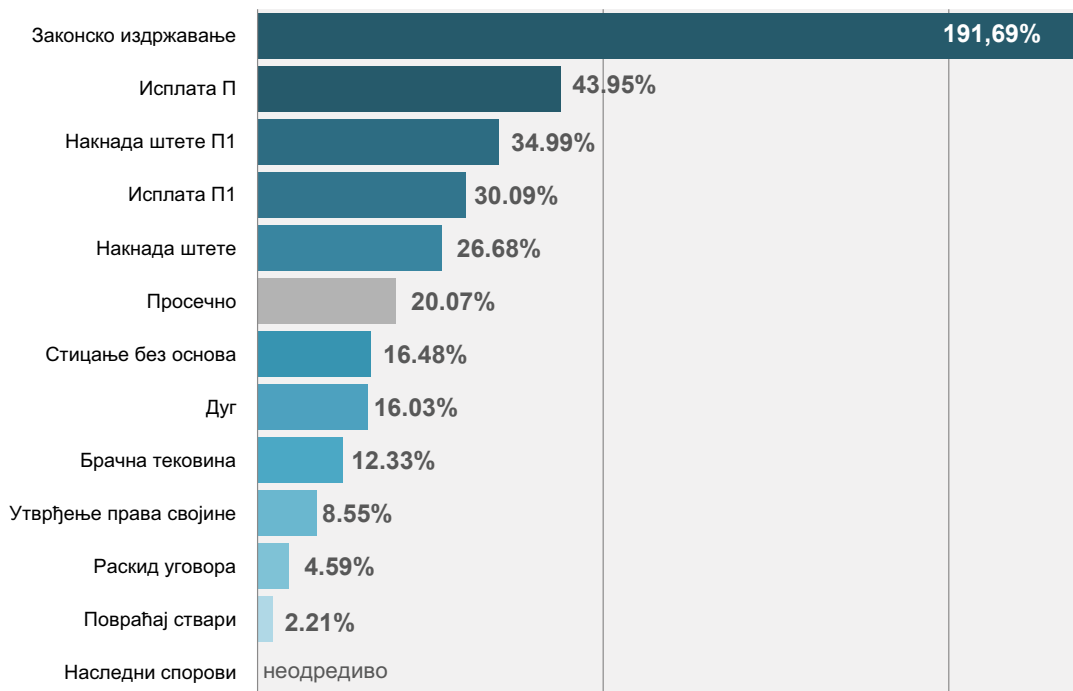

Виши судови

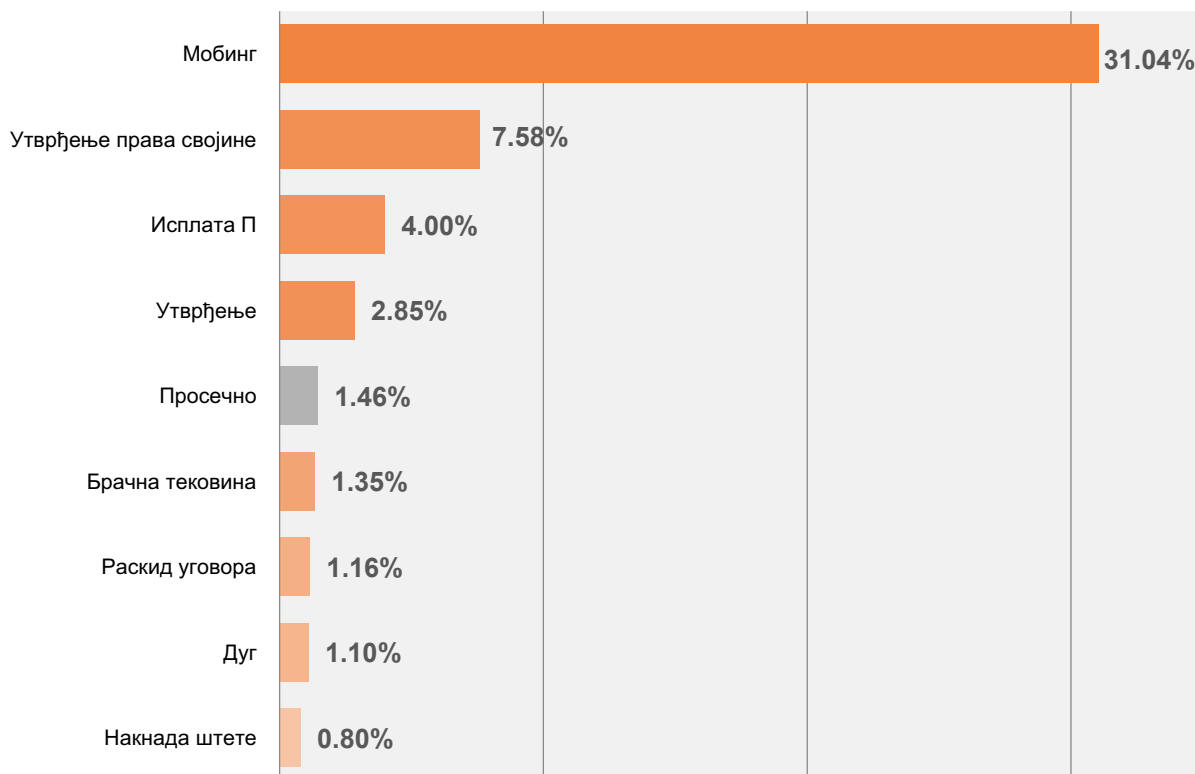

ОДНОС ТРОШКОВА ПОСТУПКА И ВРЕДНОСТИ СПОРА

Основни судови

Виши судови

Учешће адвоката – основни судови					
Врста спора	На страни тужиоца	На страни туженог	На обе стране	Ни на једној страни	Бар на једној страни
Накнада штете	-	-	20%	1,13%	98,87%
Дуг	-	-	38%	4,56%	95,44%
Деоба брачне тековине	-	-	29%	7,56%	92,44%
Исплата – радни односи (П1)	-	-	-	1,71%	98,29%
Исплата (П)	-	-	-	1,41%	98,59%
Утврђење права својине	-	-	-	4,52%	95,48%
Законско издржавање	-	-	65%	6,67%	93,33%
Раскид уговора	24%	6%	66%	4%	96%
Наследни спорови	38%	12%	44%	6%	94%
Накнада штете – радни односи (П1)	38%	16%	32%	14%	86%
Повраћај ствари	23%	23%	54%	-	100%

Учешће адвоката – виши судови					
Врста спора	На страни тужиоца	На страни туженог	На обе стране	Ни на једној страни	Бар на једној страни
Накнада штете	-	-	28%	13,37%	86,63%
Дуг	-	-	49%	3,77%	96,23%
Деоба брачне тековине	-	-	68%	18,50%	81,50%
Исплата	-	-	100%	-	100%
Утврђење права својине	-	-	100%	-	100%
Утврђење (опште) ⁵	-	-	-	10,69%	89,31%
Злостављање на раду (мобинг)	-	-	71%	-	100%
Раскид уговора	37%	6%	48%	9%	91%
Дискриминација	-	-	100%	-	100%

9. Закључци и препоруке

Анализа 8.302 предмета предложених од стране 26 судова који су учествовали у истраживању, указала је на чињеницу да је за процену подобности врста спорова, односно судских предмета за упућивање на медијацију, релевантно више различитих критеријума (параметара) који се односе на саме судске предмете, као и екстерних фактора који могу утицати на суд и странке приликом процењивања да ли је конкретан предмет сврсисходно упутити на медијацију, као и на саму подобност предмета за решавање путем медијације, односно вероватноћу да ће медијација бити решена споразумом.

Поједини критеријуми, попут укупног броја предмета или дужине њиховог трајања, свакако да могу значајно утицати на суд да предложи упућивање одређене врсте предмета на медијацију. Са друге стране, критеријуми попут трошкова поступка, али и дужина трајања, могу подстаћи саме стране у спору не само да покушају поступак медијације, већ их и мотивисати да спор заиста и реше уз посредовање медијатора. Управо из тих разлога, чињеница да је највећи број судова одабрао одређену врсту спора као најподобнију за медијацију не треба да буде једина релевантна приликом „рангирања“ подобности врсте предмета за упућивање на медијацију.

Такође, треба имати у виду да, поред анализираних карактеристика сваке врсте предмета, за адекватну процену подобности одређене врсте предмета за упућивање на медијацију треба узети у обзир и друге екстерне факторе, попут капацитета суда и судске управе за ефикасно упућивање и праћење предмета медијације, те свакако и капацитета локалне „медијацијске инфраструктуре“. Последњи фактор подразумева постојање довољног броја медијатора у локалним срединама, обучених за посредовање у релевантним врстама спорова и са адекватним стручним, техничким и просторним капацитетима за спровођење медијација.

Упоредни преглед најважнијих параметара анализираних током истраживања изнета је у претходном поглављу, док ће овде бити представљени закључци о подобности појединих врста предмета донети на основу анализе података добијених од судова који су учествовали у истраживању, као и опште препоруке за повећање броја судских предмета упућених на медијацију и генерално унапређење примене медијације у Србији, као и приступа грађана правди.

9.1. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ ПО ВРСТАМА ПРЕДМЕТА (ОСНОВА СПОРА)

Анализа података прикупљених од судова који су учествовали у истраживању (18 основних и 8 виших³⁹) показала је да судови имају сличну перцепцију у погледу подобности појединих врста спорова за упућивање на медијацију. Предмети поводом накнаде штете, дуга, деобе брачне тековине, утврђења права својине, исплате и раскида уговора препознати су и од стране и основних и виших судова као подобни за медијацију. С друге стране, а условљено и стварном надлежношћу судова, предмети који за свој основ имају исплату као и накнаду штете у вези са радним односима, законско издржавање, повраћај ствари и стицање без основа, предложени су од стране основних судова, док су предмети мобинга и општег утврђења селектирани само од стране виших судова.

39 Види Поглавље 5.2.

- ▶ **НАКНАДА ШТЕТЕ (П уписник) је погодна врста спора за медијацију, али укупан број предмета може бити превелики изазов за постојеће капацитете медијатора у Србији.**

Накнада штете је правни основ који је највећи број судова (15 основних и 5 виших) предложио као погодан за решавање путем медијације. Следствено томе, и највећи број анализираних предмета био је из ове области, а они су свакако и међу најбројнијима у основним судовима (22.378), те из тог разлога оптерећују суд. Подаци из осталих судова показују да ова врста спора учествује у укупном броју предмета са око 21% у основним и око 9% у вишим судовима

Анализа је показала да се ради о предметима који трају тек нешто дуже од осталих предмета из парничне материје у основним судовима (457:418), док је у вишим судовима евидентно и преко 200 дана дуже трајање од просека свих предмета (702:502). У овој врсти предмета нема драматичног одступања од просека у погледу укупног броја рочишта у првостепеном поступку и броја дана између два рочишта.

Међутим, у односу трошкова поступка и вредности спора у овој врсте предмета приметне су велике разлике између основних и виших судова. Наиме, трошкови поступка у основним судовима просечно износе чак 26.68% у односу на вредност спора, док у вишим судовима тај удео тек 0.80% од вредности спора, што свакако може утицати и на мотивацију странака да покушају медијацију. Ово је са једне стране, последица веће вредности спорова који су у надлежности виших судова, али са друге и ограничења висине судске таксе. Наиме, таксе на тужбу и пресуду пред редовним судовима лимитиране су на по максимално 97.500 динара⁴⁰, па тако може доћи до ситуације да је судска такса идентична и за спор вредности 12 милиона динара, као и за онај од 120 милиона динара. Осим што не делује подстицајно за медијацију, парадоксално отежава приступ суду за странке које располажу захтевима мање вредности.

Оно што може представљати изазов у погледу упућивања ових предмета на медијацију, јесте капацитет медијацијске инфраструктуре, посебно у мањим срединама, односно могућност да активни медијатори и медијациони центри апсорбују све упућене предмете накнаде штете.

- ▶ **НАКНАДА ШТЕТЕ (П1 уписник) може бити погодна за медијацију, нарочито имајући у виду релативно мали број предмета, али и велики удео трошкова у вредности спора, као и велики број рочишта.**

Предмета поводом накнаде штете у вези са радним односима изабрао је један основни суд, у коме су у току 2019. године првостепено решена 84 предмета. Ове поступке карактерисао је готово двоструко већи број рочишта у односу на просек (8,23:4,60), као и удео трошкова од готово 35% у вредности спора.

Стога, а и због међусобног односа између послодавца и запосленог, ова врста предмета је погодна за решавање путем медијације.

- ▶ **Спорови поводом ДУГА умерено оптерећују суд и трају краће од општег просека. Њихова бројност може представљати проблем за решавање путем медијације.**

Друга најбројнија врста предмета коју су судови изабрали су спорови поводом дуга. Укупно је 11 основних и 5 виших судова предложило је ову врсту спора, која је друга најбројнија у анализираним судовима (18.824). Подаци из осталих судова показују да ова врста спора учествује у укупном броју предмета са око 18% у основним и око 9% у вишим судовима. Њихово просечно трајање (340:418) и број рочишта (3,71:4,47) у основним судовима су испод просека, док су у вишим судовима релативно у оквирима просека, те се може закључити да представљају умерено оптерећење за суд. Међутим и код ове врсте спорова, велики број предмета може представљати проблем за постојећу медијацијску инфраструктуру.

40 Закон о судским таксама, Таксена тарифа, Тарифни број 1 (1), Сл. гласник РС, 95/2018

- ▶ **ДЕОБА БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ је погодна за медијацију, како због природе односа међу странкама, тако и због малог броја предмета и веће вредности спора.**

Деоба брачне тековине је основ спора који је 9 основних и 4 виша суда препознано као погодан за медијацију. За разлику од накнаде штете и дуговања, деобу брачне тековине карактерише значајно мањи број предмета, али и знатно дуже трајање. Наиме у 9 основних судова у којима је у току 2019. године решен 181 предмет деобе брачне тековине, поступци су захтевали у просеку 6,90 рочишта и трајали 521 дан до доношења првостепене пресуде. Пред вишим судовима ова врста предмета трајала је у првом степену краће, мада је овај податак добијен из само 4 анализираних предмета. Ова врста спора учествовала је у укупном броју предмета са 0,30% у основним и 1,79% у вишим судовима.

Спорове поводом деобе брачне карактерише готово три пута већа вредност спора у односу на просек, пре свега у основним судовима (1.013.000:364.000 дин.), док су и трошкови спора већи за око 70% у односу на просек свих предмета у анализираним судовима (125.000:70.000 дин.).

Конечно, природа односа међу супротстављеним странама, њихов заједнички живот у прошлости, као и потреба одржавања што функционалнијих односа у будућности, чини спорове ове врсте веома погодним за решавање путем медијације. Ипак, комбинација имовинских и емотивних аспеката који по правилу карактеришу овакве спорове, може захтевати специјализоване вештине и веће искуство медијатора.

- ▶ **НАСЛЕДНИ СПОРОВИ (П уписник) су погодни за медијацију, како због природе односа међу странкама, тако и због релативно малог броја предмета.**

Наследне спорове предложио је само један основни суд, у коме је у току 2019. године решено 16 предмета. Иако су ови поступци у просеку трајали 456 дана, што је приближно просеку од 426 у осталим врстама спорова, број рочишта је био двоструко већи (8,83:4,60).

Слично као и код спорова поводом деобе брачне тековине, међусобни однос парничних странака у наследним споровима, чини ову врсту предмета веома погодном за медијацију.

- ▶ **ИСПЛАТА – У ВЕЗИ СА РАДНИМ ОДНОСИМА (П1), значајно оптерећује суд, дужим трајањем, бројем рочишта, и вишим уделом трошкова од просека, док природа односа између послодавца и запосленог доприноси погодности ове врсте спорова за решавање путем медијације.**

Спорови поводом исплата по разним основама из радних односа (регрес, јубиларна награда, топли оброк, зарада, итд.) који се заводе у П1 уписнику, предложени су од стране 5 основних судова као погодни за медијацију. У овим судовим у току 2019. године решен је 1.581 предмет, а подаци из осталих судова показују да ова врста спора учествује са око 7,50% у укупном броју предмета. За решавање је у просеку било потребно 567 дана и 5,39 рочишта што је око 25% више од просека за остале предмете. Спорове поводом исплате из радног односа карактерише и значајно већи удео трошкова поступка у вредности спора, и то 32% у односу на 18% просека у осталим предметима.

Евидентно је да спорови поводом исплате из радних односа значајно оптерећује суд, док очување и унапређење односа између послодавца и запосленог може представљати додатни подстицај за решавање спорова ове врсте путем медијације.

- ▶ **ИСПЛАТА (П), углавном укључује спорове мање вредности који по правилу трају краће од просека, али имају несразмерно велике трошкове у односу на вредност спора. Највећи број досадашњих медијација долази из ове врсте, па би такву праксу требало подржати и додатно унапредити.**

Спорове поводом исплата по разним основама, који се заводе у П уписнику, изабрало је 5 основних судова са укупно 1.785 предмета, и један виши суд где је 151 предмет ове врсте првостепено решен у 2019. години. Интересантно је да је далеко највећи број предмета

упућених из судова на медијацију у току 2019. године био управо из овог основа спора, и то 280 предмета у односу на укупно 404 (69%). У овој врсти спорова у основним судовима углавном су заступљени спорови мале вредности, као и предмети поводом комуналних услуга.

Иако ови предмети по правилу трају краће од просека за остале спорове (296:426), спорове поводом исплате карактерише други највиши удео трошкова (49.572 дин.) у односу на просечну вредност спора (112.802 дин.), што представља чак 43,95%, иза спорова законског издржавања. Поређења ради, у преосталим предметима из парничне материје, трошкови учествују у вредности спора са 18,49%.

Подаци добијени из Основног суда у Нишу показују да је 2019. години на медијацију упућено 280 предмета ове врсте, од којих је готово 46% решено споразумом. Стога овакву праксу треба подстицати и даље унапређивати и у другим судовима.

- ▶ **СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА, укључује спорове мање вредности који по правилу трају краће од просека, али укључују и типске „банкарске спорове“, па би стога могли бити погодни за неки облик решавања ван суда.**

Ову врсту спорова изабрао је један основни суд са укупно 1.120 предмета у 2019. години. Предмети са овим основом трајали су просечно 358 дана, у односу на просек од осталих врстама од 426 дана. Такође, просечан број рочишта у првом степену је значајно мањи од просека (2,10:4,60). Просечна вредност ових спорова је 104.000 динара, док је удео трошкова у вредности просечно око 16%.

Интересантно је да ова врста предмета укључује и „банкарске спорове“, међутим како за исте не постоји посебан основ у АВП-у, није било могуће утврдити о ком броју таквих предмета се ради, од укупно решених пред овим судом.

У сваком случају, и због мале вредности ове врсте спорова, релативно великог броја само у једном суду, као и „типског“ карактера, ова врста спорова би била погодна за решавање неким од вансудских метода.

- ▶ **УТВРЂЕЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ, у основним судовима умерено оптерећује суд, док у вишим, и поред далеко дужег трајања и виших трошкова у односу на просек, због своје комплексности и природе тужбеног захтева, може представљати изазов за решавање путем медијације.**

Ову врсту спора предложила су два основна и два виша суда у којима је решено 308, односно 65 предмета у току 2019. године, што представља 2,14% у основним и 5,61% у вишим судовима, у односу на број свих предмета. Према информацијама добијеним од судова, под овим основном спора често се налазе и предмети утврђења брачне тековине, али се ипак заводе као утврђење права својине.

Анализа прикупљених података од судова, показала је дијаметрално различиту ситуацију, јер је један од анализираних основних судова доставио податке за просечно трајање од 222 дана, док је просечна дужина поступка у два виша суда чак 1002 дана, што је највише од свих судова који су учествовали у истраживању. С друге стране просечан број рочишта је 4,56 у основним и 5,76 у вишим судовима, али у вишим судовима протекне чак 174 дана између два рочишта, што је знатно више од општег просека у вишим судовима (105 дана). Ово се може објаснити већом комплексношћу спорова за утврђење права својине пред вишим судовима и честом потребом вештачења различитих врста. Поред надлежности, слични чиниоци проузрокују и већу вредност спорова ове врсте пред вишим судовима (7.229.000 дин.) у односу на основне судове (407.000 дин.).

Међутим, интересантна је разлика односа вредности и трошкова спора у основним и вишим судовима. Иако је овај однос приближан, 8,55% у основним и 7,58% у вишим, ови параметри су дијаметрално супротни у односу на просек у осталим предметима. Наиме, у основним судовима просек односа трошкова и вредности спора је 18,49%, док је исти просек у вишим судовима само 0,4%. Према томе, можемо закључити да је овој врсти

спорова у основним судовима овај параметар више од два пута нижи, док је у вишим судовима неупоредиво виши од просека У анализираним судовима.

Стога, иако је у вишим судовима далеко дужег трајања и виших трошкова у односу на остале предмете и општи просек, због своје комплексности и природе тужбеног захтева, ова врста спорова може изазов за решавање путем медијације, нарочито у раној фази судског поступка.

- ▶ **РАСКИД УГОВОРА – ове спорове карактерише дуже трајање, велика вредност и трошкови поступка, нарочито у основним судовима. Ови спорови су погодни за решавање путем медијације, међутим, имајући у виду претходни уговорни однос између странака, сврха упућивања на медијацију би се боље испунила путем уговорне клазуле о решавању спора.**

Овај основ спора предложили су по један основни и виши суд, где је у току 2019. године у основном суду решено 49, а у вишем суду 168 предмета ове врсте.

У оба суда трајање поступка је слично и далеко дуже од просека за остале врсте спорова – у основном суду 700:426, а у вишем 707:499 дана. Просечан број рочишта је 4,94 у основном и 4,00 у вишем суду, што је приближно општем просеку

Раскид уговора у основном суду карактерише готово 10 пута већа вредност спора у односу на остале предмете (3.423.000:355.000), док су трошкови готово 3 пута већи (157.000:65.000). Пред вишим судом, вредност је такође већа у односу на остале изабране предмете, али је мања у односу на остале предмете из парничне материје (приближно 29 милиона дин: приближно 17 милиона дин.), док су трошкови у нивоу просека.

Иако ове спорове карактерише дуже трајање поступка, као и велика вредност и трошкови спора, нарочито у основним судовима. Због постојања уговорног односа, ови спорови су погодни за решавање путем медијације, нарочито ако између странака постоји могућност наставка сарадње. Међутим, управо чињеница постојања уговора у вези са којим је дошло до спора, сугерише да би сврха упућивања на медијацију могла бити испуњена путем уговорне клазуле о решавању спора. Странке би се на тај начин унапред сагласиле да ће у случају спора пре било каквог формалног (судског) поступка прво покушати медијацију, док би у релевантном процесном закону таквој уговорној одредби било потребно дати обавезујуће и преклузивно дејство.

- ▶ **УТВРЂЕЊЕ (Опште) Имајући у виду да се у овој врсте предмета углавном радило о споровима за утврђење ништавости правних послова, ова врста спора не би била најпогоднија за медијацију.**

Ова врста предмета предложена је од стране три виша суда, у којима је укупно у 2019. години решено 258 предмета, који су просечно трајали 347, што је краће од просека у вишим судовима од 499 дана. Број рочишта и трошкови спора одражавају приближно просек за све остале предмете пред вишим судовима.

- ▶ **МОБИНГ – У предметима поводом злостављања на раду медијација је укључена као могућност већ у претходном поступку пред послодавцем.**

Ову врсту предмета која је у надлежности виших судова предложила су два суда, где је укупно било само 7 предмета пресуђених у првом степену у 2019. години. Ови спорови се карактеришу просечним трајањем у данима, већим бројем рочишта (7,71), као и уделом трошкова од чак 31% у односу на вредност спора. Код мобинга је већ прописана могућност вансудског решавања, као део поступка пред послодавцем.

- ▶ **Предмети поводом ЗАКОНСКОГ ИЗДРЖАВАЊА несразмерно оптерећују и суд и странке, а погодни су за решавање путем медијације.**

Подаци из два суда показују да, иако првостепени поступци поводом законског издржавања трају знатно краће у односу на општи просек (179:418 дана), у овој врсти спора у просеку се закаже двоструко више рочишта у односу на остале спорове из парничне ма-

терије (8,60:4,47), док су просечни трошкови судског поступка готово два пута већи од просечне вредности спора (18.000:34.000 дин.).

Такође, имајући у виду да се ради о споровима између некадашњих брачних другова или сродника, у којима су стране у спору неминовно и често доживотно упућене једни на друге, то јесу предмети у којима би било значајно унапредити или обновити међусобне односе. Број предмета поводом законског издржавања је релативно мали (2,87%), те је и из тог разлога медијација најпогоднији погодан начин решавања ових спорова.

- ▶ **Спорови поводом ПОВРАЋАЈА СТВАРИ умерено оптерећују и суд, трају краће и захтевају мање рочишта од просека.**

Подаци из једног основног суда који је предложио ову врсту спорова за анализу показују да је укупно у 2019. години пресуђено 13 предмета, који су трајали просечно 259 дана и захтевали 2,23 рочишта што је готово двоструко мање од просека за остале предмете. Такође, достављени подаци указују да су трошкови спора у овим предметима незнатни у односу на вредност спора (само 2,21%) те стога не представљају велико финансијско оптерећење ни за странке.

9.2. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ ЗА УПУЋИВАЊЕ СУДСКИХ ПРЕДМЕТА НА МЕДИЈАЦИЈУ

- ▶ **Ограничење максималне висине судске таксе не делује подстицајно на упућивање предмета веће вредности на медијацију.**

Законом о судским такстама предвиђено је да такста за тужбу/противтужбу, жалбу или одлуку пред судом опште надлежности не може бити виша од 97.500 динара.⁴¹ Ова одредба важи како за основне, тако и за више судове који су надлежни за решавање спорова вредности преко 5.000.000 динара. У овој ситуацији истраживање је показало да је удео судских трошкова у вредности спора далеко већи пред основним судовима (20,07%) у односу на више судове (1,46%).

Ови подаци показују да су странке у споровима веће вредности, по нашем мишљењу, неоправдано финансијски „фаворизоване“ на терет судског буџета, нарочито када се има у виду да спорови пред вишим судовима трају дуже и захтевају у просеку већи број рочишта него у основним судовима. О овоме сведочи и број од само 18 предмета који су у току целе 2019. године из анализираних виших судова упућени на медијацију. Очигледно да овај лимит судске таксе, осим што не делује подстицајно за медијацију, представља и значајну препреку приступу правди за странке у споровима мање вредности.

- ▶ **Унапредити систем завођења судских предмета по основу спора**

На основу табеле са основама спора из АВП апликације, али и разговора са представницима судова, можемо закључити да у неким случајевима није довољно јасно о којој врсти спорног односа се ради на основу саме ознаке врсте предмета. Примера ради, у АВП апликацији не постоји могућност за завођење специфичних спорова између банака и клијента, већ се та врста предмета заводи као неосновано богаћење, или утврђење (ништавости).

Слично, спорови поводом деобе брачне тековине, која постоји као посебан основ у АВП апликацији, често се заводе као „утврђење“, па није било могуће поуздано утврдити број спорова поводом деобе брачне тековине.

Потом, судови који су као врсту предмета подобну за медијацију изабрали законско издржавања су ту сврстали предмете који се односе на издржавање брачног друга, деце и других лица, иако у АВП апликацији за овакве спорове постоје три различита основа.

41 Закон о судским таксама, „Сл. Гласник РС“, 95/2018, Таксена тарифа, Поднесци, Тарифни бр. 1 и бр. 2

Код виших судова, судови који су одабрали врсту предмета утврђење појаснили су да се ова врста предмета односи на утврђење различитих врста односа, пре свега ништавости правних послова или утврђења службености. Међутим, иако суд ради пресуђења није везан правним основом који странка наведе у тужби или противтужби, приликом пријема предмета у суд и завођења истих, судови предмет редовно заводе кроз тај основ који је сама странка навела. Тако, уколико је сама странка у свом тужбеном захтеву као врсту спора означила „утврђење“ без прецизнијег одређења шта се утврђењем тражи, суд ће завести предмет као „опште“ утврђење, а не кроз неки од преосталих основа у оквиру система, који се такође односе на различите врсте утврђења. Слична је ситуација и код П1 уписника (радни односи), где поред општег основа „исплата“, постоје и специфични основи „исплата зараде“, „исплата доприноса“ и „исплата минималне зараде“.

Стога је препорука да се ради прецизнијег праћења и извештавања, размотри ревидирање како листе основа спора која се тренутно користи у АВП апликацији, тако и методологије уношења и завођења података из судских предмета.

► **Развити и имплементирати електронски систем завођења и праћења судских предмета упућених на медијацију.**

У ово тренутку, у АВП апликацији не постоји могућност за праћење предмета медијације. Препорука је увођење централизоване софтверске апликације за медијацију, намењене судовима, медијаторима и Министарству правде. Циљ овакве апликације био би да:

- 1) Медијаторима буде алат који олакшава административну евиденцију предмета медијације, као и евиденцију радњи и исхода кроз стандардизоване пословне процесе и обрасце докумената.
- 2) Омогући поуздану и централизовану статистику о медијацији у Србији.
- 3) Судовима омогући да у сваком тренутку имају увид у статус предмета који је из суда отишао у медијацију.
- 4) Министарству правде омогући поуздано статистичко извештавање о предметима медијације на нивоу појединачног медијатора, медијационог центра (Привредна комора Србије, Адвокатска комора, приватни центри и сл.), града/региона, територијалне надлежности одређеног суда и сл.

У складу са природом медијације, која је краћа и мање формална него судски поступак, софтверска апликација за евиденцију предмета медијације би требало да буде једноставна и сведена у смислу евиденције минимума неопходних података за праћење статуса и исхода поступака медијације и статистичко извештавање. У том погледу, будући систем треба да омогући евиденцију следећих кључних података: 1) Врста и основа спорова који долазе у медијацију 2) Новчане вредности спорова (где је то примењиво) 3) Стране у поступку и њихових заступнициа/адвокати (у ситуацијама када их има) 4) Радње у поступку 5) Исход медијације (са споразумом, делимичним споразумом или без споразума). Додатно, апликација треба и да омогући евиденцију примљених и послатих писмена у скенираном облику, као и генерисање стандардних докумената на основу „пелцера“.

Имајући у виду да постојећи систем за аутоматско вођење предмета (АВП) у основним, вишим и привредним судовима по опсегу своје функционалности значајно превазилази потребе медијације, АВП се може уз минималне измене и дораде искористити као алат за управљање предметима медијације. У тренутку писања овог документа, Министарство правде Републике Србије је већ извршило одређене дораде система АВП ради подршке медијацији, конкретно кроз имплементацију посебног модула названог управо „Медијација“, намењеног судовима, како би кроз овај модул евидентирали предмете медијације. У овом документу сагледане су могућности и ограничења постојећег модула за медијацију и детаљно елабориране потребне измене и унапређења АВП-а, како би се овај систем могао користити и у судовима за потребе регистровања предмета који су упућени у медијацију, али и од стране лиценцираних медијатора, односно медијационих центара за управљање својим предметима, кроз посебну (јавну) инстанцу АВП-а.

9.3. ОПШТИ ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИМЕНЕ МЕДИЈАЦИЈЕ

- ▶ **Трајање медијације је и до 10 пута краће у односу на дужину судског поступка, што је велика предност за странке и значајан допринос растерећењу судова.**

Анализа 8.302 судска предмета и 404 предмета упућена на медијацију показала је да је просечно трајање првостепеног судског поступка у анализираним основним и вишим судовима 425 дана, док је просечно трајање медијације 45 дана. Чак и код предмета мале вредности („исплата“) који по правилу у првом степену трају знатно краће од просека (295 у односу на 425 дана општег просека) и где је било највише медијација (280), предмети упућени за медијацију окончавани су у просеку за само 40 дана. Овде треба још једном истаћи и чињеницу да се радило о првостепеним судским поступцима, те да је сваки спор решен путем медијације значајно и један предмет мање за оптерећење целокупног судског апарата, како у првостепеном, тако и у могућем поступку по жалби или извршењу.

- ▶ **Трошкови медијације су значајно нижи у односу на трошкове судског поступка.**

Као што је напред у тексту наведено, у оквиру Анализе није било могуће прецизно утврдити конкретне трошкове медијације из разлога поверљивости поступка, као и чињенице да је највећи број медијација спроведен бесплатно. Ипак, процена је извршена на бази података добијених од судова и процењених трошкова за ангажовање медијатора и адвоката у медијацији, као и процењеног просечног износа потребног за ангажовање целокупног судског апарата (по предмету). Овим приступом дошло се до износа од 85.167 дин. за трошкове судског поступка у односу на процењених 30.000 дин. за трошкове медијације за спорове пред основним судом, односно 331.890 дин. за судски поступак у односу на 156.000 дин. за трошкове медијације пред вишим судовима. Овде још једном треба поновити да ова процена узима у обзир само просечне трошкове првостепеног судског поступка, док је у трошкове медијације урачунато ангажовање како медијатора, тако и адвоката на свакој од (претпостављене) две стране у спору.

- ▶ **И поред упутстава, препорука и финансијских подстицаја донетих у циљу повећања броја медијација, постојећи законски оквир не представља подстицајно окружење за ширу примену медијације у Србији.**

Медијација би могла значајно да допринесе повећању ефикасности судова и унапређењу приступа правди за грађане и правне субјекте, али је обим примене медијације у овом тренутку далеко од „уравнотеженог односа“ са судским поступком. У току истраживања сви представници судова истакли су да би медијација представљала значајну помоћ како у смањењу оптерећања судова и повећању њихове ефикасности, тако и у унапређењу приступа правди. Поједине врсте спорова који традиционално „загушују“ судове и представљају оптерећење за спровођење бржег и ефикаснијег суђења и изван тих области које несразмерно ангажују судски апарат. На тај начин је свим грађанима приступ правди отежан јер судови не могу адекватно да одговоре на повећан прилив.

Међутим, према налазима истраживања и ставовима представника судова, постојеће законске могућности, као и установљени подстицаји у виду препорука за судије и могућег ослобођења од плаћања судске таксе, у пракси су се показали недовољним за масовније упућивање судских предмета на медијацију, те је стога за ширу примену медијације у Србији неопходно свеобухватно унапређење нормативног оквира.

- ▶ **Шира примена медијације у друштву допринела би унапређењу међуљудских односа и промоцији културе дијалога и толеранције, уместо сукобљавања и парницења.**

Медијација представља хуманији начин решавања спорова, који омогућава странама не само да реше спорно материјално питање, већ и да очувају и унапреде међусобни однос и наставе сарадњу која је прекинута. Ово је посебно битно ради ефикасног решавања насталих сукоба, као и превенције будућих сукоба између страна које су због свог међусобног односа упућене једна на другу. Управо то је један од аргумената за примену медија-

ције у споровима између сродника, бивших супружника, комшија и пословних сарадника, као и у сукобима у контексту радних односа. За разлику од судског поступка где једна од страна сигурно губи, у медијацији сви добијају.

10. Анекси

Параметри за Анализу судских предмета подобних за упућивање на медијацију

Табела 1 – Табела за прикупљање података од судова

I ПОДАЦИ ЗА РЕШЕНЕ ПРЕДМЕТЕ ЗА ПЕРИОД 1.1. – 31.12.2019.				
Укупан број решених предмета у суду				
Врста предмета 1				
Врста предмета 2				
Врста предмета 3				
Остали предмети у парничној материји	П -	П1-	П2-	
Просечна дужина трајања предмета у суду (у данима)				
Врста предмета 1				
Врста предмета 2				
Врста предмета 3				
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)				
Просечан број рочишта за одређену врсту спорова		Одржаних	Одложених/неодржаних	
Врста предмета 1				
Врста предмета 2				
Врста предмета 3				
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)				
Просечна вредност спора				
Врста предмета 1				
Врста предмета 2				
Врста предмета 3				
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)				
Просечни судски трошкови - судске таксе, адвокати, вештаци и остали трошкови				
Врста предмета 1				
Врста предмета 2				
Врста предмета 3				
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)				
Присуство адвоката	на страни тужиоца	на страни туженог	код обе/свих страна	без присуства адвоката
Врста предмета 1				
Врста предмета 2				
Врста предмета 3				
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)				

Табела за прикупљање података за Анализу врста предмета подобних за упућивање на медијацију

II МЕДИЈАЦИЈА*

Број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле да спор реше путем медијације).

Врста предмета 1		
Врста предмета 2		
Врста предмета 3		
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)		
Споразум о решавању спора	Постигнут споразум	Без споразума
Врста предмета 1		
Врста предмета 2		
Врста предмета 3		
Остали предмети у парничној материји (П, П1, П2)		
Просечна дужина трајања поступка медијације од тренутка упућивања (у данима)		
Врста предмета 1		
Врста предмета 2		
Врста предмета 3		
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)		
Просечни трошкови поступка медијације		
Врста предмета 1		
Врста предмета 2		
Врста предмета 3		
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)		
Присуство адвоката у поступку медијације		
Врста предмета 1		
Врста предмета 2		
Врста предмета 3		
Остали предмети у парничној материји (П, П1 и П2)		

III ФИНАНСИЈСКИ ПОДАЦИ

Текући приходи и примања из буџета за 2019. годину и нераспоређен вишак прихода из ранијих година (укључујући текуће приходе од судских такси)**

- * Као релевантан тренутак за упућивање на медијацију узети када су се обе/све странке сагласиле да спор реше путем медијације (разликовати од почетка медијације, односно када су стране потписале споразум о приступању медијацији). Овде се мисли на све предмете упућене од стране Суда у предметном периоду.
- ** Подаци из Решења суда о усвајању годишњег рачуна за период 01. јануар – 31. децембар 2019.г.

Табела 2 – Основни судови који су одабрали накнаду штете

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали НАКНАДУ ШТЕТЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
I ОС Београд	6,182	441	3.42	129	397,800	115,921	29.14%	98.00%	1	0	0
III ОС Београд	1,066	1,062	8.57	124	752,369	193,463	25.71%	96.00%	0	0	0
ОС Панчево	573	388	6.32	61	307,149	80,809	26.31%	100.00%	0	0	0
ОС Зрењанин	531	313	3.12	100	298,387	52,203	17.50%	99.00%	0	0	0
ОС Нови Сад	4,510	316	3	105	271,621	54,080	19.91%	100.00%	0	0	0
ОС Суботица	316	333	4.43	75	440,608	73,144	16.60%	100.00%	0	0	0
ОС Бечеј	45	271	5	54	16,000	32,000	200.00%	100.00%	0	0	0
ОС Чачак	538	910	21	43	643,568	40,120	6.23%	99.07%	0	0	0
ОС Краљево	519	382	4.23	90	253,568	63,197	24.92%	98.07%	0	0	0
ОС Пожаревац	213	522	7.79	67	312,448	118,841	38.04%	98.12%	4	4	69
ОС Крушевац	655	694	5.32	130	670,450	151,100	22.54%	92.52%	2	0	60
ОС Ниш	2,405	435	4.10	106	101,915	40,368	39.61%	100.00%	20	9	40
ОС Лесковац	3,867	382	4.67	82	140,046	71,083	50.76%	100.00%	0	0	0
ОС Пирот	352	378	7.2	53	366,211	93,580	25.55%	98.30%	0	0	0
ОС Ужице	606	873	7.05	124	589,275	125,773	21.34%	98.68%	0	0	0
Укупно предмета НАКНАДА ШТЕТЕ	22,378	457	4.65	105	322,497	86,028	26.68%	98.87%	27	13	56

Табела 3 – Основни судови који су одабрали дуг

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ДУГ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
I ОС Београд	7,316	288	2.35	123	243,983	110,139	45.14%	96.00%	1	0	0
III ОС Београд	1,848	980	5.89	166	517,162	85,606	16.55%	75.00%	0	0	0
ОС Зрењанин	327	311	3.23	96	231,049	33,664	14.57%	94.00%	0	0	0
ОС Нови Сад	1583	294	3.00	98	1,137,205	54,015	4.75%	99.87%	0	0	0
ОС Краљево	654	367	4.06	90	202,721	40,285	19.87%	93.27%	0	0	0
ОС Крагујевац	2,483	689	6.00	115	168,528	48,937	29.04%	100.00%	0	0	0
ОС Пожаревац	295	671	6.22	108	193,789	52,961	27.33%	97.29%	1	0	0
ОС Лесковац	1377	334	4.30	78	229,610	64,406	28.05%	99.64%	0	0	0
ОС Пирот	408	90	1.10	82	13,179	16,453	124.84%	97.79%	0	0	0
ОС Ужице	386	638	4.04	158	547,389	73,641	13.45%	95.60%	0	0	0
ОС Врање	2147	-	4.00	0	1,737,360	-	0.00%	-	7	4	45
Укупно предмета ДУГ	18,824	340	3.71	118	504,016	80,818	16.03%	95.44%	9	4	45

Табела 4 – Основни судови који су одабрали брачну тековину

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
II ОС Београд	22	1,305	4.00	326	10,000	100,000	1000.00%	-	нема података		
III ОС Београд	21	455	2.34	194	3,779,117	348,117	9.21%	92.00%	0	0	0
ОС Панчево	27	408	8.08	50	1,496,931	159,714	10.67%	66.67%	нема података		
ОС Нови Сад	50	471	6.00	79	825,323	54,212	6.57%	100.00%	0	0	0
ОС Бечеј	31	301	7.00	43	50,000	80,000	160.00%	96.77%	0	0	0
ОС Крагујевац	1	688	5.50	125	630,000	64,551	10.25%		0	0	0
ОС Крушевац	14	669	13.76	49	911,000	165,666	18.19%	85.71%	1	0	35
ОС Пирот	7	399	13.50	30	572,000	31,275	5.47%	100.00%	0	0	0
ОС Врање	8	-	7.00	0	410,000	-	0.00%	-	0	0	0
Укупно предмета БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ	181	521	6.90	104	1,013,717	124,949	12.33%	92.44%	1	0	35

Табела 5 – Основни судови који су одабрали исплату

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ИСПЛАТА											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
II ОС Београд	14	379	1.00	365	50,000	6,000	12.00%	-	0	0	0
ОС Зрењанин	261	288	3.10	93	301,264	41,938	13.92%	98.00%	0	0	0
ОС Суботица	255	278	3.55	78	252,459	53,769	21.30%	92.16%	0	0	0
ОС Краљево	220	334	3.16	106	123,377	73,854	59.86%	100.00%	0	0	0
ОС Ниш	1035	297	3.30	90	29,471	45,891	155.72%		280	128	40
Укупно предмета ИСПЛАТА - радни однос	1,785	295	3.27	90	112,802	49,572	43.95%	98.59%	280	128	40

Табела 6 – Основни судови који су одабрали исплату у вези радних односа

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ИСПЛАТА - радни однос											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
II ОС Београд	35	1,095	3.00	365	35,000	180,000	514.29%	-	0	0	0
ОС Чачак	93	530	13.00	41	84,809	90,180	106.33%	81.72%	0	0	0
ОС Пожаревац	170	408	6.33	64	459,027	171,797	37.43%	100.00%	0	0	0
ОС Лесковац	770	367	3.61	102	156,455	42,147	26.94%	99.09%	0	0	0
ОС Ужице	513	891	7	136	314,039	81,805	26.05%	99.42%	0	0	0
Укупно предмета ИСПЛАТА - радни однос	1,581	567	5.39	111	233,219	74,833	32.09%	98.29%	0	0	0

Табела 7 – Основни судови који су одабрали утврђивање права својине

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали УТВРЂИВАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ОС Суботица	199	222	2.68	83	407,385	34,826	8.55%	95.48%	0	0	0
ОС Врање	109	222	8.00	-	-	-	-	-	0	0	0
Укупно предмета УТВРЂИВАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ	308	222	4.56	49	407,385	34,826	8.55%	95.48%	0	0	0

Табела 8 – Основни судови који су одабрали законско издржавање

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ЗАКОНСКО ИЗДРЖАВАЊЕ											
Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација			
број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима	
ОС Бечеј	102	265	6.00	44	23,000	40,000	173.91%	100.00%	0	0	0
ОС Чачак	78	48	12.00	4	12,000	28,350	236.25%	84.62%	0	0	0
Укупно предмета ЗАКОНСКО ИЗДРЖАВАЊЕ	180	171	8.60	27	18,233	34,952	191.69%	93.33%	0	0	0

Табела 9 – Основни судови који су одабрали стицање без основа

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА											
Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација			
број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима	
ОС Ниш	1120	358	2.10	170	104,784	17,269	16.48%	100%	1	0	30
Укупно предмета СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА	1120	358	2.10	170	104,784	17,269	16.48%	100%	1	0	30

Табела 10 – Основни судови који су одабрали накнаду штете у вези радних односа

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали НАКНАДА ШТЕТЕ П1											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ОС Панчево	84	508	8.23	62	398,365	139,236	34.95%	85.72%	0	0	0
Укупно предмета НАКНАДА ШТЕТЕ П1	84	508	8.23	62.00	398,365	139,236	34.95%	85.72%	0	0	0

Табела 11 – Основни судови који су одабрали раскид уговора

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали РАСКИД УГОВОРА											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
I ОС Београд	49	700	4.94	142	3,423,781	157,195	4.59%	96.00%	0	0	0
Укупно предмета РАСКИД УГОВОРА	49	700	4.94	142	3,423,781	157,195	4.59%	96%	0	0	0

Табела 12 – Основни судови који су одабрали наследне спорове

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали НАСЛЕДНЕ СПОРОВЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ОС Крушевац	16	456	8.93	51	неодредиво	65,000	-	93.75%	0	0	0
Укупно предмета НАСЛЕДНИ СПОРОВИ	16	456	8.93	51	неодредиво	65,000	неодредиво	93,75%	0	0	0

Табела 13 – Основни судови који су одабрали повраћај ствари

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ПОВРАЋАЈ СТВАРИ											
Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација			
број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима	
ОС Крагујевац	13	259	2.23	116	362,238	7,998	2.21%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета ПОВРАЋАЈ СТВАРИ	13	259	2.23	116	362,238	7,998	2.21%	100%	0	0	0

Табела 14 – Виши судови који су одабрали накнаду штете

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали НАКНАДУ ШТЕТЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ВС Београд	160	717	4.8	149	41,963,843	337,127	0.80%	86.00%	0	0	0
ВС Ниш	20	864	10.9	79	14,985,783	непознато	непознато	100.00%	4	4	69
ВС Суботица	5	725	9	81	9,000,000	350,000	3.89%	40.00%	0	0	0
ВС Чачак	15	470	9	52	77,025,444	193,904	0.25%	86.67%	0	0	0
ВС Зајечар	5	229	3	76	6,896,404	233,291	3.38%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета НАКНАДА ШТЕТЕ	205	702	5.76	122	40,238,020	323,056	0.80%	86.63%	4	4	69

Табела 15 – Виши судови који су одабрали дуг

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ДУГ											
Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација			
број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима	
ВС Крагујевац	15	449	97	5	8,204,256	163,926	2.00%	100.00%	1	0	0
ВС Суботица	5	362	3	121	22,000,000	350,000	1.59%	80.00%	0	0	0
ВС Чачак	17	388	5	78	20,648,416	194,281	0.94%	94.12%	0	0	0
ВС Краљево	6	274	4	69	58,376,193	404,725	0.69%	100.00%	0	0	0
ВС Зајечар	10	301	4.2	72	10,417,037	151,760	1.46%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета ДУГ	53	373	4.96	75	19,594,612	216,181	1.10%	96.23%	1	0	0

Табела 16 – Виши судови који су одабрали брачну тековин у

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ВС Крагујевац	1	716	12	60	-	-	-	86.00%	0	0	0
ВС Суботица	1	750	15	50	10,000,000	100,000	3.89%	40.00%	0	0	0
ВС Чачак	1	0	0	0				100.00%	0	0	0
ВС Краљево	1	75	1	75	1,500,000	56,300	3.75%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ	4	385	7.00	55	5,750,000	78,150	1.36%	81.50%	0	0	0

Табела 17 – Виши судови који су одабрали утврђење

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали УТВРЂЕЊЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ВС Београд	197	454	3.2	142	13,417,522	287,333	2.14%	86.00%	2	0	60
ВС Нови Сад	57	730	9	81	6,000,000	500,000	8.33%	100.00%	0	0	0
ВС Ниш	4	508	12.25	41	2,885,091	163,926	5.68%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета УТВРЂЕЊЕ	258	347	4.62	127	11,570,743	329,863	2.85%	89.31%	2	0	60

Табела 18 – Виши судови који су одабрали утврђење права својине

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали УТВРЂЕЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ВС Нови Сад	58	1,095	6	183	7,000,000	600,000	8.57%	100.00%	1	0	35
ВС Ниш	7	236	3.8	62	9,133,443	117,220	1.28%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета УТВРЂЕЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ	65	1,002	5.76	174	7,229,755	548,008	7.58%	100.00%	1	0	35

Табела 19 – Виши судови који су одабрали мобинг

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали МОБИНГ											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ВС Крагујевац	5	404	7.6	11	317,994	117,220	36.86%	100.00%	0	0	0
ВС Краљево	2	425	8	53	250,000	31,350	12.54%	100.00%	0	0	0
Укупно предмета МОБИНГ	7	410	7.71	53	298,567	92,686	31.04%	100.00%	0	0	0

Табела 20 – Виши судови који су одабрали раскид уговора

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали РАСКИД УГОВОРА											
	Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација		
	број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	споразум о решавању спора	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима
ВС Београд	168	707	11	80	29,287,776	340,240	1.16%	91.00%	1	0	0
Укупно предмета РАСКИД УГОВОРА	168	707	4.00	177	29,287,776	340,240	1.16%	91.00%	1	0	0

Табела 21 – Виши судови који су одабрали исплату

Преглед статистике за судове који су као врсту предмета одабрали ИСПЛАТА											
Број и трајање предмета по материјама		Рочишта		Вредност спора vs трошкови поступка			Адвокати	Медијација			
број решених предмета у 2019.	просечно трајање у данима	укупно по врсти предмета (одржаних + одложених)	број дана између два рочишта	просечна вредност спора	просечни трошкови	трошкови VS вредност спора	% присуство адвоката на макар једној страни	број предмета упућених на медијацију (када су се обе/све странке сагласиле)	Споразум о решавању спорова	просечна дужина трајања медијације од упућивања у данима	
ВС Нови Сад	151	880	11	80	15,000,000	600,000	40.00%	100.00%	1	0	0
Укупно предмета ИСПЛАТА	151	880	11.00	80	15,000,000	600,000	4.00%	100.00%	1	0	0

